

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ปฐมวัยศึกษา)

ปริญญา

ปฐมวัยศึกษา

การศึกษา

สาขา

ภาควิชา

เรื่อง ผลของการจัดกิจกรรมตามแนวคิดโยนิโสมนสิการแบบรู้คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียมที่มีต่อพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัย

The Effect of Activities Provision based on Yonisomanasikara Thinking : True and Artificial Values on Consumerism Behavior of Preschool Children

นามผู้วิจัย นางสาวพิชชาภา มะลิทอง

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(อาจารย์ปิยะนันท์ หิรัณย์ชโลทร, ศษ.ด.)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรพรรณ บุตรกตัญญู, ค.ศ.)

หัวหน้าภาควิชา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สิทธิกร สุมาลี, ศษ.ด.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์กัญญา ชีระกุล, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ เดือน พ.ศ.

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

ผลของการจัดกิจกรรมตามแนวคิดโยนิโสมนสิการแบบรู้คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียมที่มีต่อพฤติกรรม
บริโภคนิยมของเด็กปฐมวัย

The Effects of Activities Provision based on Yonisomanasikara Thinking: True and Artificial
Values on Consumerism Behavior Modification of Preschool Children

โดย

นางสาวพิชชาภา มะลิตอง

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ปฐมวัยศึกษา)

พ.ศ. 2557

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พืชมณฑล มณฑลพิษณุ 2557: ผลของการจัดกิจกรรมตามแนวคิดโยนิโสมนสิการแบบรู้
คุณค่าเท่ารู้คุณค่าเทียมที่มีต่อพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัย ปรินญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ปฐมวัยศึกษา) สาขาปฐมวัยศึกษา ภาควิชาการศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: อาจารย์ปิยะนันท์ หิรัญชัยโสทร, ศษ.ด. 147 หน้า

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการจัดกิจกรรมตามแนวคิดโยนิโสมนสิการ
แบบรู้คุณค่าเท่ารู้คุณค่าเทียมที่มีต่อพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัย ประชากรที่ใช้ในการ
วิจัยครั้งนี้คือ เด็กปฐมวัยชาย-หญิง อายุระหว่าง 5-6 ปี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 3/2 ภาค
เรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 ของโรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านท่าตะเภา) จ.ชุมพร จำนวน 27 คน
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมตามแนวคิดโยนิโสมนสิการแบบรู้คุณค่าเท่ารู้
คุณค่าเทียม แบบประเมินสถานการณ์พฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัย แบบประเมินผลงาน
ที่แสดงถึงพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัย และแบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองเกี่ยวกับพฤติกรรม
บริโภคนิยมของเด็กปฐมวัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ
วิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมตามแนวคิดโยนิโสมนสิการแบบรู้
คุณค่าเท่ารู้คุณค่าเทียมมีพฤติกรรมบริโภคนิยมในทิศทางที่ดีขึ้นใน 3 ด้าน คือ การกิน การแต่งกาย
การมีสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยี

Pitchapha Marlithong 2014: The Effects of Activities Provision based on Yonisomanasikara Thinking: True and Artificial Values on Consumerism Behavior of Preschool Children. Master of Education (Early Childhood Education), Major Field: Early Childhood Education, Department of Education. Thesis Advisor: Miss Piyanan Hirunchalothorn, Ph.D. 147 pages.

The purpose of this research was to study the effects of Activities Provision Based on Yonisomanasikara Thinking : True and Artificial Values on Consumerism behavior of preschool children. The subjects of this research consisted of 27 preschool and boys and girls age ranging between 5-6 years old who were studying in Kindergarten level 3 in the second semester of 2013 academic year, Tessaban 1 (Bantatopal) School, Muang District, Chumphon Province. The lesson plans interview included 21, Situation assessment for consumerism behavior of preschool children, product assessment for consumerism Behavior situation of preschool children and parents' interview form for consumerism behavior of preschool children Data were analyzed by mean standard deviations and content analysis.

The results of this research showed that the preschool children who engaged in the activities on Yonisomanasikara Thinking : True and Artificial Values have better consumerism in 3 sides eating, dressing, convenience and technology.

Student's signature

Thesis Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ด้วยการดูแลที่เต็มเปี่ยมด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก ดร.ปิยนันท์ หิรัณย์ชโลธร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และ ผศ.ดร.อรพรรณ บุตรกัตัญญ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ผศ.ดร.ชานนท์ จันทรา ประธานกรรมการสอบ รศ.ดร.พัชรិ ผลโยธิน ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ที่ได้ให้คำปรึกษาแนะนำ ชี้แนะแนวทาง ตรวจสอบความถูกต้อง เพิ่มประเด็นที่สำคัญ และให้กำลังใจตั้งแต่เริ่มดำเนินการจนเสร็จสิ้นตลอดทั้งอาจารย์ประจำ สาขาวิชาปฐมวியทุกท่านที่ให้ความรู้ ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการทำวิจัยครั้งนี้ให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

กราบขอบพระคุณ ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน คือ ผศ.ดร.ชลธิป สมาหิโต ผศ.ดร.นพเก้า ณ พัทลุง และอาจารย์รุศิริ ชูรักษ์ ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย รวมถึงผู้อำนวยการ และคณาจารย์โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านท่าตะเภา) ที่อนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล เพื่อนิสิตสาขา ปฐมวีย และทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมวิจัย

กราบขอบพระคุณบิดา มารดา และญาติพี่น้องทุกท่าน ที่ได้ให้คำปรึกษาแนะนำ และให้กำลังใจในการศึกษาและการสนับสนุนในการทำวิจัยตลอดมา

พิชชาภา มะลิทอง

พฤศจิกายน 2557

สารบัญ

หน้า

สารบัญตาราง	(4)
สารบัญภาพ	(6)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
ตัวแปรที่ศึกษา	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	7
พฤติกรรมบริโภคนิยม	8
แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับโยนิโสมนสิการ	11
แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับคุณค่าแท้-เทียม	30
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	32
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	34
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	34
การสร้างเครื่องมือ	34
การเก็บรวบรวมข้อมูล	49
การวิเคราะห์ข้อมูล	50
บทที่ 4 ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์	51
ผลการวิจัย	51
ข้อวิจารณ์	90

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	95
สรุปผลการวิจัย	95
ข้อเสนอแนะ	99
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	102
ภาคผนวก	104
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย	105
ภาคผนวก ข หนังสือขอความร่วมมือในการทำวิทยานิพนธ์	107
ภาคผนวก ค คู่มือแผนการจัดกิจกรรมตามแนวคิดโยนิโสมนสิการแบบรู้ คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียมที่มีต่อพฤติกรรมบริ โภคนิยมของเด็ก ปฐมวัย	110
ภาคผนวก ง ตัวอย่างแผนการจัดกิจกรรมตามแนวคิดโยนิโสมนสิการแบบ รู้คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียมที่มีต่อพฤติกรรมบริ โภคนิยมของ เด็กปฐมวัย	113
ภาคผนวก จ คู่มือแบบประเมินสถานการณ์พฤติกรรมบริ โภคนิยมของเด็ก ปฐมวัย	124
ภาคผนวก ฉ ตัวอย่างแบบประเมินสถานการณ์พฤติกรรมบริ โภคนิยมของ เด็กปฐมวัย	129
ภาคผนวก ช คู่มือแบบประเมินผลงานที่แสดงถึงพฤติกรรมบริ โภคนิยม ของเด็กปฐมวัย	131
ภาคผนวก ซ ตัวอย่างเกณฑ์แบบประเมินผลงานที่แสดงถึงพฤติกรรม บริ โภคนิยมของเด็กปฐมวัย	133
ภาคผนวก ฌ แบบประเมินผลงานที่แสดงถึงพฤติกรรมบริ โภคนิยมของ เด็กปฐมวัย	138

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ภาคผนวก ญ แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองเกี่ยวกับพฤติกรรมบริโภคนิยมนของ เด็กปฐมวัย	140
ภาคผนวก ฎ ตัวอย่างภาพการจัดกิจกรรมตามแนวคิดโยนิโสมนสิการแบบ รู้คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียมที่มีต่อพฤติกรรมบริโภคนิยมนของ เด็กปฐมวัย	142
ประวัติการศึกษาและการทำงาน	147

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แผนการจัดกิจกรรมตามแนวคิด โยนิโสมนสิการแบบรู้คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียม	36
2	แสดงคะแนนพฤติกรรมบริ โภคนิยมของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการทดลองเป็นรายบุคคล	51
3	แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลของการจัดกิจกรรมตามแนวคิด โยนิโสมนสิการแบบรู้คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียมที่มีต่อพฤติกรรมบริ โภคนิยมของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลอง	53
4	การเปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลของการจัดกิจกรรมตามแนวคิด โยนิโสมนสิการแบบรู้คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียมที่มีต่อพฤติกรรมบริ โภคนิยมของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลอง	53
ตารางผนวกที่		
1	แบบประเมินสถานการณ์พฤติกรรมบริ โภคนิยมของเด็กปฐมวัย เรื่อง การกิน การแต่งกาย การมีสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยี	130
2	เกณฑ์การประเมินชิ้นงาน/ผลงานที่แสดงถึงพฤติกรรมบริ โภคนิยมของเด็กปฐมวัย เรื่อง การกิน	134
3	เกณฑ์การประเมินชิ้นงาน/ผลงานที่แสดงถึงพฤติกรรมบริ โภคนิยมของเด็กปฐมวัย เรื่อง การแต่งกาย	136

สารบัญตาราง

ตารางผนวกที่		หน้า
4	เกณฑ์การประเมินชิ้นงาน/ผลงานที่แสดงถึงพฤติกรรมบร โภคนิยมของเด็กปฐมวัย เรื่อง การมีสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยี	137
5	แบบประเมินชิ้นงาน/ผลงานที่แสดงถึงพฤติกรรมบร โภคนิยมของเด็กปฐมวัย เรื่อง การกิน หน่วย เฟรนฟราย	139

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	แผนภาพกระบวนการรับรู้ทางตา	24
2	แผนภาพแสดงกระบวนการกำหนดการแสดงออกของมนุษย์	25
3	แสดงคะแนนรายสัปดาห์ของแบบประเมินผลงานที่แสดงถึงพฤติกรรม บริโภคนิยมนของเด็กปฐมวัยตามแนวคิดโยนิโสมนสิการแบบรู้ คุณค่าแท้-เทียม	55

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ปรากฏการณ์เด็กยุคใหม่กับสื่อและเทคโนโลยี เป็นปรากฏการณ์ที่น่าสนใจอย่างยิ่ง ในระยะเวลา 3-4 ปีที่ผ่านมา ซึ่งข้อมูลของโครงการติดตามสภาวะการเด็กและเยาวชน (2553) พบแนวโน้มของสื่อต่างๆ ที่มีผลต่อชีวิตเด็กไทยมากขึ้นเด็กและเยาวชนในปัจจุบันได้รับเอาสื่อและเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาเป็นปัจจัยที่ 5 ในการดำเนินชีวิต และมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นทุกปีการใช้โทรศัพท์มือถือหรือคอมพิวเตอร์โดยจากการสำรวจในปี 2552 พบว่าเด็กวัยมัธยมศึกษา-อุดมศึกษามีคอมพิวเตอร์ส่วนตัวใช้ถึงประมาณร้อยละ 44 และมีโทรศัพท์มือถือใช้ถึงร้อยละ 82 ส่งผลให้เด็กและเยาวชนในปัจจุบันใช้เวลากับสื่อและเทคโนโลยีสมัยใหม่เป็นเวลานาน การใช้เวลาคุยโทรศัพท์ถึงวันละประมาณ 90 นาที เล่นอินเทอร์เน็ตประมาณ 130 นาที หากรวมสื่อโทรทัศน์ที่เด็กไทยใช้เวลา 3 ชั่วโมง/วัน เท่ากับว่าเด็กไทยใช้เวลากับสื่อและเทคโนโลยีต่างๆ 6-7 ชั่วโมง/วัน และนอกจากนี้ยังพบว่าการโหลดเพลงภาพ เกม ข้อความและข้อมูลต่าง ๆ เพิ่มขึ้นเช่นกันจากเฉลี่ย 3 ครั้ง/วัน ในปี 2551 เป็น 4 ครั้ง/วัน ในปี 2552 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเทคโนโลยีมือถือที่ทันสมัยทำให้เด็กสามารถใช้โทรศัพท์มือถือเป็นเครื่องมือเอนกประสงค์มากขึ้น

สิ่งที่น่าสนใจอย่างหนึ่งคือผลกระทบของสื่อและเทคโนโลยีที่มีผลต่อเด็กคือ ปรากฏการณ์ “เด็กติดเกม” ที่พบว่ามีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเด็กที่ระบุว่าตนเล่นเกมคอมพิวเตอร์หรือเกมออนไลน์เป็นประจำเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 20.12 ในปี 2550 เป็นร้อยละ 26.79 ปี 2552 โดยใช้เวลาเฉลี่ยต่อวันอย่างน้อย 2 ชั่วโมง (โครงการติดตามสภาวะการเด็กและเยาวชน, 2553)

จากสภาพปัญหาสังคมในปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงตกอยู่ภายใต้กระแสบริโภคนิยม วัตถุนิยมดังคำท่านปยุตโต (2551) กล่าวว่า คนไทยถูกกระแสความเจริญไหลมาท่วมทั้งและจมตายอยู่ภายใต้กระแสความเจริญ ไม่ใช้ปัญญาในการพิจารณาเกี่ยวกับปัจจัย 4 ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญในประเทศที่นับวันจะรุนแรงมากขึ้น เรื่องนี้จึงเป็นเรื่องที่สำคัญมากการปลูกฝังเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริโภคนิยมควรเริ่มต้นตั้งแต่ปฐมวัย เนื่องจากในวัยเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 6 ปี เป็นวัยแห่งการวางรากฐานของชีวิตประสบการณ์ที่เด็กได้รับในช่วงนี้จะฝังแน่นเป็นลักษณะนิสัยที่ถาวรต่อไปใน

อนาคต การจัดการศึกษาและการอบรมเลี้ยงดูที่ดีจะนำมาซึ่งพฤติกรรมการบริโภคที่ดีมุ่งสอนให้เด็ก รู้จักการเลือกกิน เลือกใช้สิ่งของในชีวิตประจำวันตามความจำเป็น เลือกวัตถุหรือสิ่งของ ตาม ประโยชน์ที่แท้จริง

พฤติกรรมบริโภคนิยม หมายถึง การกระทำหรือการแสดงออกพฤติกรรมของมนุษย์ในการ ใช้สอยในชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับการซื้อ การกิน การท่องเที่ยว การดูแลสุขภาพและความงาม การมีเครื่องอำนวยความสะดวก การเสพความบันเทิง หรือการใช้สินค้าและบริการโดยมี กระบวนการตัดสินใจทั้งก่อนและหลังการซื้อหรือการใช้ ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจาก ความคิดตาม กระแสตะวันตก การรับวัฒนธรรมการแต่งกายตามตะวันตกมาเป็นปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมนั้นและเพื่อตอบสนองความต้องการและความปรารถนาที่เกินความ จำเป็นพื้นฐาน (นงลักษณ์ กองหลัง, 2552) ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกศึกษาใน 3 ด้าน คือ พฤติกรรมการกิน พฤติกรรมการแต่งกาย และพฤติกรรมการมีสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยี เนื่องจากพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัยเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตประจำวัน และเป็นเรื่องใกล้ตัวเด็กปฐมวัย

ในพุทธศาสนาได้มีแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนามนุษย์ตามหลักพุทธศาสนา การศึกษาเข้ามา อยู่ในชีวิตของคน เหมือนกับว่าเอาไตรสิกขามาฝึกคนหรือเอามาจัดในชีวิตของคน ให้เกิดเป็นวิถี ชีวิตที่มีองค์ประกอบ 8 ประการ ที่เรียกว่า “มรรคมงคลแปด” หลักการดำเนินชีวิตอันประเสริฐ ก็ เป็นอันเดียวกับการศึกษา คือ ชีวิตแห่งการศึกษา เพราะฉะนั้น ลักษณะอย่างหนึ่งของ พระพุทธศาสนา คือ เป็นศาสนาแห่งการศึกษาลึกซึ้งหรือศึกษา แปลว่า การฝึกฝนพัฒนา และการ ฝึกฝนพัฒนานั้น อิงอาศัยความเชื่อที่ว่า มนุษย์มีศักยภาพที่พัฒนาได้หรือว่ามนุษย์เป็นสัตว์ที่ ประเสริฐได้ด้วยการพัฒนา

การศึกษาพุทธศาสนาในชีวิตประจำวันจึงนำไตรสิกขามาพัฒนามนุษย์ในเรื่องของการเสพ ปัจจัย 4 เกี่ยวกับสิ่งของเครื่องกินเครื่องใช้คือการกินเป็น บริโภคเป็น ใช้ของเป็น จะกินอะไร จะใช้ เสื้อผ้าอะไร ก็เข้าใจความมุ่งหมายว่าเพื่ออะไร มองเห็นคุณค่าประโยชน์ที่แท้จริงของมันว่าอยู่ที่ไหน การศึกษาพุทธศาสนาในชีวิตประจำวันเมื่อฝึกฝนพัฒนาด้วยไตรสิกขาให้ชีวิตดำเนินตามวิถีแห่ง มรรค ในที่สุดก็จะบรรลุจุดมุ่งหมายแห่งชีวิตที่ดีงาม เป็นสัตว์ประเสริฐ มีคุณสมบัติบริบูรณ์ มีทั้ง ปัญญาที่ยังรู้สัจธรรม เป็นอิสระดำเนินชีวิตด้วยสันติสุขและน้อมชีวิตของตนออกไปด้วยกรุณา เพื่อประโยชน์สุขและอิสรภาพของเพื่อนร่วมโลก (ประยุทธ์ ปยุตโต, 2551)

พระพุทธศาสนาให้ความสำคัญทั้งแก่ ปัจจกายในและปัจจกายนอก ลักษณะนี้ก็เป็นอีกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เป็นหลักที่เนื่องกันกับการศึกษา ในการพัฒนาตน และในการดำเนินชีวิตของคนนั้น พระพุทธศาสนาเน้นหนักในการที่ให้ดูสภาพ คือความสมดุลหรือความพอดี พระพุทธศาสนาเน้นหนักในการที่ให้ดูสภาพ คือ ความสมดุลหรือความพอดี พระพุทธศาสนาให้ความสำคัญทั้งแก่ปัจจกายในและปัจจกายนอก ในการฝึกคนก่อนมรรค มีปัจจ 2 ประการที่จะช่วยให้คนมีสัมมาทิฐิ คือ ปรโตโฆสะและโยนิโสมนสิการ เป็นปัจจที่ทำให้เกิดสัมมาทิฐิ ซึ่งเป็นองค์ประกอบเริ่มแรกของมรรค และเป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษาที่ถูกต้อง พระพุทธศาสนาให้ความสำคัญแก่ปัจจทั้งภายในและภายนอกไม่ดิ่งไปข้างเดียว เรามักมีการโต้เถียงกันในเรื่องนี้ว่า สภาพแวดล้อมสำคัญหรือตัวบุคคลสำคัญ ภายในหรือภายนอกไม่ดิ่งไปข้างเดียว การพัฒนาตนโดยมีการพัฒนาปัญญาเป็นแกนกลางนั้น เป็นกระบวนการที่ดำเนินภายในตัวบุคคล แกนนำแห่งกระบวนการศึกษา ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจ ความคิดเห็น แนวความคิด ทศนคติ ค่านิยมที่ถูกต้อง เรียกว่า สัมมาทิฐิ กระบวนการของการศึกษาภายในตัวบุคคลจะเริ่มต้นและดำเนินไปได้ ต้องอาศัยความติดต่อเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมและอิทธิพลจากภายนอกเป็นแรงผลักดัน หรือเป็นปัจจก่อตัว โดยอาศัย 2 ปัจจ คือปัจจกายนอก เรียกว่า ปรโตโฆสะ แปลว่า เสียงจากผู้อื่นหรือเสียงบอกจากผู้อื่น ได้แก่ การรับถ่ายทอดหรืออิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมทางสังคม เช่น พ่อแม่ ครูอาจารย์ เพื่อนที่คบหา หนังสือ สื่อมวลชน และวัฒนธรรม ซึ่งให้ข่าวสารที่ถูกต้องและดีงาม ปัจจกายใน เรียกว่า โยนิโสมนสิการ แปลว่า การทำในใจโดยแยบคาย หมายถึง การคิดถูกวิธี ความรู้ลึกซึ้ง หรือคิดเป็น (ประยุทธ์ ปยุตโต, 2551)

ในทางพุทธศาสนาโยนิโสมนสิการมีแนวคิด 10 วิธี แต่แนวคิดที่น่าสนใจคือ วิธีคิดแบบรู้คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียม เกี่ยวข้องกับการเสพปัจจ 4 วิธีคิดแบบคุณค่าแท้-คุณค่าเทียมเป็นวิธีคิดแบบสกดหรือบรรเทาค้นหา การคิดนี้ช่วยทำให้คนมีพฤติกรรมบริโภคนิยมที่ดีขึ้น ทำให้คนคิดได้ วิธีคิดแบบนี้ใช้มากในชีวิตประจำวัน จำแนกได้เป็น 2 ประเภท ตามชนิดของความต้องการ คือคุณค่าแท้ หมายถึง คุณค่าหรือประโยชน์ที่สนองความต้องการของชีวิตโดยตรง หรือที่มนุษย์นำมาใช้แก้ปัญหาของตน เพื่อความดีงามความดำรงอยู่ด้วยดีของชีวิต หรือเพื่อประโยชน์สุขทั้งของตนเองและผู้อื่น คุณค่านี้อาศัยปัญญาเป็นเครื่องไตร่ตรอง คุณค่าคุณค่าเทียม หมายถึง ประโยชน์พอกเพิ่มเพื่อปรนเปรอการเสพสวามิภักดิ์ หรือเพื่อเสริมราคาเสริมขยายความมั่นคงยิ่งใหญ่ของตัวตน คุณค่านี้อาศัยค้นหาเป็นเครื่องไตร่ตรอง เรียกว่า คุณค่าสนองค้นหา วิธีคิดแบบนี้ใช้พิจารณาบริโภคใช้สอย การซื้อหา หรือ การครอบครอง โดยมุ่งให้เข้าใจและเลือกเสพคุณค่าแท้ที่เป็นประโยชน์กับชีวิตอย่างแท้จริง (ประยุทธ์ ปยุตโต, 2551)

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาผลของการจัดกิจกรรมตามแนวคิดโยนิโสมนสิการแบบรู้คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียมที่มีต่อพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัย ในฐานะที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้ามีความคิดสนใจให้เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมบริโภคนิยมที่ดีขึ้นในด้านพฤติกรรมกรกิน พฤติกรรมการแต่งกาย และพฤติกรรมกรมีสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยี เพื่อให้เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการรู้จักคิดพิจารณาเลือกกิน เลือกใช้ตามประโยชน์ที่แท้จริงและสามารถนำประสบการณ์ที่ได้รับไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ ดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการจัดกิจกรรมตามแนวคิดโยนิโสมนสิการแบบรู้คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียมที่มีต่อพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัย

ขอบเขตของการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย คือ เด็กปฐมวัยชาย-หญิงที่มีอายุระหว่าง 5-6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 ของโรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านท่าตะเภา) จังหวัดชุมพร จำนวน 27 คน โดยใช้ระยะเวลา 9 สัปดาห์

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวจัดกระทำ คือ กิจกรรมตามแนวคิดโยนิโสมนสิการแบบรู้คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียม

ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมตามแนวคิดโยนิโสมนสิการแบบรู้คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียมมีความสามารถในการใช้สติปัญญาในการพิจารณาเกี่ยวกับการบริโภคใน 3 ด้าน คือ ด้านการกิน การแต่งกาย การมีสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยี โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่แท้จริงตามความจำเป็นไม่ใช่ประโยชน์ตามความอยากได้และสามารถนำประสบการณ์ที่ได้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

2. ครู ผู้ปกครองได้แนวทางในการจัดกิจกรรมตามแนวคิดโยนิโสมนสิการแบบรู้คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียม เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมบริโภคนิยมที่ดีขึ้น

นิยามศัพท์เฉพาะ

วิธีคิดแบบรู้คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียม หมายถึง การใช้สติปัญญาในการพิจารณาเกี่ยวกับการบริโภคใช้สอยปัจจัย 4 ใน 3 ด้าน คือ ด้านการกิน การแต่งกาย การมีสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยี โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่แท้จริงตามความจำเป็นไม่ใช่ประโยชน์ตามความอยากได้

การจัดกิจกรรมตามวิธีคิดรู้คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียม หมายถึง การแยกแยะคุณค่าของวัตถุสิ่งต่าง ๆ ตามความจำเป็นไม่ใช่ความอยาก เพื่อศึกษาพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัยในเรื่องการกิน การแต่งกาย การมีสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยี โดยผู้วิจัยออกแบบกิจกรรมประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้

1. **ขั้นจำแนกแยกแยะส่วนประกอบ** ครูสนทนาเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของสิ่งนั้นหรือเล่านิทานแล้วสนทนาเกี่ยวกับเนื้อหา รูปภาพ สื่อของจริงให้เด็กได้สังเกตและเปรียบเทียบสิ่งต่าง ๆ ว่ามีอะไรเป็นส่วนประกอบเพื่อให้เด็กเสนอความสำคัญ/สัมพันธ์ของสิ่งนั้นตามการใช้งานหรือใช้ประโยชน์

2. **ขั้นพิจารณาคุณค่าแท้-เทียม** การจัดกิจกรรมในขั้นนี้เป็นการเปรียบเทียบของสองสิ่งที่มีความเหมือนหรือต่างกัน เพื่อให้พิจารณาเลือกวัตถุสิ่งของที่มีความจำเป็นเหมาะสมกับการใช้ประโยชน์และฐานะทางเศรษฐกิจโดยการนำสื่อของจริง รูปภาพให้เด็กพิจารณาคิดถึงเหตุผลและความสำคัญของสิ่งต่าง ๆ ที่นำมาพิจารณาซึ่งคุณค่าแท้ – เทียมจากการกิน การแต่งกาย การมีสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยี โดยเหตุผลที่เด็กให้อาจมีทั้งคุณค่าแท้-เทียม แล้วเอาคำตอบที่เด็กให้มาพิจารณาถึงประโยชน์ที่แท้จริงตามความจำเป็นไม่ใช่ประโยชน์ตามความอยากได้และสรุปโดยการเลือกสิ่งที่เหมาะสมตามคุณค่าแท้

3. **ขั้นลงมือปฏิบัติ** ครูเริ่มต้นด้วยการทบทวนกิจกรรมขั้นที่ 2 จากนั้นให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมหรือประดิษฐ์ชิ้นงานพร้อมกับออกมานำเสนอผลงานที่สะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าที่

แท้จริงใน 3 เรื่อง คือ การกิน การแต่งกาย และการมีสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมบริโภคในชีวิตประจำวัน

การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมบริโภคนิยม หมายถึง การแสดงออกถึงพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัยด้วยการสังเกตสถานการณ์ การประเมินผลงานและการนำเสนอผลงาน การสัมภาษณ์ผู้ปกครองเกี่ยวกับพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัยที่สะท้อนให้เห็นการปรับเปลี่ยนที่ดีขึ้นด้วยท่าทาง คำพูด พิจารณาจากผลงานและแนวคิดในการนำเสนอโดยครอบคลุมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมบริโภค 3 ด้าน ดังนี้

พฤติกรรมบริโภคนิยมด้านการกิน คือ การแสดงออกถึงพฤติกรรมการกินและผลงานของเด็กที่สะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าแท้ที่มีประโยชน์ต่อร่างกายรับประทานอาหารปริมาณที่พอเหมาะสำหรับร่างกาย ไม่กินตามกระแสนิยมและโฆษณา

พฤติกรรมบริโภคนิยมด้านการแต่งกาย คือ การแสดงออกถึงพฤติกรรมการแต่งกายและผลงานของเด็กที่สะท้อนให้เห็นถึงประโยชน์ที่แท้จริง คือ แต่งกายให้เหมาะสมกับฐานะ กาลเทศะ ไม่แต่งกายตามกระแสแฟชั่นและยี่ห้อสินค้า

พฤติกรรมบริโภคนิยมด้านการมีสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยี คือ การแสดงออกถึงพฤติกรรมการมีสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีและผลงานของเด็กที่สะท้อนให้เห็นถึงประโยชน์ที่แท้จริงของสิ่งของวัตถุนั้น ๆ คือ เลือกให้เหมาะสมกับฐานะเลือกตามประโยชน์หน้าที่ ไม่เลือกตามกระแสนิยมและค่านิยม

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

การวิจัยเรื่องผลของการจัดกิจกรรมตามคติโยนิโสมนสิการแบบรู้คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียมที่มีต่อพฤติกรรมบริโภคของเด็กปฐมวัย

1. พฤติกรรมบริโภค

1.1 ความหมายของพฤติกรรมบริโภค

1.2 ความสำคัญของพฤติกรรมบริโภค

2. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับโยนิโสมนสิการ

2.1 พุทธศาสนากับการพัฒนามนุษย์

2.2 ความหมายของการคิด

2.3 ความสำคัญของการคิด

2.4 กระบวนการการคิด

2.5 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการคิด

2.6 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้

2.7 ความหมายของปรโตโมสะและโยนิโสมนสิการ

2.8 วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ 10 วิธี

3. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พฤติกรรมบริโภคนิยม

ความหมายของพฤติกรรมบริโภคนิยม

พระไพศาล วิสาโล (2550) กล่าวว่าบริโภคนิยมไม่ใช่เรื่องเสพรสอร่อยทางตา หู จมูก ลิ้น และกาย หรือที่เรียกว่าการคุณค่าเท่านั้นมันยังเป็นการเสพเพื่อผลทางใจ เช่นเพื่อให้รู้สึกกับตัวเอง หรือรู้สึกว่าเป็นคนใหม่ที่ดีกว่าเก่า เพื่อมีตัวตนใหม่ที่น่าปรารถนา น่าชื่นชม

บริโภคในความหมายแรก หมายถึง ค่านิยมหรือแบบแผนที่ผู้คนส่วนใหญ่บริโภค หรือเสพ สิ่งของตนเองไม่ได้ผลิต กลายเป็นผู้บริโภคเต็มตัว นี่คือความหมายของคำว่า ผู้บริโภคที่เราได้ยินเวลา มีคนพูดถึงชมรมผู้บริโภคในความหมายนี้คือ ผู้ที่เสพสิ่งที่ตนเองไม่ได้ผลิตผลผลิต เป็นความหมาย ธรรมดาที่ไม่เป็นบวกเป็นลบ

ความหมายที่สองของบริโภคนิยม คือ ค่านิยมใฝ่เสพมากกว่าใฝ่ผลิต หรืออยากได้มากกว่า อยากทำ บริโภคนิยมในความหมายนี้ไม่ค่อยดี วัยรุ่นอยากได้โทรศัพท์มือถือ อยากได้กระเป๋าแฟชั่น ดั่ง แต่พอถามว่ามีใครบ้างจะไปทำงานพิเศษเพื่อจะได้มีเงินไปซื้อของเหล่านั้น ปรากฏว่าไม่มี ส่วนใหญ่คิดอย่างเดียว คือ แบมือขอเงินพ่อแม่ หรือไม่ก็คิดทางลัด เช่น เล่นการพนัน และที่นิยม มากขึ้นทุกทีก็คือชิงโชค เดี่ยวนี้โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ มีการชิงโชคเยอะเยอะไปหมด ทั้งนี้ ก็เพราะใคร ๆ ก็นิยมใช้ทางลัดแบบนี้กัน ค่านิยมแบบนี้ทำให้เกิดทัศนคติที่คิดใช้เงินแก้ปัญหาอย่าง เดียว เห็นเงินเป็นทางลัดในการบรรลุลความต้องการ

บริโภคนิยมในความหมายที่สาม คือ ค่านิยมที่ใช้เงินเพื่อบรรลุลความต้องการแทนที่จะ ลงมือลงแรง อันนี้สืบเนื่องจากความหมายประการที่สอง คือ อยากได้แต่ไม่ อยากทำ วิธีหนึ่งที่ไม่ต้องลงแรงทำก็คือ ใช้เงินซื้อเอา หรือใช้เงินเป็นทางลัด พูดอีกนัยหนึ่งคือ ขอเป็นผู้บริโภค มากกว่าผู้ผลิต เช่น อยากมีความสุขดี แทนที่จะหมั่นออกกำลังกาย กินอาหารให้ถูกสุขลักษณะ ใช้เงินซื้อยา กินเพื่อบรรลุลความสำเร็จ มากกว่าการลงมือทำ

ความหมายที่สี่ของบริโภคนิยม คือ ความคิดความเชื่อว่าคุณค่าความสุขอยู่ที่การบริโภค บางคน อาจสงสัยว่า ตั้งแต่ไหนแต่ไรมา คนก็เชื่อว่าความสุขอยู่ที่การบริโภคทั้งนั้น ที่ทำสงครามกันมา หลายพันปีก็เพราะแย่งชิงทรัพยากรสมบัติกันฟาร์โรในอียิปต์ หรือจักรพรรดิในจีน เวลาตายก็เอาทรัพย์

สมบัติมากมายฝังไว้ในหลุมศพ เพราะต้องการเสพลิงเหล่านี้ในสวรรค์ หรือในชาติหน้าความแบบบริโภคนิยม ไม่ได้หมายถึงความสุขทางประสาทสัมผัสทั้งห้า เท่านั้น ต่างระหว่างบริโภคนิยมกับวัตถุนิยม

สัญญา สังขพันธานนท์ (2525) กล่าวว่า การบริโภคในแง่วัฒนธรรม หมายถึง รูปแบบการใช้ชีวิตประจำวันที่เป็นกระแสนิยมหรือแบบแผนเดียวกันของคนไทยในสังคมที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคในรูปแบบต่าง ๆ

การกิน รสนิยมสูง รายได้ต่ำ ระยะการกินไกล การกินแบบบริโภค กินอาหารแบบฟาส์ฟู้ด กินอาหารในร้านหรูหรากินนอกบ้าน กินอาหารไร้ประโยชน์ กินอาหารนานาชาติ

การเที่ยว การเดินทางท่องเที่ยวกลายเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิต “เมืองไทย ไม่ไปไม่รู้” การท่องเที่ยวกลายเป็นอุตสาหกรรม (สินค้า) การเดินทางไปพักผ่อนในวันหยุดสัปดาห์ การเดินทางไปเที่ยวต่างประเทศเป็นค่านิยมและแบบแผนการใช้ชีวิตอย่างใหม่

การดูแลสุขภาพสภาพและความงาม เรือนร่างเป็นสิ่งที่ต้องได้รับการดูแลอย่างดีที่สุด การดูแลสุขภาพขึ้นอยู่กับกำหนัดหรือการ “ปั้น” ของสื่อ

การสร้างองค์ความรู้และวาทกรรมเกี่ยวกับสุขภาพ/ความงาม ยุคหลังผม กลัวอ้วน การทำให้ผิวขาวขึ้น ตีหมวดย ลูกครึ่ง ได้รับการยอมรับ การกินอาหารนอนสุขภาพ อาหารบำรุงพลังทางเพศ

การแต่งกาย ใช้เสื้อผ้าสำเร็จรูป มีแบรนด์เนม แต่งกายตามสมัยนิยม แต่งกายตามวัฒนธรรมตะวันตกและตะวันออก แต่งกายตามโฆษณา

การมีเครื่องอำนวยความสะดวก มีบ้าน รถยนต์ โทรศัพท์มือถือ วิทยุ โทรทัศน์ เครื่องเล่นไฟฟ้า

การเสพลความบันเทิง การดูหนัง ฟังเพลง เที่ยวสถานบันเทิง ดูคอนเสิร์ต ดูกีฬา

นงลักษณ์ กองหลัง (2552) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมบริโภคนิยม หมายถึง การกระทำหรือการแสดงออกพฤติกรรมของมนุษย์ในการใช้สอยในชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับการซื้อ การกิน การท่องเที่ยว การดูแลสุขภาพและความงาม การมีเครื่องอำนวยความสะดวก การเสพความบันเทิง หรือการใช้สินค้าและบริการโดยมีกระบวนการตัดสินใจทั้งก่อนและหลังการซื้อ หรือการใช้ ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจาก ความคิดตามกระแสตะวันตก การรับวัฒนธรรมการแต่งกายตามตะวันตกมาเป็นปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมนั้นและเพื่อตอบสนองความต้องการและความปรารถนาที่เกินความจำเป็นพื้นฐาน

สรุปได้ว่าบริโภคนิยมไม่ใช่ความสุขทางประสาทสัมผัสทั้งห้าเท่านั้น แต่ยังมีเรื่องของคุณค่าทางจิตใจเข้ามาเกี่ยวข้องเพื่อให้รู้สึกดีกับตัวเองหรือรู้สึกว่าตนเป็นคนใหม่ที่น่าปรารถนา โดยการแสดงออกของมนุษย์ในการดำเนินชีวิตประจำวัน

ความสำคัญของบริโภคนิยม

พระไพศาล วิสาโล (2550) กล่าวว่า บริโภคนิยม เมื่อได้บริโภคแล้ว คุณรู้สึกว่าคุณได้เป็นอะไรบางอย่าง ความสุข จากการกินโค้กหรือสตาร์บัคส์ ไม่ได้อยู่ที่รสอร่อยหรือกลิ่นหอมเท่านั้น แต่ยังเป็นเพราะมันให้ความรู้สึกว่าคุณเป็นคนทันสมัย มีรสนิยม ยึดเวลาสมาคมกับผู้อื่นได้ ตรงนี้มันสนองสิ่งที่ลึกซึ้ง คือ สนองความต้องการมี “ภาวะชีวิตใหม่” ที่น่าปรารถนาในทางพระพุทธศาสนา เรียกว่า “ภวตัณหา” คือ ทำให้คุณรู้สึกว่าคุณได้เป็นอะไรบางอย่างที่พึงปรารถนา คุณรู้สึกว่าคุณเป็นคนหนึ่งที่มีคุณค่าคุณใส่ในก็ไม่ใช่เพราะในก็มันมันมั่ว แต่เพราะมันทำให้คุณรู้สึกว่าเป็นอะไรบางอย่างที่น่าปรารถนา เช่น เป็นผู้ชนะ คนจำนวนมากพึงปรารถนา ที่จะมียอดเบนซ์ขับ ไม่ใช่เพราะว่ารถเบนซ์ขับนิยมหรือปลอดภัย แต่เพราะมันทำให้คุณรู้สึกว่าตนเป็นผู้ชนะ คนจำนวนมากพึงปรารถนาที่จะมียอดเบนซ์ขับ ไม่ใช่เพราะว่ารถเบนซ์ขับนิยมหรือปลอดภัย แต่เพราะมันทำให้คุณรู้สึกมีหน้ามีตา มีความภูมิใจ ทำให้คุณภูมิใจและมั่นใจในตนเอง ตรงนี้เป็นเรื่องจิตใจ

บริโภคนิยมต่างจากวัตถุนิยมเพราะวัตถุนิยมโดยทั่วไปแล้ว หมายถึง ความต้องการวัตถุเพื่อสนองตอบอายตนะทั้งห้า คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ อย่างพุทธ คือ ตอบสนอง “กามตัณหา” ซึ่งเป็นเรื่องความอร่อย ความสะดวกสบาย หรือรสชาติจาก รูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส แต่คนสมัยใหม่

เจ้าหาบริโภคนิยมเพื่อต้องการเป็นคนใหม่ที่เขาคิดว่าเป็นสิ่งที่คนปรารถนา คือ ต้องการภาวะชีวิตใหม่ อันนี้เป็นการตอบสนองทางจิตใจซึ่งเป็นอายตนะที่หก

เห็นได้ว่าบริโภคนิยมไม่ใช่เรื่องของวัตถุล้วน ๆ แต่มีมิติทางจิตใจ ซึ่งทำให้มันมีแรงดึงดูดต่อผู้คนมาก

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับโยนิโสมนสิการ

พุทธศาสนากับการพัฒนามนุษย์

พระพรหมคุณาภรณ์ (2551) กล่าวว่าพระพุทธศาสนามีลักษณะสำคัญอย่างหนึ่ง คือ ยืนยันในศักยภาพสูงสุดของมนุษย์ “ศักยภาพ” เป็นศัพท์สมัยใหม่ ที่ใช้มาใช้เดิมนั้นเราพูดว่ามนุษย์เป็นสัตว์ที่ฝึกได้ พระพุทธศาสนายอมรับความสำคัญของมนุษย์ว่ามีภาวะเป็นสัตว์ที่ฝึกได้จนถึงขั้นเป็นสัตว์ประเสริฐ มองอีกแง่หนึ่ง ก็ว่ามนุษย์เป็นสัตว์ที่ต้องฝึก และจะประเสริฐสุดได้ด้วยการฝึก มนุษย์จึงมีศักยภาพสูงสุดในการฝึก ซึ่งหมายถึงการพัฒนาตน ถ้ามนุษย์ไม่พัฒนาตนหรือไม่ฝึกตนแล้ว ก็จะเป็นสัตว์ที่ต่ำทรามที่ฉานในด้านสัญชาตญาณ สัตว์ดิรัจฉานทั้งหลายส่วนมาก พอเกิดมาก็ดำรงชีวิต ด้วยสัญชาตญาณมันอยู่กับพ่อแม่บิดเดียว ก็รู้จักเป็นอยู่ รู้จักหากิน ดำรงชีวิตได้เลย ส่วนมนุษย์นั้นไม่ได้เรื่อง ทำไม่ได้สักอย่าง ถ้าปล่อยทิ้งไว้ก็จะตายทันที ต้องเอาใจใส่เลี้ยงดู ฝึกสอน จึงอยู่รอดและเจริญเติบโตได้ แต่มนุษย์มีศักยภาพที่พัฒนาตนได้ เมื่อพัฒนาแล้วก็เป็สัตว์ที่ประเสริฐสุด

พุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งการศึกษาที่นำเอาการศึกษาเข้ามาเป็นสาระสำคัญ เป็นเนื้อแท้ของการดำเนินชีวิต และทำให้การดำเนินชีวิตของมนุษย์เป็นการศึกษา หลักการปฏิบัติในพุทธศาสนาทั้งหมดนั้น เรียกว่า มรรค

มรรค แปลว่า ทางดำเนินชีวิตพระพุทธเจ้าตรัสเรียกมรรคนี้อย่างหนึ่งว่า พรหมจริย = จริย คือ จริยธรรม + พรหม แปลว่าอันประเสริฐ มรรค หรือทางดำเนินชีวิตนี้เป็นพรหมจริยะ คือเป็นจริยธรรมอันประเสริฐ

จริยธรรม แปลว่า จริย มาจาก จร ซึ่งแปลว่าเดิน เช่น จราจร = เดินไปเดินมา พเนจร = เดินไปในป่า จรไปโน้นจรไปนี่เรียกว่า เดินทาง เพราะฉะนั้น จรก็คือเดินทาง

จริย แปลว่า การเดินทาง การเดินทางที่เป็นรูปธรรมได้แก่ เดินทางที่เป็นถนน เป็นต้น แต่ถ้าเดินทางที่เป็นนามธรรม ก็คือเดินทางชีวิต จริย คือ การเดินทางชีวิต หรือการดำเนินชีวิต

เฉพาะฉะนั้น จริยธรรมก็คือหลักการดำเนินชีวิต พรหมแปลว่าที่ประเสริฐ รวมกันเป็น พรหมจริย คือ หลักการดำเนินชีวิตที่ประเสริฐ ซึ่งได้แก่ มรรคมีองค์ ๘ ประการอันประเสริฐ มีสัมมาทิฐิ เป็นต้น มีสัมมาสมาธิเป็นประโยชน์

สัมมาทิฐิ สัมมาสังกัปปะ จัดเป็นพวกหนึ่งเรียกว่า ปัญญา

สัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ สัมมาอาชีวะ จัดเป็นประเภทหนึ่ง เรียกว่า ศีล

สัมมาวายามะ สัมมาสติ สัมมาสมาธิ จัดเป็นหมวดหนึ่งเรียกว่า สมาธิ

มรรคมีองค์ ๘ ประการนี้จัดเป็นประเภทได้สาม เรียกว่า ศีล สมาธิ ปัญญา ซึ่งเรียกชื่ออย่างหนึ่ง ไตรสิกขา

สิกขา นั้นแปลว่า ศึกษา สิกขา หรือ ศึกษา ฉะนั้นหลักปฏิบัติในพระพุทธศาสนา จึงเรียกอย่างหนึ่งว่าการศึกษา การศึกษา มีองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ ศีล สมาธิ ปัญญา คือ การประมวลองค์ประกอบของมรรคมีองค์ ๘

การดำเนินชีวิต หรือ หลักการดำเนินชีวิตอันประเสริฐ ก็เป็นอันเดียวกับการศึกษา พุดง่าย ๆ ว่า ชีวิตที่ดีงาม คือชีวิตแห่งการศึกษา

การศึกษา คือ การฝึกฝนให้มีการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง ได้แก่ ไตรสิกขา และไตรสิกขา คือ การฝึกให้เรามีการดำเนินชีวิตตามมรรค คือให้เรามีพรหมจริยพร้อมกัน การที่เราฝึกตนให้ดำเนินในพรหมจริยหรือดำเนินตามมรรค คือ เรามุ่งฝึกฝนไตรสิกขาเพราะฉะนั้น การฝึกฝนพัฒนาตนในการ

ดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง คือ การศึกษา และการศึกษา คือการฝึกตนให้ดำเนินในทางชีวิตที่ถูกต้อง มรรค เป็นสิกขา สิกขาก็เป็นมรรค

สิกขา คือ การฝึกฝนพัฒนาตนให้ดำเนินการตามมรรค การฝึกตนให้ดำเนินตามมรรค ก็คือ สิกขา

มรรค คือ วิถีชีวิตอันประเสริฐ ถ้าจะแปลให้สมสมัย คือ การดำเนินชีวิตที่ดีงาม ดังนั้น สิกขา หรือ การศึกษา จึงแปลว่า การพัฒนาตนในการดำเนินชีวิตที่ดีงาม เพราะฉะนั้น การดำเนินชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนา ก็ต้องดำเนินให้ถูกต้อง โดยปฏิบัติตามหลักในไตรสิกขา การศึกษา จึงเป็นเรื่องของการดำเนินชีวิตทั้งหมดและการดำเนินชีวิตทั้งหมดของเราอยู่ในเรื่องของการศึกษา

การศึกษาตลอดชีวิต จึงมีในพระพุทธศาสนาตั้งแต่ไหนแต่ไรมาแล้ว ถ้าพูดให้กระชับกว่า ชีวิตคือการศึกษ เพราะฉะนั้นลักษณะอย่างหนึ่งของพระพุทธศาสนา คือ เป็นศาสนาแห่งการศึกษา

สิกขาหรือการศึกษา แปลว่า การฝึกฝนพัฒนา และการฝึกฝนพัฒนานั้น อิงอาศัยความเชื่อที่ว่า มนุษย์มีศักยภาพที่พัฒนาได้หรือว่ามนุษย์เป็นสัตว์ที่ประเสริฐ ได้ด้วยการฝึกฝนพัฒนา

เมื่อฝึกฝนพัฒนาด้วยไตรสิกขา ให้ชีวิตดำเนินตามวิถีแห่งมรรค ในที่สุดก็จะบรรลุจุดมุ่งหมายแห่งชีวิตที่ดีงาม เป็นสัตว์ประเสริฐ มีคุณสมบัติบริบูรณ์ มีทั้งปัญญาที่ยังรู้สัจธรรมเป็นอิสระ ดำเนินชีวิตด้วยสันติสุข และน้อมชีวิตของตนออกไปด้วยกรุณาเพื่อประโยชน์สุขและอิสรภาพของเพื่อนร่วมโลก

พระพุทธศาสนาให้ความสำคัญ ทั้งแก่ ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ลักษณะนี้ก็เป็นอีกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เป็นหลักที่เนื่องกันกับการศึกษานั้น ในการพัฒนาตน และในการดำเนินชีวิตของคนนั้น พระพุทธศาสนานั่นหนักในการที่ให้มีคุณลักษณะ คือ ความสมดุลหรือความพอดี โดยให้ความสำคัญแก่ธรรมและแก่นันย ในที่นี้ก็เช่นเดียวกัน พระพุทธศาสนาให้ความสำคัญ ทั้งแก่ปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก ในการฝึกคนขึ้นก่อนมรรค มีปัจจัย 2 ประการ ที่จะช่วยให้คนมีสัมมาทิฐิ คือ

1. โปรโตโมสะ แปลว่า อิทธิพลหรือเสียงจากภายนอก
2. โยนิโสมนสิการ แปลว่า การทำในใจโดยแยกการพิจารณาโดยแยกกาย รู้จักคิด

คิดเป็นนี้เป็นปัจจัย 2 อย่างที่ทำให้เกิดสัมมาทิฐิ ซึ่งเป็นองค์ประกอบเริ่มแรกของมรรค และเป็นจุดเริ่มของการศึกษาที่ถูกต้อง พระพุทธศาสนาให้ความสำคัญแก่ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ในการฝึกคนขึ้นก่อนมรรค มีปัจจัย 2 อย่าง หนึ่ง พระพุทธเจ้าตรัสถึงธรรมเป็นบุญนิมิต หรือรุ่งอรุณของการดำเนินตามอริยมรรค มี 7 ประการนี้ทรงเน้น 2 อย่างสำคัญมาก ซึ่งเป็นปัจจัยภายในอย่างหนึ่ง ปัจจัยภายนอกอย่างหนึ่ง

ปัจจัยภายนอก คือ การมีโปรโตโมสะที่ดี ได้แก่ มีมิตรที่ดี มีครูอาจารย์ที่ดี มีพ่อแม่ที่ดี ซึ่งให้ความรู้ที่ถูกต้อง เป็นตัวอย่างที่ดี มีแหล่งความรู้ มีสื่อมวลชนที่ให้สติปัญญา เป็นสื่อสารซึ่งให้ข้อมูลที่ เป็นประโยชน์ ตลอดจนในการเจริญสมาธิ ก็มีครูอาจารย์สอนกรรมฐาน ซึ่งเป็นผู้รู้หลักปฏิบัติที่ถูกต้อง เป็นผู้รู้จักนิสัยใจคอของผู้ปฏิบัติ มีอุปบายในการที่จะแนะนำ เรียกว่า มีปัจจัยภายนอกที่ดี

ปัจจัยภายใน คือ ในส่วนของตัวเองก็ต้องมีโยนิโสมนสิการ รู้จักคิด คิดเป็น ถ้าคิดไม่เป็น ไม่รู้จักคิด ก็ไม่สามารถเอาสิ่งที่กัลยาณมิตรแนะนำไปใช้ประโยชน์ ถึงจะได้รับฟังคำแนะนำสั่งสอน ก็ไม่รู้จักนำไปใช้ประโยชน์เพราะไม่มีโยนิโสมนสิการ

พระพุทธเจ้าไม่ได้อาศัยกัลยาณมิตร แต่มีโยนิโสมนสิการก็สามารถเข้าถึงสัจธรรมได้ แต่นั่นเป็นความพิเศษ ว่าโดยทั่วไปต้องเน้นความสำคัญทั้งปัจจัยภายในและปัจจัย

อีกประการหนึ่ง ว่าโดยความสัมพันธ์กับหลักที่ได้เน้นมาแล้ว วินัยเป็นการสร้างสภาพแวดล้อมให้มีกัลยาณมิตร คือ วินัยต้องสร้างสภาพแวดล้อมให้มีกัลยาณมิตร ที่จะมาช่วยเป็นผู้ชักจูงเราให้เข้าหาธรรมได้ ส่วนโยนิโสมนสิการ เป็นตัวเจาะให้เข้าถึงเนื้อแท้ คือ ธรรมเลยทีเดียว เป็นอันว่า วินัยจัดสภาพแวดล้อมให้กัลยาณมิตร และเมื่อมีโยนิโสมนสิการก็เข้าถึงธรรมได้เลย หลักการสำคัญเรื่องนี้ คือ ให้ความสำคัญทั้งแก่ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ไม่ใช่เน้นดังอยู่ข้างเดียว

ความหมายของการคิด

พระพรหมคุณาภรณ์ (2551) กล่าวว่าคนเรานี้จะมีความสุขอย่างแท้จริง ก็ต้องดำเนินชีวิตให้ถูกต้อง คือ จะต้องปฏิบัติถูกต้องต่อชีวิตของตนเอง และต่อสภาพแวดล้อม ทั้งทางสังคม ทางธรรมชาติและทางวัตถุโดยทั่วไป รวมทั้งเทคโนโลยี คนที่รู้จักดำเนินชีวิตให้ถูกต้องย่อมมีชีวิตที่ดีงามและมีความสุขที่แท้จริง ซึ่งหมายถึงการมีความสุขที่เอื้อต่อการเกิดมีความสุขของผู้คนอื่นด้วย

การดำเนินชีวิตนั้น มองในแง่หนึ่งก็คือ การคืนรนต่อสู้เพื่อให้อยู่รอด หรือการนำชีวิตไปให้ล่วงพ้นสิ่งบีบคั้นขัดขวางข้อข้องเพื่อให้เป็นอยู่ได้ด้วยดี การดำเนินชีวิตในแง่นี้ คือ การแก้ปัญหาหรือดับทุกข์ ผู้ที่แก้ปัญหาได้ถูกต้อง ล่วงพ้นปัญหาไปได้ด้วยดี ย่อมเป็นผู้ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต เป็นอยู่อย่างไร้ทุกข์ โดยนัยนี้ การดำเนินชีวิตอย่างถูกต้องได้ผลดี คือ การรู้จักแก้ปัญหาหรือเรียกว่า การแก้ปัญหาเป็น

มองอีกแง่หนึ่ง การดำเนินชีวิตของคนเรา คือ การประกอบกิจกรรมหรือทำการต่าง ๆ โดยเคลื่อนไหวแสดงออกเป็นพฤติกรรมทางกาย วาจา ถ้าไม่แสดงออกมาภายนอก ก็ทำอยู่ภายในเป็นพฤติกรรมของจิตใจ เรียกว่า ทำ พูด คิด หรือใช้คำศัพท์ว่า กายกรรม วาจกรรม และมโนกรรม มีชื่อรวมเรียกว่า กรรมทางไตรทวาร ในแง่นี้ การดำเนินชีวิต คือ การทำกรรมทั้ง 3 ประการ ผู้ที่ทำกรรม 3 อย่างนี้ได้ถูกต้อง ย่อมดำเนินชีวิตไปได้ด้วยดี ดังนั้นการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องได้ผลดี คือ การรู้จักทำ รู้จักพูด รู้จักคิด เรียกว่า คิดเป็น พูดเป็น และทำเป็น

ในแง่ต่อไป การดำเนินชีวิตของคนเรา ถ้าวิเคราะห์ออกไปจะเห็นว่าเต็มไปด้วยเรื่องของการรับรู้ และเสวยรสของสิ่งรู้หรือสิ่งเร้าต่าง ๆ เรียกว่า อารมณ์ทั้งหลาย ซึ่งผ่านเข้ามาหรือปรากฏทางอายตนะทั้ง 6 คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ เรียกว่าเห็น ได้ยิน ได้กลิ่น รู้รส รู้สัมผัสกาย และรู้อารมณ์ในใจ และคิดหมาย ทำที่และปฏิบัติของบุคคลในการรับรู้อารมณ์เหล่านี้ มีผลสำคัญอย่างยิ่งต่อชีวิตจิตใจ และวิถีชีวิตหรือชะตากรรมของเขา ถ้าเขารับรู้ด้วยท่าทีของความยินดียินร้ายหรือชอบชัง วงจรของปัญหาก็จะตั้งต้น แต่ถ้าเขารับรู้ด้วยท่าทีแบบบันทึกข้อมูลและเห็นตามเป็นจริงหรือมองตามเหตุปัจจัย ก็จะนำไปสู่ปัญญาและการแก้ปัญหา

นอกจากท่าทีและปฏิกริยาในการรับรู้ สิ่งสำคัญ คือ การเลือกรับรู้อารมณ์ หรือเลือกอารมณ์ที่จะรับรู้ เช่น เลือกดูเลือกฟังสิ่งที่สนองความอยาก หรือเลือกดูเลือกฟังสิ่งที่สนองปัญญา ส่งเสริมคุณภาพชีวิต

เมื่อมองในแง่นี้ การดำเนินชีวิตที่ถูกต้องได้ผลดี หมายถึง การรู้จักรับรู้ หรือรับรู้เป็น เรียกว่า ดูเป็น ฟังเป็น คมเป็น ลุ่มเป็น สัมผัสเป็น และคิดเป็น

การดำเนินชีวิตของมนุษย์นั้น ในความหมายอย่างหนึ่ง คือ การเข้าไปเกี่ยวข้องกับสิ่งทั้งหลายเพื่อถือเอาประโยชน์จากสิ่งเหล่านั้น การดำเนินชีวิตจะมีความหมายเด่นคือ การที่จะได้เสพหรือบริโภค เมื่อเข้าไปเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางสังคมก็ตาม มุ่งที่จะเอาประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งจากบุคคลหรือสิ่งเหล่านี้ เพื่อสนองความประสงค์หรือความปรารถนาของตน

แม้แต่การดำเนินชีวิตในความหมายของการรับรู้ในข้อก่อนนี้ แบ่งเป็น 2 ด้าน คือ ด้านรับรู้ เช่น เห็น ได้ยิน เป็นต้น ด้านเสพ เช่น ดู ฟัง เป็นต้น ความหมายด้านที่สอง คือ การเสพที่ให้ดูเป็น ฟังเป็น เป็นต้น ก็มีนัยที่รวมอยู่ในความหมายข้อนี้ด้วย

การปฏิบัติที่ถูกต้องในการเสพหรือบริโภคนี้ เป็นปัจจัยสำคัญที่จะกำหนดหรือปรุงแต่งวิถี และทุกข์สุขของมนุษย์

ดังนั้น การดำเนินชีวิตที่ถูกต้องได้ผลดี คือ การรู้จักเสพ รู้จักบริโภค ถ้าเป็นความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางสังคม หมายถึง การรู้จักคบหา รู้จักเสวนา ถ้าเป็นความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางวัตถุ หมายถึง การรู้จักกิน รู้จักใช้ เรียกว่า กินเป็น ใช้เป็น บริโภคเป็น เสวนาเป็น คบคนเป็น

การดำเนินชีวิตที่ถูกต้องได้ผลดีนั้น ครอบคลุมถึงการปฏิบัติถูกต้องที่เป็นส่วนย่อยของการดำเนินชีวิตหลายแง่หลายด้าน กล่าวโดยสรุป คือ

1. ในแง่ของการลวงพ้นปัญหา ได้แก่ การแก้ปัญหาเป็น

2. ในแง่ของการทำกรรม ได้แก่ การคิดเป็น พุคเป็น/สื่อสารเป็น ทำเป็น
3. ในแง่ของการรับรู้ ได้แก่ การดูเป็น ฟังเป็น คมเป็น ลิ้มเป็น สัมผัสเป็น คิดเป็น
4. ในแง่ของการเสพหรือบริโภค ได้แก่ การกินเป็น ใช้น้ำเป็น บริโภคเป็น เสวนาหรือคบหาเป็น

การปฏิบัติถูกต้องในแง่ต่าง ๆ ที่เป็นส่วนย่อยของการดำเนินชีวิตอย่างที่กล่าวมานี้ เรียกว่าการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องหรือการรู้จักดำเนินชีวิต สอดคล้องกับคำว่าดำเนินชีวิตเป็น และชีวิตที่ดำเนินอย่างนี้ ได้ชื่อว่าเป็นชีวิตที่ดีงามตามนัยแห่งพุทธธรรม

ความสำคัญของการคิด

พระพรหมคุณาภรณ์ (2551) กล่าวว่า การรู้จักคิดหรือคิดเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งของการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง ด้วยเหตุผลหลายประการ

ในแง่ของการรับรู้ ความคิดเป็นจุดศูนย์กลางที่ข่าวสารข้อมูลทั้งหมดไหลมาชุมนุม เป็นที่วินิจฉัยและนำข่าวสารข้อมูลเหล่านั้นไปปรุงแต่งสร้างสรรค์และใช้การต่าง ๆ

ในแง่ของระบบการกระทำกรรม ความคิดเป็นจุดเริ่มต้นที่จะนำไปสู่การแสดงออกทางกาย และวาจา เรียกว่า การพูดและการกระทำ และเป็นศูนย์กลางที่ กำหนดหรือสั่งบังคับให้พูดจา และให้ทำการไปตามที่คิดหมาย

ในแง่ความสัมพันธ์ระหว่างระบบทั้งสองนั้น ความคิดเป็นศูนย์กลางโดยเป็นจุดประสาน เชื่อมต่อระหว่างระบบการรับรู้กับระบบการกระทำ คือ เมื่อรับรู้เข้ามาโดยทางอายนะต่าง ๆ และเก็บรวบรวมประมวลข้อมูลข่าวสารมาคิดปรุงแต่งแล้ว ก็วินิจฉัยสั่งการโดยการแสดงออกเป็นการกระทำทางกายหรือวาจา หรือพูดจาและทำการต่าง ๆ ต่อไป

การคิดถูกต้อง รู้จักคิดหรือคิดเป็น เป็นศูนย์กลางที่บริหารการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องทั้งหมด เป็นหัวหน้าที่ชี้นำ นำทางและควบคุมปฏิบัติถูกต้องในแง่อื่น ๆ ทั้งหมด

ลักษณะสำคัญที่เป็นตัวตัดสินคุณค่าของการรู้จักทำ หรือทำเป็น คือ ความพอดี และกรณีทั่ว ๆ ไป “รู้จัก” “เป็น” กับ “พอดี” มีความหมายเป็นอันเดียวกัน การรู้จักทำหรือทำอะไรเป็น คือ ทำสิ่งนั้น ๆ พอเหมาะพอดีที่จะให้เกิดผลสำเร็จที่ต้องการตามวัตถุประสงค์ หรือทำแม่นยำ สอดคล้องตรงจุด ตรงเป้า ที่จะบรรลุจุดหมายอย่างดีที่สุดโดยไม่เกิดผลเสียหรือข้อบกพร่องใด ๆ เลย พุทธธรรมถือเอาลักษณะที่ไร้อุทกซ์และเหมาะสมที่จะทำให้ถึงจุดหมายนี้เป็นสำคัญ จึงใช้คำว่า “พอดี” เป็นหลัก ดังนั้นคำว่าดำเนินชีวิตเป็น จึงใช้คำว่า ดำเนินชีวิตพอดี คือ ดำเนินชีวิตพอดี คือ ดำเนินชีวิตพอดีที่จะทำให้บรรลุจุดหมายแห่งการเป็นอยู่อย่างมีความสุขที่แท้จริง

การดำเนินชีวิตพอดี หรือการปฏิบัติพอดี เรียกว่า มัชฌิมาปฏิปทา มีความหมายเดียวกันกับการดำเนินชีวิตที่งดงาม คือ มรรค หรืออริยมรรค แปลว่ามรรคอันประเสริฐคือทางดำเนินชีวิตที่งดงามล้ำเลิศ ปราศจากพิษภัยไร้โทษ นำสู่เกษมสันต์ และความสุขที่สมบูรณ์

สุวิทย์ มูลคำ (2551 อ้างถึง Bayer, 1987) ได้ให้ความหมายของการคิด คือ การค้นหาความหมาย ผู้ที่คิดคือผู้ที่กำลังค้นหาความหมายอะไรบางอย่าง นั่นคือกำลังใช้สติปัญญาของตนทำความเข้าใจกับการนำความรู้ใหม่ที่เข้ารวมกับความรู้เดิมหรือประสบการณ์ที่มีอยู่ เพื่อหาคำตอบว่าคืออะไร หรือกล่าวอีกแบบหนึ่งว่า เป็นการเอาข้อมูลที่เพิ่งรับเข้ามาใหม่ ไปรวมกับข้อมูลเก่าที่ระลึกได้ เพื่อสร้างเป็นความคิดอ่านเหตุผลหรือข้อตัดสินใจ

บรรจง อมรชีวิน (2554 อ้างถึง Weiner, 2008) คนเรามีขีดความสามารถทางความคิดในเรื่องที่มีความซับซ้อนได้ไม่มากนัก จะเห็นได้ว่าทุกครั้งที่เกิดปัญหาและต้องหาทางออกจากปัญหานั้น เรามักจะพบกับความติดตัน หรือพอได้ทางออกก็ดูจะกลายเป็นปัญหาต่อไปในระยะถัดมานั่นเอง การคิดและคิดได้อย่างมีประสิทธิภาพของสังคมจึงน่าจะเป็นเสมือนแกนหลักของการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่าง ๆ ในเชิงการพัฒนาการไปสู่การพัฒนาที่ดีขึ้นอย่างเป็นพลวัตและเป็นนวัตกรรม การที่ประเทศหนึ่งมีการพัฒนาก้าวหน้ากว่าอีกประเทศหนึ่งส่วนสำคัญนั้นก็มาจากการที่มีขีดความสามารถในการคิดที่เหนือกว่านั่นเอง

บรรจง อมรชีวิน (2554 อ้างถึง Bono, 2550) หากเราเป็นคนที่เกิดได้และคิดเป็นแล้ว เราจะมีลักษณะและพฤติกรรมอย่างไร ให้ข้อสรุปว่าต่อไปนี่คือลักษณะของคนที่จะรู้จักคิดและคิดเป็นคือ

1. จะเป็นคนที่ฟังคนอื่นมากขึ้น

2. ลดความมีอัตราลง
3. มีประเด็นการคิดเพิ่มมากขึ้น ไม่ใช่แต่สนับสนุนความคิดคนอื่นเพียงอย่างเดียว
4. ไม่ก่อความรำคาญแก่ผู้อื่น
5. ลดทอนฟังความคิดเห็นคนอื่นมากขึ้น
6. ใช้ความคิดมากขึ้นกว่ามุ่งคอยวิพากษ์วิจารณ์แต่อย่างเดียว
7. รู้ว่าต้องทำอะไร ไม่ใช่รอแต่ให้ความคิดมาเอง
8. มีการพูดนอกเรื่องน้อยลง
9. มีการคิดเรื่องใหม่ ๆ มากขึ้น แทนการบอกปัดอย่างไร้เหตุผล
10. มีความมั่นใจมากขึ้น

สรุปได้ว่า ความคิดเป็นศูนย์กลางที่ประสานเชื่อมต่อระหว่างการเรียนรู้กับการกระทำ คือ เมื่อรับรู้เข้าก็จะประมวลข้อมูลแล้วนำมาคิด จากนั้นจึงแสดงออกโดยการกระทำ

กระบวนการของการคิด

พระพรหมคุณาภรณ์ (2551) กล่าวว่าในกระบวนการฝึกฝนพัฒนาตนคือการศึกษา เพื่อให้มีชีวิตที่ดีงามนั้น การฝึกฝนความรู้จักคิด หรือคิดเป็น ซึ่งเป็นตัวนำ จะเป็นปัจจัยชักพาไปสู่ความรู้ ความเข้าใจ ความคิดเห็น ตลอดจนความเชื่อถือถูกต้องที่เรียกว่า สัมมาทิฐิ ซึ่งเป็นแกนนำในกระบวนการของการศึกษาคือสาระสำคัญของการพัฒนาปัญญา ที่เป็นแกนกลางของกระบวนการพัฒนาคน เรียกว่า การศึกษานั้นเอง

ตัวแท้ของการศึกษา คือ การพัฒนาตนโดยมีการพัฒนาปัญญาเป็นแกนกลาง เป็นกระบวนการที่ดำเนินไปภายในตัวบุคคล แกนนำของกระบวนการแห่งการศึกษา ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจ ความคิดเห็น แนวความคิด ทักษะคิด ค่านิยมที่ถูกต้องดีงามเกื้อกูลแก่ชีวิตและสังคม สอดคล้องกับความเป็นจริง เรียกว่า สัมมาทิฐิ เมื่อรู้เข้าใจ คิดเห็นดีงาม ถูกต้องตรงตามความจริงแล้ว การคิด การพูด การกระทำ และการแสดงออกหรือปฏิบัติการต่าง ๆ ก็ถูกต้อง ดีงาม เกื้อกูลนำไปสู่การดับทุกข์ แก้ไขปัญหาได้

สัมมาทิฐิ แยกได้ 2 ระดับ คือ

1. ทักษะ ความคิดเห็น แนวความคิด ทฤษฎี ความเชื่อถือ ความนิยม ค่านิยม จำพวกที่เชื่อหรือยอมรับรู้การกระทำและผลการกระทำของตน หรือสร้างความสำนึกในความรับผิดชอบต่อการกระทำตน เรียกว่า กัมมัสสกตาสัมมาทิฐิ เป็น สัมมาทิฐิระดับโลกีย์ เป็นขั้นจริยธรรม

2. ทักษะ แนวความคิด ที่มองเห็นความเป็นไปของสิ่งทั้งหลายตามธรรมดาแห่งเหตุปัจจัย ความรู้ ความเข้าใจถึงทั้งหลายตามสภาวะของมันหรือตามที่มันเป็น ไม่เอนเอียงไปตามความชอบ ความชังของตน หรือตามที่อยากให้มีมันเป็น ไม่อยากให้มีมันเป็นความรู้ความเข้าใจสอดคล้องกับความเป็นจริงธรรมดา เรียกว่า สัจจานุโลมิกญาณ เป็น สัมมาทิฐิแนวโลกุตระ เป็นขั้นสัจธรรม

กระบวนการของการศึกษาภายในตัวบุคคลจะเริ่มต้นและดำเนินไปได้ ต้องอาศัยความคิดต่อเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมและอิทธิพลจากภายนอกเป็นแรงผลักดัน หรือเป็นปัจจัยก่อตัว ถ้าได้รับการถ่ายทอดแนะนำชักจูง เรียนรู้จากแหล่งความรู้ความคิดที่ถูกต้อง หรือรู้จักเลือก รู้จักมอง รู้จักเกี่ยวข้อง พิจารณาโลกและชีวิตในทางที่ถูกต้อง ก็จะทำให้เกิดสัมมาทิฐินำไปสู่การศึกษาที่ถูกต้อง หรือมีการศึกษา แต่ตรงข้าม ถ้าได้ถ่ายทอดแนะนำชักจูง ได้รับอิทธิพลภายนอกที่ไม่ถูกต้อง หรือ ไม่รู้จักคิด ไม่รู้จักพิจารณา ไม่รู้เท่าทันประสบการณ์ต่าง ๆ ก็จะทำให้เกิดมิจฉาทิฐิ นำไปสู่การศึกษาที่ผิด หรือความไร้การศึกษา

1. โดยสรุป แหล่งที่มาเบื้องต้นของการศึกษา เรียกว่า ปัจจัยแห่งสัมมาทิฐิ มี 2 อย่าง คือ ปัจจัยภายนอก เรียกว่า ปรโตโมสะ แปลว่า เสียงจากผู้อื่นหรือเสียงจากผู้อื่น ได้แก่ การรับถ่ายทอดหรืออิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมทางสังคม เช่น พ่อแม่ ครูอาจารย์ เพื่อนที่คบหา หนังสือสื่อมวลชน และวัฒนธรรม ซึ่งให้ข่าวสารที่ถูกต้อง สั่งสอน อบรมแนะนำชักจูงใจไปในทางที่ดีงาม ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของเบนดورا โดยเน้นความสำคัญของบริบทสำคัญและพฤติกรรมที่เด็กสังเกตและเลียนแบบ การเรียนรู้เงื่อนไขความสัมพันธ์ต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้มนุษย์เกิดความคาดหวังเกี่ยวกับเหตุการณ์หนึ่ง ๆ ได้ในการแสดงพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งความคาดหวังนี้มีผลต่อการตัดสินใจที่จะเลือกแสดงหรือไม่แสดงพฤติกรรมนั้น ๆ เพื่อให้เกิดผลตามที่ตนปรารถนา

2. ปัจจัยภายใน เรียกว่า โยนิโสมนสิการ แปลว่า การทำในใจ โดยแยกคาย หมายถึงการ คิดถูกวิธี ความรู้จักคิด หรือคิดเป็น

แกนนำแห่งกระบวนการของการศึกษา ได้แก่ สัมมาทิฏฐิ เมื่อมีสัมมาทิฏฐิ เป็นแกนนำ และเป็นฐานแล้ว กระบวนการแห่งการศึกษาภายในตัวบุคคลก็ดำเนินไปได้ กระบวนการนี้แบ่งเป็น 3 ขั้นตอนใหญ่ ๆ เรียกว่า ไตรสิกขา (สิกขา หรือหลักการศึกษา 3 ประการ) คือ

1. การฝึกอบรมในด้านความประพฤติ ระเบียบวินัย ความสุจริตทางกายวาจาและอาชีพ เรียกว่า อริสัสสิกขา (เรียกว่าศีล) การศึกษาอบรมทางจิตใจ การปลูกฝังคุณธรรม สร้างเสริมคุณภาพ สมรรถภาพและสุขภาพของจิต เรียกว่า อริจิตตสิกขา (เรียกว่า สมาธิ)

2. การฝึกอบรมทางปัญญา ให้เกิดความรู้ความเข้าใจสิ่งทั้งหลายตามเป็นจริง รู้ความเป็นไปตามเหตุปัจจัยที่ทำให้แก้ไขปัญหไปตามแนวทางเหตุผล รู้เท่าทันโลกและชีวิต จนสามารถ ทำจิตใจให้บริสุทธิ์ หลุดพ้นจากความยึดติดถือมั่นในสิ่งต่าง ๆ ดับกิเลสดับทุกข์ได้ เป็นอยู่ด้วย จิตใจอิสระผ่องใสเบิกบาน เรียกว่า อริปัญญสิกขา (เรียกว่า ปัญญา)

หลักการศึกษา 3 ประการนี้ จัดวางขึ้นโดยอาศัยหลักปฏิบัติที่เรียกว่า วิธีแก้ปัญหของอารยชนเป็นพื้นฐาน วิธีแก้ปัญหาแบบอารยชนนี้ เรียกตามคำบาลีว่า อริยมรรค แปลว่า ทางดำเนินสู่ ความดับทุกข์ที่ทำให้เป็นอริยชน หรือวิธีดำเนินชีวิตที่ประเสริฐอริยมรรคนี้มีองค์ประกอบที่เป็น เนื้อหาหรือรายละเอียดของการปฏิบัติ 8 ประการ คือ

1. ทศนะ ความคิดเห็น แนวความคิด ความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยมต่าง ๆ ที่ตั้งมถูกต้อง มอง สิ่งทั้งหลายตามเหตุปัจจัยสอดคล้องกับความเป็นจริงหรือตรงตามสภาวะ เรียกว่า สัมมาทิฏฐิ (เห็นชอบ)

2. ความคิด ความดำริไตรตรอง หรือคิดการต่าง ๆ ที่เป็นไปเพื่อเบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ไม่เศร้าหมองขุ่นมัว เป็นไปในทางสร้างสรรค์ประโยชน์สุข เช่น คิดในทางเสียสละ หวังดี มีไมตรี ช่วยเหลือเกื้อกูล และความคิดที่บริสุทธิ์ อิงสัจจะ อิงธรรม ไม่เอนเอียงด้วยความเห็นแก่ตัว ความคิด จะได้จะเอา หรือความเกลียดแค้น จึงซัง มุ่งร้ายคิดทำลาย เรียกว่า สัมมาสังกัปปะ (ดำริชอบ)

3. การพูด หรือการแสดงออกทางวาจา ที่สุจริต ไม่ทำร้ายผู้อื่น ตรงความจริง ไม่โกหก หลอกลวง ไม่ส่อเสียด ไม่ให้ร้ายป้ายสี ไม่หยาบคาย ไม่เหลวไหล ไม่เพ้อเจ้อเลื่อนลอย แต่สุภาพน้อม นวลชวนให้เกิดไมตรีสามัคคีกัน ถ้อยคำที่มีเหตุผล เป็นไปในทางสร้างสรรค์ก่อประโยชน์ เรียกว่า สัมมาวาจา (วาจาชอบ)

4. กระทำที่ดีงาม สุจริต เป็นไปในทางสร้างสรรค์ ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ไม่เบียดเบียน ไม่ทำร้ายกัน สร้างความสัมพันธ์ที่ดีงาม ทำให้อยู่ร่วมกันด้วยดี ทำให้สังคมสงบสุข คือ การกระทำ หรือทำการต่าง ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องหรือไม่เป็นไปเพื่อการทำลายชีวิตร่างกาย การทำลายทรัพย์สิน ของผู้อื่น การล่วงละเมิดสิทธิในคุ้มครองหรือของของหวงแหนของผู้อื่น เรียกว่า สัมมากัมมันตะ (กระทำชอบ)

5. การประกอบอาชีพที่สุจริต ไม่ก่อความเดือดร้อนเสียหายแก่ผู้อื่น เรียกว่า สัมมาอาชีวะ (อาชีพชอบ)

6. การเพียรพยายามในทางที่ดีงามชอบธรรม คือ เพียรหลีกเลี่ยงป้องกันสิ่งชั่วร้ายอกุศลที่ยังไม่เกิดขึ้น เพียรระเลิกล้างสิ่งชั่วร้ายอกุศลที่เกิดขึ้นแล้ว เพียรสร้างสรรค์สิ่งดีงามหรือกุศลธรรม ที่ยังไม่เกิดขึ้น เพียรส่งเสริมพัฒนาสิ่งดีงาม หรือกุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้วให้เพิ่มพูนเจริญงอกงาม ยิ่งขึ้นไปจนเพียบพร้อมไปพลุลย์ เรียกว่า สัมมาวายามะ (พยายามชอบ)

7. การมีสติกำกับตัว คุมใจให้อยู่กับสิ่งที่เกี่ยวข้องต้องทำในเวลานั้น ๆ ใจอยู่กับกิจ จิตอยู่กับงานระลึกได้ถึงสิ่งที่ดีงาม สิ่งที่เกี่ยวข้องเป็นประโยชน์ หรือธรรมที่ต้องใช้ในเรื่อนั้น ๆ ไม่หลงไหลเลื่อนลอย ไม่ละเลยหรือปล่อยตัวเพอเรอ โดยเฉพาะสติที่กำกับทันต่อพฤติกรรมของร่างกายความรู้สึกสภาพจิตใจและความนึกคิดของตน ไม่ปล่อยให้อารมณ์ที่เข้าวนหรือชั่วยามาจุด กระชากให้หลุดหลงเลื่อนลอยไปเสีย เรียกว่า สัมมาสติ (ระลึกชอบ)

8. ความมีจิตตั้งมั่น จิตใจดำเนินอยู่ในกิจในงานหรือในสิ่งที่กำหนด (อารมณ์) ได้ สม่่าเสมอ แน่วแน่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน สงบไม่ฟุ้งซ่าน ไม่วอกแวกหวั่นไหว บริสุทธิ์ ผ่องใส ไม่ขุ่นมัว นุ่มนวล ผ่อนคลาย ไม่เครียดกระด้าง เข้มแข็ง เองาน ไม่หดหู่ท้อแท้ พร้อมทั้งจะใช้งานทางปัญญาอย่างได้ผลดี เรียกว่า สัมมาสมาธิ (จิตมั่นชอบ)

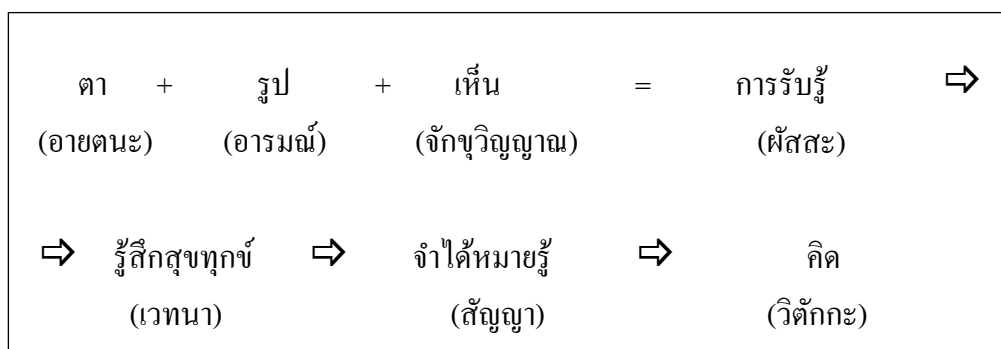
หลักการศึกษា 3 ประการ หรือ ไตรสิกขา จัดวางรูปขึ้นโดยมุ่งให้เกิดขึ้นตามหลักปฏิบัติ แห่งอริยมรรค (มรรควิธีแก้ปัญหา หรือมรรคแห่งความดับทุกข์) คือ เป็นการฝึกอบรมให้องค์ทั้ง 8 แห่งมรรคนั้นเกิดมีและเจริญงอกงาม ใช้ประโยชน์ได้บริบูรณ์ยิ่งขึ้น แก้ไขปัญหาดับทุกข์ได้ดี ยิ่งขึ้นตามลำดับจนถึงที่สุดกล่าวคือ

1. อธิสัสสิกขา คือ การศึกษาด้านหรือขั้นตอนที่ฝึกปรือให้เกิดมี สัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ และเจริญงอกงามขึ้น จนบุคคลมีความพร้อมทางความประพฤติ วินัย และความสัมพันธ์ทางสังคมถึงมาตรฐานของอารยชน เป็นพื้นฐานแก่การสร้างเสริมคุณภาพจิตได้ดี
2. อธิจิตตสิกขา คือ การศึกษาด้านหรือขั้นตอนที่ฝึกปรือให้เกิดมี สัมมาวายามะ สัมมาสติ และสัมมาสมาธิ เจริญงอกงามขึ้น จนบุคคลมีความพร้อมทางคุณธรรม มีคุณภาพจิต สมรรถภาพจิต และสุขภาพจิต พัฒนาถึงมาตรฐานของอารยชน เป็นพื้นฐานแห่งการพัฒนาปัญญาได้ดี
3. อธิปัญญาสิกขา คือ การศึกษาด้านหรือขั้นตอนที่ฝึกปรือให้เกิดมีสัมมาทิฐิ และสัมมาสังกัปปะ เจริญงอกงามขึ้น จนบุคคลมีความพร้อมทางปัญญาถึงมาตรฐานของอารยชน สามารถดำรงชีวิตอยู่ด้วยปัญญา มีจิตใจผ่องใส เบิกบาน ไร้ทุกข์ หลุดพ้นจากความยึดติดถือมั่นต่าง ๆ เป็นอิสระด้วยปัญญาอย่างแท้จริง

ดังได้กล่าวแล้วข้างต้นว่า สัมมาทิฐิ ที่เป็นแกนนำแห่งกระบวนการของการศึกษานั้น จะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยปัจจัยแห่งจุดสนใจที่ควรเน้นเป็นพิเศษ คือ เรื่องปัจจัยแห่งสัมมาทิฐิ ที่เป็นจุดเริ่มต้น เป็นแหล่งที่มาของการศึกษา คำที่พูดกันว่า การให้การศึกษา อยู่ที่ปัจจัย 2 ประการนี้เอง ส่วนกระบวนการของการศึกษาที่เรียกว่า สติ สมาธิ ปัญญา เพียงแต่รู้เข้าใจไว้เพื่อจัดสภาพแวดล้อมให้เกื้อกูล และคอยเสริมคุ่มกระตุ้นเร้าให้เนื้อหาของศึกษาดำเนินไปตามกระบวนการนั้น

พระพรหมคุณาภรณ์ (2551) กล่าวว่าความคิดเกิดพ่วงต่อจากกระบวนการรับรู้ กระบวนการรับรู้ นั้น เริ่มต้นด้วยการที่อายตนะประสบกับอารมณ์ และเกิดวิญญาณคือ ความรู้ต่ออารมณ์นั้น เช่น เห็น ได้ยิน ตลอดถึงรู้ต่อเนื่องในใจเมื่อเกิดความเป็นไปอย่างนี้แล้ว เรียกว่า มีการรับรู้ หรือภาษาบาลี เรียกว่า ผัสสะ เมื่อมีการรับรู้ ก็จะมีความรู้สึกรู้ต่ออารมณ์นั้น เช่น สุข สบาย ทุกข์ ไม่สบาย หรือเฉย ๆ เรียกว่า เวทนา พร้อมกันนั้นก็จะมีการหมายรู้อารมณ์ว่าเป็นอย่างนั้น เป็นอย่างนี้ เรียกว่า สัญญาจากนั้นก็เกิดความคิด ความดำริตรัตริกรต่าง ๆ เรียกว่า วิตักกะ กระบวนการรับรู้เป็นไปอย่างนี้

เหมือนกัน ไม่ว่าจะเป็นการประสบอารมณ์ โดยได้รับประสบการณ์ภายนอก หรือการนึกถึง ยกเอาเรื่องราวต่าง ๆ ขึ้นมาพิจารณาในใจเขียนให้ดูง่าย ๆ โดยยกความรู้ทางตา เป็นตัวอย่าง

ภาพที่ 1 แผนภาพกระบวนการรับรู้ทางตา

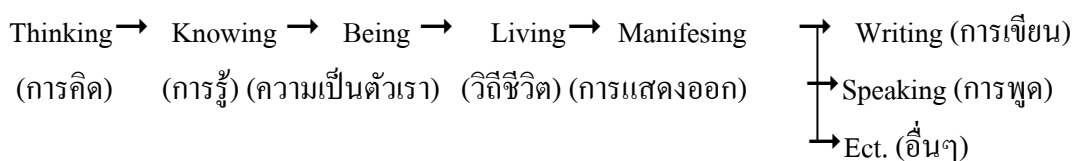
ที่มา: พระพรหมคุณาภรณ์ (2551: 18)

ขั้นตอนของการคิด (วิตักกะ) มีความสำคัญอย่างยิ่งในการกำหนดบุคลิกภาพ และวิถีชีวิตของบุคคล ตลอดถึงสังคม จึงมีบทบาทสำคัญยิ่งในการศึกษา แต่ความคิดนั้นจะเป็นอย่างไรย่อมต้องอาศัยปัจจัยที่กำหนดหรือปรุงแต่งความคิดนั้นอีกต่อหนึ่ง ปัจจัยอย่างหนึ่งที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อความคิด ได้แก่ ความรู้สึกสุขทุกข์ (เวทนา)

ปกติสำหรับคนทั่วไป เมื่อมีการรับรู้และเกิดเวทนาแล้วถ้าไม่มีปัจจัยอย่างอื่นเข้ามาแปรหรือตัดสิน เวทนาจึงจะเป็นตัวกำหนดวิถีของความคิด คือ ถ้ารู้สึกสบายเป็นสุขก็ชอบใจ อยากได้ อยากเสพ อยากเอา (ตัณหาฝ่ายบวก) ถ้ารู้สึกไม่สบาย บิบบั่น เป็นทุกข์ก็ขัดใจไม่ชอบ อยากเลี่ยง หรือทำลาย (ตัณหาฝ่ายลบ) ต่อจากนั้น ความคิดปรุงแต่งต่าง ๆ ก็จะกำหนดเน้นหรือเพ่งไปที่อารมณ์ คือ สิ่งซึ่งเป็นที่มาของเวทนานั้น เอาสิ่งนั้นเป็นที่จับของความคิด พร้อมด้วยความจำได้หมายรู้ว่า สิ่งนั้นสิ่งนี้เป็นอย่างนั้นเป็นอย่างนี้ (สัญญา) แล้วความคิดปรุงแต่งก็ดำเนินไปตามวิถีทางของความชอบใจไม่ชอบใจนั้น เครื่องปรุงแต่งของความคิดก็คือ ความโน้มเอียง ความเคยชิน กิเลส จิตนิสัยต่าง ๆ ที่จิตใจได้สั่งสมไว้ (สังขาร) และคิดอยู่ในกรอบในขอบเขต ในแนวทางของสังขารนั้นจากความคิดก็อาจแสดงออกมาเป็นการทำ การพูด การแสดงบทบาทต่าง ๆ

อาภา จันทรสกุล, นภาพร ปรีชามารถ และจิตตินันท์ บุญสถิรกุล (2546 อ้างถึง เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2537) กล่าวว่า “การคิด (thinking) เป็นตัวกำหนดสิ่งที่เรารู้ (knowing) ความรู้ที่เรา

ได้จากการคิดนั้นจะเป็นตัวกำหนดความเป็นตัวเรา (being) เราคิดอย่างไร เรารับรู้อะไร เราจะเป็นเช่นนั้นและเป็นตัวเราจะเป็นตัวกำหนดวิถีชีวิตของเรา (living) ซึ่งจะทำให้เราแสดงออก (manifesting) ทั้งคำพูด และการกระทำโดยอาจถ่ายทอดเป็นการเขียน (writing) การพูด (speaking) การกระทำ (doing) และการแสดงอภีกริยาต่าง ๆ (behaving)” สามารถเขียนแผนภาพแสดงกระบวนการกำหนดการแสดงออกของมนุษย์ (Human-Mannifesting Process) ไว้ดังนี้

ภาพที่ 2 แผนภาพแสดงกระบวนการกำหนดการแสดงออกของมนุษย์
(Human Mannifesting Process)

ที่มา: อาภา จันทรสกุล, นภาพร ปรีชาสามารถ และจิตตินันท์ บุญสถิตกุล (2546: 11 อ้างถึง
เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ 2537)

ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2553) กล่าวว่าจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้อยู่ที่สิ่งเร้า ซึ่งคุณสมบัติของสิ่งเร้ามีผลต่อการรับรู้ที่ผ่านเข้าทางประสาทสัมผัสทั้ง 5 จากการดู การจับ การสัมผัส การได้ยิน และการได้เห็น ความตั้งใจทำให้การรับรู้มีความสมบูรณ์เกิดเป็นการรู้อย่างเข้าใจ คือ สมองเชื่อมโยงประสบการณ์เก่าใหม่เข้าด้วยกัน ข้อมูลความรู้ที่คนสัมผัสทุกอย่างจะผ่านการกรองว่าควรรับรู้สิ่งนั้นอย่างไรแค่ไหน หรือปฏิเสธ ถ้าหากข้อความรู้ หรือประสบการณ์ที่ได้รับไม่น่าสนใจ ไม่เป็นที่พอใจ ข้อความรู้หรือประสบการณ์นั้นจะผ่านช่องทางการปฏิเสธ ในทางตรงกันข้าม

ถ้าสมองยอมรับความรู้ใหม่ ความรู้ใหม่ที่ได้รับจะถูกประมวลประสานเข้าสู่ความรู้เก่าที่มีอยู่เดิมเป็นข้อมูลความรู้ที่ขยายความแล้วซึมซับเข้าสู่สมองส่วนบันทึกเป็นความจำระยะยาวพัฒนาเป็นโครงสร้างความรู้ที่เป็นพื้นฐานการเรียนรู้ขั้นต่อไป เมื่อมีประสบการณ์อีกครั้งหนึ่งแม้ซับซ้อนมากขึ้นสมองก็จะสามารถใช้ความรู้นั้นได้อย่างกว้างขวางและองกงามกระบวนการเรียนรู้นี้เป็นปรากฏการณ์ในสมองที่เกิดจากแรงขับเคลื่อนภายนอก

สรุปได้ว่าสิ่งเร้ามีผลต่อการรับรู้ทางประสาทสัมผัสทั้ง 5 ที่มีผลต่อพฤติกรรมซึ่งสะท้อนความเป็นตัวเราโดยการแสดงออกต่าง

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการคิด

ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2553 อ้างถึง Piaget, 1869) กล่าวว่าทฤษฎีการเรียนรู้ของ (Piaget) ได้อธิบายถึงกระบวนการซึมซับ (assimilation) การยอมรับ (accommodation) และการปรับความรู้ (schema) ได้อธิบายการเรียนรู้ของคนว่าเป็นไปตามวัยแห่งพัฒนาการ เด็ก 2 ขวบแรก เรียนรู้ได้จากการสัมผัส 2-7 ขวบ เรียนรู้ได้จากประสบการณ์ หลังจากนั้นจึงเรียนรู้ด้วยการสื่อสารและการคิด

สรุปได้ว่าการเรียนรู้เกิดขึ้นตามพัฒนาการตามวัย เด็กสามารถเรียนรู้ได้โดยผ่านการลงมือกระทำและผ่านประสบการณ์

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้

ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2553 อ้างถึง Bandura, 1925) เชื่อว่าพฤติกรรมของคนและการแสดงออกเกิดมาจากการได้เลียนแบบตัวอย่างที่ผู้เห็น ได้สังเกต ลองปฏิบัติตามและจำสิ่งที่ผู้ใหญ่กระทำและนำมาทดลอง หากได้เลียนแบบตัวอย่างที่ผู้เห็น ได้สังเกต ลองปฏิบัติตามและจำสิ่งที่ผู้ใหญ่กระทำและนำมาทดลอง หากได้รับการยอมรับเด็กจะแสดงพฤติกรรมหรือกระทำนั้นต่อไป การเลียนแบบของเด็กนี้มีได้เลียนแบบทุก ๆ อย่างที่เห็น เด็กจะเลือกเลียนแบบเฉพาะที่เด็กสนใจเท่านั้น สิ่งที่เด็กเลียนแบบนั้นมีทั้งจากการได้เห็น ได้ฟัง และได้ยิน แต่การได้เห็นต้นแบบมีอิทธิพลสูงกว่าเทคนิคการสร้างให้เด็กเรียนรู้จากการเลียนแบบทำได้ดังนี้

แสดง ครูแสดงให้เด็กได้เห็นว่ามีรูปร่างต่าง ๆ อยู่ที่ไหน มีวิธีการจัดเก็บของอย่างไร

สาธิต ครูสาธิตการจัดเก็บสิ่งของในมุมเรียนรู้ต่าง ๆ ให้เด็กทดลองเก็บ ครุภัณฑ์การกระทำของเด็ก

ต้นแบบ ครูใช้พฤติกรรมที่ต้องการให้เป็นต้นแบบอย่างสม่ำเสมอสำหรับการให้เด็กเห็นและทำตาม

การนิเทศ การนิเทศเป็นกระบวนการของการทบทวน ยืนยัน ดำรงไว้และติดตามเพื่อให้เกิดผล หากเด็กไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมครูต้องทบทวนเพื่อแก้ไข

การเรียนรู้จากการเลียนแบบของเด็กเป็นกระบวนการเรียนรู้ด้วยการสังเกตพฤติกรรมของบุคคลอื่นมาสู่การทบทวน การลองกระทำ และการประเมินผลด้วยตัวเด็กเอง การให้เด็กเห็นตัวอย่างที่ถูกต้องมีความหมายกับเด็กมาก ผู้ใหญ่ต้องให้ความสนใจการเรียนรู้ด้วยการเลียนแบบของเด็กปฐมวัยให้มาก ตามความคิดของแบนดูรา เขาเชื่อว่าพฤติกรรมของมนุษย์หรือแนวคิดของคนเกิดมาจากการเห็นตัวแบบที่ได้รับมาขณะที่สนใจและพอใจ แล้วรับและถ่ายแบบนั้นมาเป็นบุคลิกตนหรือการกระทำของตน เด็กปฐมวัยเรียนรู้ด้วยการเลียนแบบจากการสังเกตเห็นการกระทำของผู้ใหญ่ที่ใกล้ชิด เช่น พ่อแม่ หรือ ครู จากพฤติกรรมที่แสดงออกให้เด็กเห็น การเรียนรู้ด้วยการเลียนแบบเกิดขึ้นได้กับคนทุกวัยแต่พบมากในช่วงอายุ 2-7 ขวบ

นภเนตร ธรรมบวร (2546 อ้างถึง Dewey, 1859) กล่าวว่าเด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง และสัมพันธ์กับเหตุการณ์ในชีวิตประจำวันของเด็ก บทบาทครูคือเป็นผู้จัดเตรียมประสบการณ์สภาพแวดล้อมให้กับเด็กเพื่อให้เด็กสามารถเรียนรู้ หรือมีประสบการณ์ด้วยตนเอง

ความหมายของปรโตโมสะและโยนิโสมนสิการ

พระพรหมคุณาภรณ์ (2551) ได้ให้ความหมายของปรโตโมสะและโยนิโสมนสิการไว้ดังนี้

ปรโตโมสะ แปลว่า เสี่ยงจากอื่น หรือ การกระตุ้นชักจูงจากภายนอก ได้แก่ การสั่งสอน แนะนำ การถ่ายทอด การโฆษณา คำบอกเล่า ข่าวสาร คำชี้แจงอธิบายจากผู้อื่น ตลอดจนการเรียนรู้เลียนแบบจากแหล่งต่าง ๆ ภายนอก หรืออิทธิพลจากภายนอกแหล่งสำคัญของการเรียนรู้ประเภทนี้ เช่น พ่อแม่ ครูอาจารย์ เพื่อน คนแวดล้อมใกล้ชิด ผู้ร่วมงาน ผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา บุคคลที่มีชื่อเสียง คนโด่งดัง คนผู้ได้รับความนิยมนิยมนในด้านต่าง ๆ หนังสือ สื่อมวลชนทั้งหลาย สถาบันทางศาสนาและวัฒนธรรม เป็นต้น ในที่นี้ หมายถึงเฉพาะที่แนะนำในทางที่สามารถช่วยนำไปสู่ปัจจัยที่ 2 ได้ ปัจจัยข้อนี้ จัดเป็นองค์ประกอบฝ่ายภายนอก หรืออาจเรียกว่า ปัจจัยทางสังคม

บุคคลผู้มีความสมบัติเหมาะสม สามารถทำหน้าที่เป็นปรโตโมสะที่ดี มีคุณภาพสูง มีคำเรียกเฉพาะว่า กัลยาณมิตร ตามปกติ กัลยาณมิตรจะทำหน้าที่เป็นผลดี ประสบความสำเร็จ

แห่งปรโตโมสะได้ ต้องสร้างศรัทธาให้เกิดแก่ผู้เล่าเรียน หรือรับการฝึกสอนอบรม จึงเรียกวิธีเรียนรู้ในข้อนี้ได้ว่า วิธีการแห่งศรัทธา

โยนิโสมนสิการ แปลว่า การทำในใจ โดยแยกกาย หรือ คิดถูกวิธี แปลง่าย ๆ ว่าควรรู้จักคิด

คิดเป็น หมายถึง การคิดอย่างมีระเบียบหรือคิดตามแนวทางของปัญญา คือ การรู้จักมอง รู้จักพิจารณาสิ่งทั้งหลายตามสภาวะ เช่น ตามที่สิ่งนั้น ๆ มันเป็นอย่างมัน โดยวิธีคิดหาเหตุปัจจัย สืบค้นถึงต้นเค้า สืบสาวให้ตลอดสาย แยกแยะสิ่งนั้น ๆ ออกให้เห็นตามสภาวะ และตามความสัมพันธ์สืบทอดแห่งเหตุปัจจัย โดยไม่เอาความรู้สึกด้วยตัณหาอุปทานของตนเองเข้าจับหรือครอบคลุมทำให้เกิดความดิ่งมและแก้ไขปัญหาคได้ ข้อนี้เป็นองค์ประกอบฝ่ายภายใน หรือปัจจัยภายในตัวบุคคล และอาจเรียกตามองค์ธรรมที่ใช้งานว่า วิธีการแห่งปัญญา

สรุปได้ว่าปัจจัยภายนอก หมายถึง การสั่งสอนแนะนำ การถ่ายทอด การโฆษณา คำบอกเล่า ข่าวสาร คำชี้แจงอธิบายจากผู้อื่น ตลอดจนการเรียนรู้ เลียนแบบจากแหล่งต่าง ๆ พ่อแม่ ครู อาจารย์ เพื่อน คนแวดล้อมใกล้ชิด ผู้ร่วมงาน ผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา บุคคลมีชื่อเสียงคนโด่งดัง คนผู้ได้รับความนิยมนในด้านต่าง ๆ หนังสือ สื่อมวลชนทั้งหลาย สถาบันศาสนาและวัฒนธรรม เป็นต้น ที่แนะนำในทางที่สามารถช่วยนำไปสู่ปัจจัยภายในได้

โยนิโสมนสิการ หมายถึง ความรู้จักคิด การคิดอย่างมีระเบียบหรือคิดตามแนวทางของปัญญาโดยวิธีคิดหาเหตุปัจจัย สืบค้นถึงต้นเค้า สืบสาวให้ตลอดสาย แยกแยะสิ่งนั้น ๆ ออกให้เห็นตามสภาวะ และตามความสัมพันธ์สืบทอดแห่งเหตุปัจจัย โดยไม่เอาความรู้สึกของตนเองเข้าไปเกี่ยวข้องทำให้เกิดความดิ่งม และแก้ไขปัญหาคได้

วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ 10 วิธี

อาภา จันทรสกุล และ จิตตินันท์ บุญสถิรกุล (2548) ได้ประมวลวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการจากหลักพุทธธรรมในบาลีไว้ 10 วิธีสรุปได้ดังนี้

1. วิธีคิดแบบสืบสาวสาเหตุและปัจจัย หมายถึง การคิดสืบค้นหาสาเหตุและองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดผลนั้น ๆ

2. วิธีคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบ หมายถึง การคิดแยกแยะสิ่งหนึ่ง ๆ ให้เห็นว่าประกอบด้วยส่วนประกอบย่อยอะไรบ้างมารวมกัน

3. วิธีคิดแบบรู้เท่าทันธรรมชาติ หมายถึง การคิดให้เข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปตามกฎธรรมชาติ โดยรู้เท่าทันว่าสิ่งต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงไปตามเหตุและปัจจัยมิได้เปลี่ยนไปตามความพึงพอใจของผู้ใด เมื่อรู้เท่าทันแล้วต้องเร่งทำโดยการแก้ไขปรับปรุงเพื่อสร้างสรรค์ไปตามเหตุปัจจัย

4. วิธีคิดแบบแก้ปัญหา หมายถึง การคิดที่เริ่มต้นจากการทำความเข้าใจปัญหาแล้วสืบค้นหา สาเหตุเพื่อเตรียมแก้ไข พร้อมกันนั้นก็กำหนดเป้าหมายให้แน่ชัด แล้วคิดวางวิธีปฏิบัติที่จะกำจัดสาเหตุของปัญหาให้สอดคล้องตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

5. วิธีคิดตามหลักการและความมุ่งหมาย หมายถึง การคิดโดยรู้ เข้าใจถึงหลักการและความมุ่งหมายของเรื่องนั้น ๆ ว่าจะดำเนินไปเพื่อจุดมุ่งหมายอะไร โดยมีหลักการ สอดคล้องกันที่จะให้ปฏิบัติได้ผลตรงตามความมุ่งหมายและไม่กลายเป็นการปฏิบัติที่คลาดเคลื่อนเลื่อนลอย

6. วิธีคิดแบบเห็นคุณค่าและทางออก หมายถึง การคิดให้ครบทั้งข้อดี ข้อบกพร่องหรือการยอมรับทั้งสองส่วนตามจริง ตลอดจนมองหาแนวทางในการแก้ไขข้อบกพร่องนั้น ๆ และภาวะสมบูรณ์ที่ไม่ต้องขึ้นต่อข้อดีและข้อเสีย นั้น ๆ

7. วิธีคิดแบบรู้คุณค่าแท้-คุณค่าเทียม หมายถึง การคิดหาคุณค่าหรือประโยชน์ เมื่อเข้าใจ มีปฏิสัมพันธ์กับการใช้สอยหรือบริโภคสิ่งต่าง ๆ โดยสามารถจำแนกคุณค่าแท้จริง คือ เป็นประโยชน์ที่สิ่งนั้น ๆ มีต่อชีวิตอย่างแท้จริง เช่น เป็นประโยชน์เกื้อกูลในด้านความดีงามของชีวิต เป็นไปเพื่อดำรงอยู่ด้วยดีของชีวิต เป็นไปเพื่อประโยชน์สุขทั้งของตนเองและผู้อื่น กับคุณค่าเทียม คือ ประโยชน์ที่มนุษย์พอ เสริม ตีค่า เพื่อสนองความรู้สึกของตนเอง หรือตามกระแสนิยมของสังคม

8. วิธีคิดในแง่บวก หมายถึง การคิดมองหาส่วนดีหรือความหมายเชิงสร้างสรรค์ สถานการณ์ต่าง ๆ มาใช้เป็นประโยชน์ เช่น มาเป็นกำลังใจในการพัฒนาตน หรือคิดริเริ่มสิ่งใหม่ แม้แต่ในสถานการณ์ที่เลวร้าย หรือไม่พึงพอใจก็มองเห็นส่วนดีหรือความหมายเชิงสร้างสรรค์ได้

9. วิธีคิดแบบเป็นอยู่ในขณะปัจจุบัน หมายถึง การคิด เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติ ในปัจจุบันโดยไม่เพื่อฝันเลื่อนลอยกับเรื่องราวในอดีต หรืออนาคต แต่เป็นการนำเรื่องราวในอดีต ปัจจุบันหรืออนาคตมาพิจารณาคำเนิการ หรือวางแผนในการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

10. วิธีคิดแบบแจกแจงหลายแง่มุม หมายถึง การคิดแจกแจงหลาย ๆ แ่งมุม หรือการคิด แดกประเด็นจนครบทุกด้าน เพื่อประกอบการตัดสินใจ หรือเพื่อให้รู้เข้าใจสิ่งนั้น เรื่องนั้นถูกต้อง แท้จริง เช่น การจำแนกให้ครบแง่ด้านของความจริง การจำแนกตามลำดับเหตุปัจจัย การจำแนกตาม ความสัมพันธ์ของเหตุปัจจัย การจำแนกตามเงื่อนไข การจำแนกทางเลือกหรือเป็นไปได้อื่น ๆ

สรุปได้ว่าวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการมีหลายวิธี โดยมีหลัก คือ พัฒนาปัญญา ทำให้เกิด ความรู้ความเข้าใจตามความเป็นจริง และเสริมสร้างสภาพจิตใจให้เกิดกุศลธรรม

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับคุณค่าแท้ – คุณค่าเทียม

ทิสนา เขมมณี และคณะ (2544) กล่าวว่าวิธีคิดแบบรู้คุณค่าแท้-คุณค่าเทียม เป็นวิธีคิด ที่สามารถแยกแยะได้ว่า คุณค่าแท้คืออะไร คุณค่าเทียมคืออะไร

คุณค่าแท้ คือ คุณค่าของสิ่งมีประโยชน์แก่ร่างกายโดยตรง อาศัยปัญญาไตราคาเป็นคุณค่า ที่สนองปัญญา

คุณค่าเทียม คือ คุณค่าพอกเสริมสิ่งจำเป็นโดยตรง อาศัยค้นหาไตราคาเป็นคุณค่าสนอง ค้นหา

วิธีคิดนี้ใช้เพื่อมุ่งให้เกิดความเข้าใจและเลือกเสพคุณค่าแท้ที่เป็นประโยชน์แก่ชีวิตเพื่อพ้น จากการเป็นทาสของวัตถุ เป็นการเกี่ยวข้องด้วยปัญญามีขอบเขตเหมาะสม

สุวิทย์ มูลคำ (2551) กล่าวว่าวิธีคิดแบบรู้คุณค่าแท้-คุณค่าเทียม คือ การคิดที่สัดหรือ บรรเทาต้นหาของมนุษย์ซึ่งจะใช้มากในชีวิตประจำวัน เพราะเกี่ยวข้องกับการบริโภคใช้สอย ปัจจัย 4 และวัสดุอุปกรณ์อำนวยความสะดวกต่าง ๆ มีหลักการคิดที่สำคัญ คือ ในเวลาที่เราเข้าไปเกี่ยวข้อง

กับสิ่งเหล่านี้ต้องพิจารณาด้วย “สติ” และ “ปัญญา” แยกแยะให้ได้ว่าสิ่งนั้น ๆ มี “คุณค่าแท้” หรือ “คุณค่าเทียม” ทั้งนี้เพื่อที่จะเลือกเสพคุณค่าที่แท้จริง

พระพรหมคุณาภรณ์ (2551) กล่าวว่าวิธีคิดแบบรู้คุณค่าแท้-คุณค่าเทียม หรือการพิจารณาเกี่ยวกับปฏิเสธนา คือ การใช้สอยหรือบริโภค เป็นวิธีคิดแบบสกัดหรือบรรเทาค้นหาเป็นขั้นฝึกหัดขัดเกลากิเลสหรือตัดทางไม่ให้กิเลสเข้ามาครอบงำจิตใจแล้วชักจูงพฤติกรรมต่อ ๆ ไป วิธีคิดแบบนี้เข้ามาในชีวิตประจำวัน เพราะเกี่ยวข้องกับการบริโภคใช้สอยปัจจัย 4 และวัตถุประสงค์อันวามสะดวกต่าง ๆ เพราะเรามีความต้องการและเห็นว่าสิ่งนั้น ๆ จะสนองความต้องการของเราได้สิ่งใดสามารถตอบสนองความต้องการของเราได้ สิ่งนั้นก็มียุคค่าแก่เรา หรือที่เรานิยมเรียกว่ามันมีประโยชน์ คุณค่านี้อาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ตามชนิดของความต้องการ คือ

คุณค่าแท้ หมายถึง ความหมาย คุณค่าหรือประโยชน์ของสิ่งทั้งหลาย ในแง่ที่สนองความต้องการของชีวิตโดยตรง หรือที่มนุษย์นำมาใช้แก้ปัญหาของตน เพื่อความดำรงความดำรงอยู่ด้วยดีของชีวิต หรือเพื่อประโยชน์สุขทั้งของตนเองและผู้อื่น คุณค่านี้อาศัยปัญญาเป็นเครื่องตีค่าหรือราคาจะเรียกว่าคุณค่าที่สนองปัญญาก็ได้ เช่น อาหารที่มีคุณค่าอยู่ที่ประโยชน์สำหรับหล่อเลี้ยงร่างกายให้เดินทางได้รวดเร็วเกื้อกูล แก่การปฏิบัติหน้าที่การงาน ความเป็นอยู่ การบำเพ็ญประโยชน์สุขกรรมมุ่งเอาความสะดวก ปลอดภัย แข็งแรง ทนทาน เป็นต้น

คุณค่าพอกเสริมหรือคุณค่าเทียม หมายถึง ความหมายคุณค่า หรือประโยชน์ของสิ่งทั้งหลาย ที่มนุษย์พอกเพิ่มให้แก่สิ่งนั้นเพื่อปรนเปรอการเสวยเสนา หรือเพื่อเสริมราคาเสริมขยายความมั่นคงยิ่งใหญ่ของตัวคนที่ยึดไว้ คุณค่านี้อาศัยค้นหาเป็นเครื่องตีค่าหรือวัดราคา จะเรียกว่าคุณค่าสนองตัณหาก็ได้

วิธีคิดแบบนี้ ใช้พิจารณาการเข้าเกี่ยวข้องปฏิบัติต่อสิ่งทั้งหลายได้ทั่ว ๆ ไปไม่ว่าจะเป็นการบริโภค ใช้สอย การซื้อหา หรือการครอบครอง โดยมุ่งให้เข้าใจและเลือกเสพคุณค่าแท้ที่เป็นประโยชน์สุขทั้งแก่ตนและผู้อื่น คุณค่านี้นอกจากจะเป็นประโยชน์อย่างแท้จริงแล้ว ยังเกื้อกูลแก่ความเจริญงอกงามของกุศลธรรม เช่น ความมีสติ เป็นต้น ทำให้พ้นจากความเป็นทาสของวัตถุ เพราะเป็นการเกี่ยวข้องด้วยปัญญาและมีขอบเขตอันเหมาะสม มีความพอดี ต่างจากคุณค่าพอกเสริมด้วยตัณหา ซึ่งไม่ค่อยเกื้อกูลแก่ชีวิต

สรุปได้ว่าวิธีคิดแบบรู้คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียมเป็นวิธีคิดที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน เพราะเกี่ยวข้องกับการบริโภคใช้สอย ปัจจัย 4 และวัสดุอุปกรณ์อำนวยความสะดวกต่าง ๆ โดยจำแนกได้ 2 ประเภท ตามความจำเป็น คือ คุณค่าแท้ใช้ปัญญาในการพิจารณา เป็นคุณค่าที่มีประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น ส่วนคุณค่าเทียมคือคุณค่าที่ใช้ปรนเปรอ หรือเพื่อเสริมราคา ใช้สนองความต้องการของตนเอง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำแนวคิดโยนิโสมนสิการมาใช้ในการจัดกิจกรรมดังนี้

คารารัตน์ อุทัยพัชร์ (2548) ได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิธี สามารถเสริมสร้างพฤติกรรมการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า การนำหลักธรรมทางพุทธศาสนาที่สำคัญ คือ หลักกัลยาณมิตร หลักโยนิโสมนสิการ หลักอริยสัจ 4 หลักอิทธิบาท 4 และหลักไตรสิกขาเป็นหลัก เพื่อมาบูรณาการเข้าไปในการจัดกระบวนการสอน เพื่อปลูกฝังและเสริมสร้างพฤติกรรมการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมให้กับเด็กปฐมวัยเป็นสิ่งที่ครูพอใจอย่างยิ่งการนำหลักธรรมมาใช้ในการเรียนการสอนสามารถพัฒนาเด็กให้มีคุณภาพ

ปิยะนันท์ หิรัณย์ชโลธร (2551) การพัฒนาและนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยตามแนวคิดทางพุทธศาสนาและทฤษฎีพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ผลการวิจัยพบว่า ได้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยตามแนวคิดทางพุทธศาสนาและทฤษฎีพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ที่เน้นการคิดโยนิโสมนสิการและการจัดสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ (ปรโตโฆสะ) หลักสูตรประกอบด้วยจุดมุ่งหมายหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร หน่วยการเรียนรู้ และกิจวัตรประจำวัน โครงสร้างหลักสูตรมีมวลประสบการณ์ในระดับอนุบาล 1 ชื่อ “ก้าวแรกของชีวิต” ในระดับอนุบาล 2 ชื่อ “รอบรู้ชีวิต” และในระดับอนุบาล 3 ชื่อ “พร้อมสู่โลกกว้าง” โดยในแต่ละมวลประสบการณ์ครอบคลุม 3 สาระ คือ ตัวเรา ครอบครัวและชุมชนโลกรอบตัว 2) ผลของการใช้หลักสูตร มี 2 ประเด็น คือ พัฒนาการของเด็กตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 12 ข้อ ของโรงเรียนอนุบาลบ้านผืนดี พบว่า เด็กส่วนใหญ่บรรลุมาตรฐานในทุกข้อ เด็กที่ไม่ผ่านมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในบางข้อ คือ เด็กพิเศษ เด็กที่มีพัฒนาการค่อนข้างช้า เด็กเตรียมอนุบาล อีกประเด็นหนึ่ง คือ ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้ปกครองที่มีต่อหลักสูตร พบว่า ทุกฝ่ายเห็นว่า

หลักสูตรมีความสอดคล้องกับปรัชญาโรงเรียน นโยบายการศึกษาและบริบทของสังคม ผู้บริหารโรงเรียนมีนโยบายที่จะนำหลักสูตรนี้ไปใช้ต่อ คุณลักษณะเด่นของเด็กหลังจากเข้าร่วมหลักสูตรคือ มีทักษะการใช้กล้ามเนื้อและประสาทสัมผัสได้ดี มีทักษะในการช่วยเหลือตนเองสูง รู้จักช่วยเหลือผู้อื่นมีความมั่นใจในตนเอง มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่น รักการทำงาน และคิดเป็น

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการจัดกิจกรรมตามแนวคิดโยนิโสมนสิการแบบรู้คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียมที่ต่อพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัย โดยดำเนินการตามกรอบการวิจัยซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

กลุ่มเป้าหมาย เด็กปฐมวัยชาย-หญิง อายุระหว่าง 5-6 ปี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 3/2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 ของโรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านท่าตะเภา) จ.ชุมพร จำนวน 27 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดกิจกรรมตามแนวคิดโยนิโสมนสิการแบบรู้คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียม
2. แบบประเมินสถานการณ์พฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัย
3. แบบประเมินผลงานที่แสดงถึงพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัย
4. แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองเกี่ยวกับพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัย

การสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมบริโภคนิยมและแนวคิดโยนิโสมนสิการแบบวิธีคิดรู้คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียม
2. ศึกษาแผนการสร้างเครื่องมือที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมบริโภคนิยมและแนวคิดโยนิโสมนสิการแบบวิธีคิดรู้คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียม

3. กำหนดรูปแบบและขั้นตอนในการจัดกิจกรรมตามแนวคิดโยนิโสมนสิการแบบรู้คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียมแล้วนำมาสร้างเครื่องมือวิจัยโดยมีองค์ประกอบดังนี้

3.1 แผนการจัดกิจกรรมตามแนวคิดโยนิโสมนสิการแบบรู้คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียมที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการกิน การแต่งกาย การมีสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยี โดยมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นที่ 1 จำแนกแยกแยะส่วนประกอบ

ครูสนทนาเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของสิ่งนั้น หรือเล่านิทานแล้วสนทนาเกี่ยวกับเนื้อหารูปภาพ สื่อของจริงให้เด็กได้สังเกตและเปรียบเทียบสิ่งต่างๆ ว่ามีอะไรเป็นส่วนประกอบเพื่อให้เด็กเสนอความสำคัญ/สัมพันธของสิ่งนั้นตามการใช้งานหรือใช้ประโยชน์

ขั้นที่ 2 ขั้นพิจารณาคคุณค่าแท้-เทียม

การจัดกิจกรรมในขั้นนี้เป็นการเปรียบเทียบของสองสิ่ง ที่มีความเหมือนหรือต่างกันเพื่อให้พิจารณาเลือกวัตถุสิ่งของที่มีความจำเป็นเหมาะสมกับการใช้ประโยชน์และฐานะทางเศรษฐกิจโดยนำสื่อของจริง รูปภาพให้เด็กพิจารณาคิดถึงเหตุผลและความสำคัญของสิ่งต่างๆ ที่นำมาพิจารณาซึ่งคุณค่าแท้-เทียมจากการกิน การแต่งกาย การมีสิ่งอำนวยความสะดวก และเทคโนโลยี โดยเหตุผลที่เด็กให้อาจมีทั้งคุณค่าแท้-เทียม แล้วเอาคำตอบที่เด็กให้มาพิจารณาถึงประโยชน์ที่แท้จริงตามความจำเป็นไม่ใช่ประโยชน์ตามความอยากได้และสรุปโดยการเลือกสิ่งที่เหมาะสมตามคุณค่าแท้

ขั้นที่ 3 ลงมือปฏิบัติ

ครูเริ่มต้นด้วยการทบทวนกิจกรรมขั้นที่ 2 จากนั้นให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมหรือประดิษฐ์ชิ้นงานพร้อมกับออกมานำเสนอผลงานโดยการอธิบายแนวคิดของผลงานที่สะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าที่แท้จริงใน 3 ด้าน คือ พฤติกรรมการกิน พฤติกรรมการแต่งกาย และพฤติกรรมการมีสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมบริโภคในวิถีประจำวัน

ออกแบบแผนการจัดกิจกรรมตามแนวคิดโยนิโสมนสิการแบบรู้คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียมสำหรับเด็กปฐมวัยที่มีอายุระหว่าง 5-6 ปี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาล 3 จำนวน 27 คน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 ภายใต้ระยะเวลาดำเนินการ 9 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน คือ วันจันทร์ ถึง วันศุกร์ วันละ 45 นาที ในระหว่างช่วงเวลา 10.10 – 10.55 น. ใน 3 ด้าน คือพฤติกรรม การกิน พฤติกรรมการแต่งกาย พฤติกรรมที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยี ดังแสดงในแผนการจัดกิจกรรมตามวิธีคิดรู้คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียม (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 แผนการจัดกิจกรรมตามแนวคิดโยนิโสมนสิการแบบรู้คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียม

สังเกตพฤติกรรมบริโภคนิยมระยะก่อนการทดลอง		
สัปดาห์	ชื่อกิจกรรม	พฤติกรรมบริโภคนิยม
สัปดาห์ที่ 1	French Fries	ด้านการกิน
สัปดาห์ที่ 2	น้ำอัดลม	รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย รับประทานอาหารปริมาณพอเหมาะต่อร่างกาย ไม่กินตามกระแสนิยมและโฆษณา
สัปดาห์ที่ 3	เสื้อตัวเก่ง	ด้านการแต่งกาย
สัปดาห์ที่ 4	กระเป๋าทำมือ	แต่งกายให้เหมาะสมกับฐานะ กาลเทศะ ไม่แต่งกายตามกระแสแฟชั่นและยี่ห้อสินค้า
สัปดาห์ที่ 5	รถยนต์ในฝัน	ด้านการมีสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยี
สัปดาห์ที่ 6	บ้านแสนสุข	เลือกใช้สิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีให้
สัปดาห์ที่ 7	มือถือในมือเด็ก	เหมาะสมกับฐานะ เลือกตามประโยชน์ หน้าที่ของมัน ไม่เลือกตามกระแสนิยมและค่านิยม
สังเกตพฤติกรรมบริโภคนิยมระยะหลังการทดลอง		

4. นำแผนการจัดกิจกรรมตามแนวคิดโยนิโสมนสิการแบบรู้คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียมเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วมเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง โดยอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมมีความเห็นว่าควรสอดแทรกเรื่องการใช้รูดสาธารณะร่วมด้วยในหน่วยรถยนต์ในฝัน

5. นำแผนการจัดกิจกรรมตามวิธีคิดรู้คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียม เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างแผนการจัดกิจกรรมและวัตถุประสงค์ได้ค่าความสอดคล้องเท่ากับ 1 ถือว่าใช้ได้

โดยผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าควรปรับภาษาให้เข้าใจง่ายขึ้นจากนั้นผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดกิจกรรมตามวิธีคิดรู้คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียมมีผลต่อพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัย โดยแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

6. เมื่อผ่านการพิจารณาข้างต้นแล้วผู้วิจัยนำแผนการจัดกิจกรรมตามแนวคิดโยนิโสมนสิการแบบรู้คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียมที่ปรับปรุงแล้ว ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อีกครั้ง ก่อนนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับเด็กปฐมวัย โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านท่าตะเภา) ระดับชั้น อนุบาล 3 อายุระหว่าง 5-6 ปี จำนวน 27 คน

7. นำแผนการจัดกิจกรรมตามแนวคิดโยนิโสมนสิการแบบรู้คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียม ไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนอายุ 5-6 ปี จำนวน 27 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของเนื้อหาและรูปแบบกิจกรรม รวมทั้งระยะเวลาในการทดลอง

8. ผู้วิจัยนำแผนการจัดกิจกรรมตามแนวคิดโยนิโสมนสิการแบบรู้คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียม ไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายต่อไป

แบบประเมินสถานการณ์พฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัย

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัยและสร้างเกณฑ์การให้คะแนน

2. สร้างแบบประเมินสถานการณ์พฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัย 3 สถานการณ์ ประกอบด้วย การกิน การแต่งกาย และการมีสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยี ประกอบด้วย 9 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

2.1 พฤติกรรมการกิน ได้แก่

- 2.1.1 รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย
- 2.1.2 รับประทานอาหารในปริมาณที่พอเหมาะกับความต้องการของร่างกาย
- 2.1.3 ไม่กินตามกระแสสังคมและโฆษณา

เกณฑ์การให้คะแนนแบบประเมินสถานการณ์พฤติกรรมบริโภคนมของเด็กปฐมวัย เรื่อง การกิน

ระดับคะแนน 2 อยู่ในเกณฑ์ดีมาก หมายถึง เด็กสามารถรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกายรับประทานปริมาณพอเหมาะกับร่างกาย ไม่กินตามกระแสสังคมและโฆษณา ได้ด้วยตนเอง

ระดับคะแนน 1 อยู่ในเกณฑ์ดี หมายถึง เด็กสามารถรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกายรับประทานปริมาณพอเหมาะกับร่างกาย ไม่กินตามกระแสสังคมและโฆษณา โดยมีเพื่อนและครูคอยกระตุ้น บอก แนะนำ

ระดับคะแนน 0 อยู่ในเกณฑ์ควรปรับปรุง หมายถึง เด็กไม่สามารถรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกายรับประทานปริมาณที่ไม่พอเหมาะกับร่างกาย กินตามกระแสสังคมและโฆษณา แม้ว่ามีเพื่อนและครูคอยกระตุ้น บอก แนะนำก็ไม่สามารถปฏิบัติได้

2.2 พฤติกรรมการแต่งกาย ได้แก่

- 2.2.1 แต่งกายให้เหมาะสมกับฐานะ
- 2.2.2 แต่งกายให้เหมาะสมกับกาลเทศะ
- 2.2.3 ไม่แต่งกายตามกระแสแฟชั่นและยี่ห้อ

เกณฑ์การให้คะแนนแบบประเมินสถานการณ์พฤติกรรมบริโภคนมของเด็กปฐมวัย เรื่อง การแต่งกาย

ระดับคะแนน 2 อยู่ในเกณฑ์ ดีมาก หมายถึง เด็กสามารถแต่งกายโดยคำนึงถึงประโยชน์ที่แท้จริง เหมาะสมกับฐานะ กาลเทศะ ไม่แต่งกายตามกระแสแฟชั่นและยี่ห้อได้ด้วยตนเอง

ระดับคะแนน 1 อยู่ในเกณฑ์ ดี หมายถึง เด็กสามารถแต่งกายโดยคำนึงถึงประโยชน์ที่แท้จริง เหมาะสมกับฐานะ กาลเทศะ ไม่แต่งกายตามกระแสแฟชั่นและยี่ห้อ โดยมีเพื่อนและครูคอยกระตุ้น บอก แนะนำ

ระดับคะแนน 0 อยู่ในเกณฑ์ ควรปรับปรุง หมายถึง เด็กสามารถแต่งกายโดยไม่คำนึงถึงประโยชน์ที่แท้จริง ไม่เหมาะสมกับฐานะ กาลเทศะ แต่งกายตามกระแสแฟชั่นและยี่ห้อแม้ว่ามีเพื่อนและครูคอยกระตุ้น บอก แนะนำก็ไม่สามารถปฏิบัติได้

2.3 พฤติกรรมการมีสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยี ได้แก่

2.3.1 ใช้สิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีให้เหมาะสมกับฐานะของตน

2.3.2 ใช้สิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีตามประโยชน์หน้าที่ของมัน

2.3.3 ไม่เลือกตามกระแสนิยมและโฆษณา

เกณฑ์การให้คะแนนแบบประเมินสถานการณ์พฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัย เรื่องการมีสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยี

ระดับคะแนน 2 อยู่ในเกณฑ์ ดีมาก หมายถึง เด็กสามารถเลือกใช้สิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีตามประโยชน์ที่แท้จริงของสิ่งของวัตถุนั้น ๆ เหมาะสมกับฐานะเลือกตามประโยชน์หน้าที่ของมัน ไม่เลือกตามกระแสนิยมและโฆษณา ได้ด้วยตนเอง

ระดับคะแนน 1 อยู่ในเกณฑ์ ดี หมายถึง เด็กสามารถเลือกใช้สิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีตามประโยชน์ที่แท้จริงของสิ่งของวัตถุนั้น ๆ เหมาะสมกับฐานะเลือกตามประโยชน์หน้าที่ของมัน ไม่เลือกตามกระแสนิยมและโฆษณา โดยมีเพื่อนและครูคอยกระตุ้น บอก แนะนำ

ระดับคะแนน 0 อยู่ในเกณฑ์ ควรปรับปรุง หมายถึง เด็กไม่สามารถเลือกใช้สิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีตามประโยชน์ที่แท้จริงของสิ่งของวัตถุนั้น ๆ ไม่เหมาะสมกับฐานะเลือก

ตามประโยชน์หน้าที่ของมัน เลือกตามกระแสนิยมและโฆษณาแม้ว่ามีเพื่อนและครูคอยกระตุ้นบอก แนะนำก็ไม่สามารถปฏิบัติได้

3. นำแบบประเมินผลงานที่แสดงถึงพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัยที่สร้างเสร็จแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วมเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและให้คำแนะนำ

4. นำแบบประเมินผลงานที่แสดงถึงพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัยและคู่มือการใช้แบบประเมินผลงานพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัย เสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมในด้านความตรงของเนื้อหา (Content Validity) สถานการณ์และพฤติกรรมที่ใช้ในการประเมินซึ่งใช้แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์ที่ต้องการวัดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัย

+1 หมายถึง มีความสอดคล้อง

0 หมายถึง ไม่แน่ใจในการสอดคล้อง

-1 หมายถึง ไม่มีความสอดคล้อง

แล้วนำคะแนนที่ได้มาหาค่าดัชนีความสอดคล้องแบบประเมินผลงานที่แสดงถึงพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัยใน 3 เรื่องคือ การกิน การแต่งกาย การมีสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยี มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ถือว่าใช้ได้ ปรากฏว่าความเหมาะสมในด้านความตรงของเนื้อหา (Content Validity) มีค่าเท่ากับ 1 ถือว่ามีความสอดคล้อง

5. เมื่อผ่านการพิจารณาข้างต้นแล้วผู้วิจัยนำแบบประเมินผลงานที่แสดงถึงพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัย ที่ปรับปรุงแล้ว ไปทดลองใช้ (Try Out) กับเด็กที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย

6. ผู้วิจัยนำแบบประเมินผลงานที่แสดงถึงพฤติกรรมบริโภคนิยมไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายต่อไป

แบบประเมินผลงานที่แสดงถึงพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัย

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัยและสร้างเกณฑ์การให้คะแนน

2. สร้างแบบประเมินผลงานที่แสดงถึงพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัยตามแนวคิดโยนิโสมนสิการแบบรู้คุณค่าแท้-เทียมใน 3 ด้าน คือพฤติกรรมการกิน พฤติกรรมการแต่งกาย และพฤติกรรมการมีสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยี ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 3 ประการ คือ กระบวนการผลิตชิ้นงาน ผลผลิตของชิ้นงาน การนำเสนอ ภายใต้ง 9 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

2.1 แบบประเมินผลงานที่แสดงถึงพฤติกรรมบริโภคนิยมด้านการกิน ได้แก่

2.1.1 สามารถวางแผนคิดรายการอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกายมีปริมาณพอเหมาะกับร่างกายไม่ตามกระแสนิยมและโฆษณา

2.1.2 เลือกวัตถุดิบในการประกอบอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อร่างกายมีปริมาณพอเหมาะกับร่างกายไม่ตามกระแสนิยมและโฆษณา

2.1.3 สามารถนำเสนอหรือบอกเล่าการประกอบอาหารที่ปรุงออกมาโดยสะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าแท้ของอาหารเป็นประโยชน์ต่อร่างกายมีปริมาณพอเหมาะกับร่างกายไม่ตามกระแสนิยมและโฆษณา

เกณฑ์การให้คะแนนแบบประเมินผลงานที่แสดงถึงพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัย เรื่อง การกิน

ระดับคะแนน 2 อยู่ในเกณฑ์ดีมาก หมายถึง วางแผนการคิดรายการอาหารโดยคำนึงถึงคุณค่าแท้ของอาหาร เช่น รายการอาหารมีประโยชน์ต่อร่างกาย ปริมาณพอเหมาะกับร่างกาย ไม่ตามกระแสนิยมและโฆษณา

- เลือกวัตถุดิบในการประกอบอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อร่างกาย มีปริมาณพอเหมาะกับร่างกายไม่ตามกระแสนิยมและโฆษณา

- สามารถนำเสนอหรือบอกเล่า การประกอบอาหารที่ปรุงออกมาโดยสะท้อนให้เห็นคุณค่าแท้ของอาหาร เช่น ประกอบอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อร่างกายมีปริมาณที่พอเหมาะกับร่างกายไม่ตามกระแสนิยมและโฆษณา

ระดับคะแนน 1 อยู่ในเกณฑ์ ดี หมายถึง วางแผนการคิดรายการอาหารโดยคำนึงถึงคุณค่าแท้แต่มีคุณค่าเทียมร่วมอยู่ เช่น อาหารไม่มีประโยชน์ต่อร่างกาย แต่ปริมาณพอเหมาะกับร่างกายหรือคิดรายการอาหารตามกระแสนิยมและโฆษณา

- เลือกวัตถุดิบในการประกอบอาหารโดยพิจารณาคุณค่าแท้อย่างน้อย 2 ข้อ เช่น เลือกวัตถุดิบที่เป็นประโยชน์ต่อร่างกาย มีปริมาณพอเหมาะกับร่างกาย แต่ตามกระแสนิยมและโฆษณา

- สามารถนำเสนอหรือบอกเล่า การประกอบอาหารที่ปรุงออกมาโดยสะท้อนให้เห็นคุณค่าแท้แต่มีคุณค่าเทียมร่วมอยู่ด้วย เช่น ประกอบอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อร่างกายมีปริมาณที่พอเหมาะกับร่างกายแต่ตามกระแสนิยมและโฆษณา

ระดับคะแนน 0 อยู่ในเกณฑ์ ควรปรับปรุง หมายถึง วางแผนการคิดรายการอาหารโดยคำนึงถึงคุณค่าเทียมของอาหาร เช่น คิดรายการอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อร่างกาย ปริมาณไม่พอเหมาะกับร่างกายตามกระแสนิยมและโฆษณา

- เลือกวัตถุดิบในการประกอบอาหารโดยพิจารณาคุณค่าเทียม เช่น เลือกวัตถุดิบที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อร่างกาย มีปริมาณไม่พอเหมาะกับร่างกาย ตามกระแสนิยมและโฆษณา

- สามารถนำเสนอหรือบอกเล่า การประกอบอาหารที่ปรุงออกมาโดยสะท้อนให้เห็นคุณค่าแท้แต่มีคุณค่าเทียมร่วมอยู่ด้วย เช่น ประกอบอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อร่างกาย มีปริมาณที่พอเหมาะกับร่างกายแต่ตามกระแสนิยมและโฆษณา

- สามารถนำเสนอหรือบอกเล่า การประกอบอาหารที่ปรุงออกมาสะท้อนให้เห็นถึงแต่คุณค่าเทียมของอาหาร เช่น ประกอบอาหารที่ไม่มีประโยชน์ต่อร่างกาย มีปริมาณไม่พอเหมาะกับร่างกายตามกระแสนิยมและโฆษณา

2.2 แบบประเมินผลงานที่แสดงถึงพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัยด้านการแต่งกาย ได้แก่

2.2.1 วางแผนการผลิตชิ้นงานโดยคำนึงถึงคุณค่าแท้ของชิ้นงานเหมาะสมกับฐานะกาลเทศะไม่ตามกระแสแฟชั่นและค่านิยม

2.2.2 ผลิตชิ้นงานให้เหมาะสมกับฐานะกาลเทศะไม่ตามกระแสแฟชั่นและค่านิยม

2.2.3 สามารถนำเสนอหรือบอกเล่าการทำงานโดยสะท้อนให้เห็นคุณค่าแท้ของชิ้นงานคือเหมาะสมกับฐานะกาลเทศะไม่ตามกระแสแฟชั่นและค่านิยม

เกณฑ์การให้คะแนนแบบประเมินผลงานที่แสดงถึงพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัย เรื่อง การแต่งกาย

ระดับคะแนน 2 อยู่ในเกณฑ์ ดีมาก หมายถึง วางแผนการผลิตชิ้นงานโดยคำนึงถึงคุณค่าแท้ของชิ้นงาน เช่นเหมาะสมกับฐานะกาลเทศะ ไม่ตามกระแสแฟชั่นและค่านิยม

- ทำชิ้นงานเหมาะสมกับฐานะกาลเทศะ ไม่ตามกระแสแฟชั่นและค่านิยม
- สามารถนำเสนอหรือบอกเล่าการทำงาน โดยสะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าแท้ของชิ้นงาน เช่น เหมาะสมกับฐานะกาลเทศะไม่ตามกระแสแฟชั่นและค่านิยม

ระดับคะแนน 1 อยู่ในเกณฑ์ ดี หมายถึง วางแผนการผลิตชิ้นงานโดยคำนึงถึงคุณค่าแท้แต่มีคุณค่าเทียมร่วมอยู่ด้วย เช่น ชิ้นงานไม่เหมาะสมกับฐานะกาลเทศะ หรือคิดผลิตชิ้นงานตามกระแสแฟชั่นและค่านิยม

- ทำชิ้นงานโดยพิจารณาคุณค่าอย่างน้อย 2 ข้อ เช่น เหมาะสมกับฐานะกาลเทศะ แต่ตามกระแสนิยมและค่านิยม

- สามารถนำเสนอหรือบอกเล่าการทำชิ้นงานที่สะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าแต่มีคุณค่าเพียงร่วมอยู่ด้วย เช่น ไม่เหมาะสมกับฐานะกาลเทศะแต่ตามกระแสนิยมและค่านิยม

ระดับคะแนน 0 อยู่ในเกณฑ์ ควรปรับปรุง หมายถึง วางแผนการผลิตชิ้นงานโดยคำนึงแต่คุณค่าแต่มีคุณค่าเพียงร่วมอยู่ด้วย เช่น ไม่เหมาะสมกับฐานะกาลเทศะ หรือคิดผลิตชิ้นงานตามกระแสนิยมและค่านิยม

- ทำชิ้นงานโดยพิจารณาคุณค่าเพียงของชิ้นงาน เช่น ไม่เหมาะสมกับฐานะกาลเทศะแต่ตามแฟชั่นและค่านิยม

- สามารถนำเสนอหรือบอกเล่าชิ้นงานโดยสะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าเพียงของชิ้นงาน เช่น ไม่เหมาะสมกับฐานะกาลเทศะตามแฟชั่นและค่านิยม

2.3 แบบประเมินผลงานที่แสดงถึงพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัยด้านการมีสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยี ได้แก่

2.3.1 วางแผนการผลิตชิ้นงานโดยคำนึงถึงคุณค่าแท้ของชิ้นงานเหมาะสมกับฐานะตามประโยชน์หน้าที่ของสิ่งนั้นไม่ตามกระแสนิยมและค่านิยม

2.3.2 ผลิตชิ้นงานเหมาะสมกับฐานะทำตามประโยชน์หน้าที่ของสิ่งนั้น ไม่ทำตามกระแสนิยมและค่านิยม

2.3.3 สามารถนำเสนอหรือบอกเล่าการทำชิ้นงานโดยสะท้อนให้เห็นคุณค่าแท้ของชิ้นงานคือ เหมาะสมกับฐานะทำตามประโยชน์หน้าที่ของสิ่งนั้น ไม่ทำตามกระแสนิยมและค่านิยม

เกณฑ์การให้คะแนนแบบประเมินผลงานที่แสดงถึงพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัย เรื่อง การมีสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยี

ระดับคะแนน 2 อยู่ในเกณฑ์ ดีมาก หมายถึง วางแผนผลิตชิ้นงานโดยคำนึงถึงคุณค่าแท้ของชิ้นงาน เช่น ผลิตชิ้นงานเหมาะสมกับฐานะตามประโยชน์หน้าที่ของสิ่งนั้น ไม่ทำตามกระแสนิยมและค่านิยม

- ทำชิ้นงาน เหมาะสมกับฐานะทำตามประโยชน์หน้าที่ของสิ่งนั้น ไม่ทำตามกระแสนิยมและค่านิยม
- สามารถนำเสนอหรือบอกเล่าการทำชิ้นงานโดยสะท้อนให้เห็นคุณค่าแท้ของชิ้นงาน เช่น เหมาะสมกับฐานะทำตามประโยชน์หน้าที่ของสิ่งนั้น ไม่ทำตามกระแสนิยมและค่านิยม

ระดับคะแนน 1 อยู่ในเกณฑ์ ดี หมายถึง วางแผนผลิตชิ้นงานโดยคำนึงถึงคุณค่าแท้แต่มีคุณค่าเทียมร่วมอยู่ด้วย เช่น ผลิตชิ้นงานเหมาะสมกับฐานะ ทำตามประโยชน์และหน้าที่ของสิ่งนั้น หรือคิดผลิตชิ้นงานทำตามกระแสนิยมและค่านิยม

- ทำชิ้นงานโดยพิจารณาคุณค่าแท้อย่างน้อย 2 ข้อ เช่น ทำชิ้นงานเหมาะสมกับฐานะทำตามประโยชน์หน้าที่ของสิ่งนั้น แต่ทำตามกระแสนิยมและค่านิยม
- สามารถนำเสนอหรือบอกเล่าชิ้นงานที่สะท้อนให้เห็นคุณค่าแท้ แต่มีคุณค่าเทียมร่วมอยู่ด้วย เช่น เหมาะสมกับฐานะทำตามประโยชน์หน้าที่ของสิ่งนั้น แต่ทำตามกระแสนิยมและค่านิยม

ระดับคะแนน 0 อยู่ในเกณฑ์ ควรปรับปรุง หมายถึง วางแผนผลิตชิ้นงานโดยคำนึงถึงแต่คุณค่าเทียม เช่น ทำชิ้นงานไม่เหมาะสมกับฐานะ ไม่ทำตามประโยชน์หน้าที่ของสิ่งนั้น ทำตามกระแสนิยมและค่านิยม

- ทำชิ้นงานโดยพิจารณาแต่คุณค่าเทียมของชิ้นงาน เช่น ทำชิ้นงานไม่เหมาะสมกับฐานะ ไม่ทำตามประโยชน์หน้าที่ของมัน ทำตามกระแสนิยมและค่านิยม

- สามารถนำเสนอหรือบอกเล่าชิ้นงานโดยสะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าเทียมของชิ้นงาน เช่น ไม่เหมาะสมกับฐานะกาลเทศะ ทำตามแฟชั่นและค่านิยม

นำแบบประเมินผลงานที่แสดงถึงพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัยที่สร้างเสร็จแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วมเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและให้คำแนะนำ

3. นำแบบประเมินผลงานที่แสดงถึงพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัยและคู่มือการใช้แบบประเมินผลงานที่แสดงถึงพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัย เสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมในด้านความตรงของเนื้อหา (Content Validity) สถานการณ์และพฤติกรรมบริโภคนิยมที่ใช้ในการประเมินซึ่งใช้แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์ที่ต้องการวัดพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัย

- +1 หมายถึง มีความสอดคล้อง
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจในการสอดคล้อง
- 1 หมายถึง ไม่มีความสอดคล้อง

แล้วนำคะแนนที่ได้มาหาค่าดัชนีความสอดคล้องแบบประเมินผลงานที่แสดงถึงพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัยใน 3 เรื่องคือ การกิน การแต่งกาย การมีสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยี มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ถือว่าใช้ได้ ปรากฏว่าความเหมาะสมในด้านความตรงของเนื้อหา (Content Validity) มีค่าเท่ากับ 1 ถือว่ามีความสอดคล้อง

4. เมื่อผ่านการพิจารณาข้างต้นแล้วผู้วิจัยนำแบบประเมินผลงานที่แสดงถึงพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัย ที่ปรับปรุงแล้ว ไปทดลองใช้ (Try Out) กับเด็กที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย

5. ผู้วิจัยนำแบบประเมินผลงานที่แสดงถึงพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัยไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายต่อไป

แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองเกี่ยวกับพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัย

1. ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการสร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อกำหนดกรอบในการสร้างเครื่องมือสัมภาษณ์

2. สร้างแบบสัมภาษณ์ที่ใช้สำหรับการสัมภาษณ์ผู้ปกครองเกี่ยวกับพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัยเป็นการสัมภาษณ์ โดยประกอบด้วยประเด็น ดังนี้

2.1 พฤติกรรมการกิน

2.1.1 ใครเป็นคนเลือกอาหารให้กับเด็กรับประทาน (ผู้ปกครองเลือกให้หรือเด็กเป็นผู้เลือกเอง)

2.1.2 อาหารที่เด็กเลือกรับประทานส่วนใหญ่เป็นแบบใด

2.1.3 เด็กมีพฤติกรรมการกินอย่างไรเมื่ออยู่ที่บ้าน

2.1.4 เด็กมีพฤติกรรมการกินอาหารปริมาณพอเหมาะกับร่างกายหรือไม่

2.1.5 เวลาที่เด็กอยู่กับพ่อแม่เด็กมีพฤติกรรมรับประทานอาหารตามกระแสนิยมหรือไม่

2.2 พฤติกรรมการแต่งกาย

2.2.1 โดยปกติใครเป็นคนเลือกเสื้อผ้าให้กับเด็ก ผู้ปกครองเลือกให้หรือเด็กเป็นผู้เลือกเอง

2.2.2 ผู้ปกครองใช้อะไรเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจเลือกซื้อเสื้อผ้าให้กับเด็ก (ยี่ห้อ ราคา สินค้า และสีสันทัน)

2.2.3 เวลาที่เด็กจะต้องแต่งตัวไปสถานที่ต่างๆ ผู้ปกครองใช้หลักเกณฑ์ใดในการพิจารณาในการแต่งตัว (เช่น กาลเทศะ ฐานะ กระแสแฟชั่น)

2.3 พฤติกรรมการมีสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยี

2.3.1 พฤติกรรมการใช้สิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีเช่น โทรศัพท์ โทรทัศน์ และคอมพิวเตอร์ เป็นอย่างไรบ้างเมื่อเด็กอยู่ที่บ้านกับครอบครัว (เช่น เล่นเกมส์ ดูโทรทัศน์ และเล่นคอมพิวเตอร์)

2.3.2 ขณะอยู่ที่บ้านผู้ปกครองเปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้สิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีเช่น โทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์ แท็บเล็ตอย่างน้อยเพียงใดและผู้ปกครองใช้อะไรเป็นเกณฑ์ (เช่น กำหนดเวลาในการใช้ สร้างเงื่อนไขอื่นๆ)

3. นำแบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองเกี่ยวกับพฤติกรรมบริโภคนิมของเด็กปฐมวัยที่สร้างเสร็จแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วมเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและให้คำแนะนำ

4. นำแบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองเกี่ยวกับพฤติกรรมบริโภคนิมของเด็กปฐมวัยเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมในด้านความตรงของเนื้อหา (Content Validity) และสถานการณ์และพฤติกรรมบริโภคนิมที่ใช้ในการประเมินซึ่งใช้แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์ที่ต้องการวัดพฤติกรรมบริโภคนิมของเด็กปฐมวัย

+1 หมายถึง มีความสอดคล้อง

0 หมายถึง ไม่แน่ใจในการสอดคล้อง

-1 หมายถึง ไม่มีความสอดคล้อง

แล้วนำคะแนนที่ได้มาหาค่าดัชนีความสอดคล้องพฤติกรรมบริโภคนิมของเด็กปฐมวัยใน 3 เรื่องคือ การกิน การแต่งกาย การมีสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยี มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5

ถือว่าใช้ได้ ปรากฏว่าความเหมาะสมในด้านความตรงของเนื้อหา (Content Validity) มีค่าเท่ากับ 1 ถือว่ามีความสอดคล้อง

5. เมื่อผ่านการพิจารณาข้างต้นแล้วผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองเกี่ยวกับพฤติกรรมบริโภคขนมของเด็กปฐมวัย ที่ปรับปรุงแล้ว ไปทดลองใช้ (Try Out) กับเด็กที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย

6. ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองเกี่ยวกับพฤติกรรมบริโภคขนมของเด็กปฐมวัย ไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยนำหนังสือจากภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านท่าตะเภา) ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556

2. ระยะเวลาการจัดกิจกรรม ผู้วิจัยดำเนินการสังเกตพฤติกรรมบริโภคขนมก่อนการทดลอง (ครั้งที่ 1) โดยใช้แบบประเมินสถานการณ์พฤติกรรมบริโภคขนมของเด็กปฐมวัยกับกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 27 คน ใช้เวลาสังเกตประมาณ 1 สัปดาห์ ละ 3 วัน ได้แก่ วันจันทร์ วันพุธ และวันศุกร์ ในช่วงเวลา 10.10 -10.45 น. ครั้งละ 45 นาที และทำการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง โดยใช้แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองเกี่ยวกับพฤติกรรมบริโภคขนมของเด็กปฐมวัย

3. ในระหว่างการจัดกิจกรรมตามแนวคิดโยนิโสมนสิการแบบรู้คุณค่าแท้-เทียม ตลอดระยะเวลา 9 สัปดาห์ ซึ่งผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 ตั้งแต่เดือน มกราคม 2556 ถึงเดือน มีนาคม 2557 โดยจัดกิจกรรมทุกวันตั้งแต่ วันจันทร์ ถึงวันศุกร์ ในช่วงเวลา 10.10 - 10.45 น. ครั้งละ 45 นาที

4. ผู้วิจัยได้ใช้แบบประเมินผลงานที่แสดงถึงพฤติกรรมบริโภคขนมของเด็กปฐมวัยเพื่อประเมินผลงานที่แสดงถึงพฤติกรรมบริโภคขนมของเด็กปฐมวัยตั้งแต่ครั้งที่ 1 ถึงครั้งที่ 7

5. เมื่อครบกำหนดแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการสังเกตพฤติกรรมบริโภคนมโดยใช้แบบประเมินสถานการณ์พฤติกรรมบริโภคนมของเด็กปฐมวัยกับกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 27 คนและทำการสัมภาษณ์ผู้ปกครองอีกครั้งโดยใช้แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองเกี่ยวกับพฤติกรรมบริโภคนมของเด็กปฐมวัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบประเมินสถานการณ์พฤติกรรมบริโภคนมของเด็กปฐมวัย และแบบประเมินผลงานที่แสดงถึงพฤติกรรมบริโภคนมของเด็กปฐมวัย

ทำการวิเคราะห์แบบแผนการทดลองกลุ่มเดียว วัดผลก่อน และหลังการจัดกิจกรรมเพื่อศึกษาผลของการจัดกิจกรรมตามแนวคิดโยนิโสมนสิการแบบรู้คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียมที่มีต่อพฤติกรรมบริโภคนมของเด็กปฐมวัย (One - Group Pretest-Posttest Design) โดยหาค่าสถิติ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเพื่อศึกษาพฤติกรรมบริโภคนมโดยใช้แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองเกี่ยวกับพฤติกรรมบริโภคนมของเด็กปฐมวัย นำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

บทที่ 4

ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research) โดยสามารถนำเสนอผลการวิจัยในรูปตารางและวิเคราะห์เนื้อหาเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการประเมินสถานการณ์พฤติกรรมบริโภคนิยมนของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการทดลอง

ตอนที่ 2 ผลการประเมินผลงานที่แสดงถึงพฤติกรรมบริโภคนิยมนของเด็กปฐมวัย

ตอนที่ 3 ผลการสัมภาษณ์ผู้ปกครองเกี่ยวกับการพฤติกรรมบริโภคนิยมนของเด็กปฐมวัย

ตอนที่ 1 ผลการประเมินสถานการณ์พฤติกรรมบริโภคนิยมนของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลอง

ตารางที่ 2 แสดงคะแนนพฤติกรรมบริโภคนิยมนของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการทดลองเป็นรายบุคคล

คนที่	คะแนนก่อนการทดลอง	คะแนนหลังการ	ผลต่างของ	ผลการเปรียบเทียบ
		ทดลอง	คะแนน	
1	0	6	6	เพิ่ม
2	0	5	5	เพิ่ม
3	0	5	5	เพิ่ม
4	0	5	5	เพิ่ม

ตารางที่ 2 (ต่อ)

คนที่	คะแนนก่อนการทดลอง	คะแนนหลังการ	ผลต่างของ	ผลการเปรียบเทียบ
		ทดลอง	คะแนน	
5	0	6	6	เพิ่ม
6	2	5	3	เพิ่ม
7	0	6	6	เพิ่ม
8	0	5	5	เพิ่ม
9	0	5	5	เพิ่ม
10	0	6	6	เพิ่ม
11	0	5	5	เพิ่ม
12	0	6	6	เพิ่ม
13	0	5	5	เพิ่ม
14	2	6	4	เพิ่ม
15	0	6	6	เพิ่ม
16	0	6	6	เพิ่ม
17	0	6	6	เพิ่ม
18	0	5	5	เพิ่ม
19	0	6	6	เพิ่ม
20	0	6	6	เพิ่ม
21	0	6	6	เพิ่ม
22	0	6	6	เพิ่ม
23	0	6	6	เพิ่ม
24	0	3	3	เพิ่ม
25	2	6	4	เพิ่ม
26	0	6	6	เพิ่ม
27	0	6	6	เพิ่ม

จากตารางที่ 2 พบว่า การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลของการจัดกิจกรรมตามแนวคิดโยนิโสมนสิการแบบรู้คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียมที่มีต่อพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลของการจัดกิจกรรมตามแนวคิดโยนิโสมนสิการแบบรู้คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียมที่มีต่อพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการทดลอง

การทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	μ	σ
ก่อนการทดลอง	27	6	0.26	0.66
หลังการทดลอง	27	6	5.56	0.70

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าเฉลี่ยผลของการจัดกิจกรรมตามแนวคิดโยนิโสมนสิการแบบรู้คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียมที่มีต่อพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลอง เท่ากับ 0.26 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 0.66 และหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัย เท่ากับ 5.56 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 0.70 คะแนน จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลองและหลังการทดลองพบที่มีความแตกต่างกันโดยมีค่าเฉลี่ยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลของการจัดกิจกรรมตามแนวคิดโยนิโสมนสิการแบบรู้คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียมที่มีต่อพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลอง

(N=27)

พฤติกรรมบริโภคนิยม	การทดลอง	คะแนนเต็ม	μ	σ
ด้านการกิน	ก่อนการทดลอง	2	0.00	0.00
	หลังการทดลอง	2	1.78	0.42
ด้านการแต่งกาย	ก่อนการทดลอง	2	0.19	0.56
	หลังการทดลอง	2	1.81	0.48
ด้านการมีสิ่งอำนวยความสะดวก	ก่อนการทดลอง	2	0.22	0.64
สะดวกและเทคโนโลยี	หลังการทดลอง	2	1.93	0.27

จากตารางที่ 4 พบว่า ค่าเฉลี่ยผลของการจัดกิจกรรมตามแนวคิดโยนิโสมนสิการแบบรู้คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียมที่มีต่อพฤติกรรมการกินของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลอง เท่ากับ 0.00 กล่าวคือ เด็กไม่สามารถรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย รับประทานอาหารปริมาณไม่

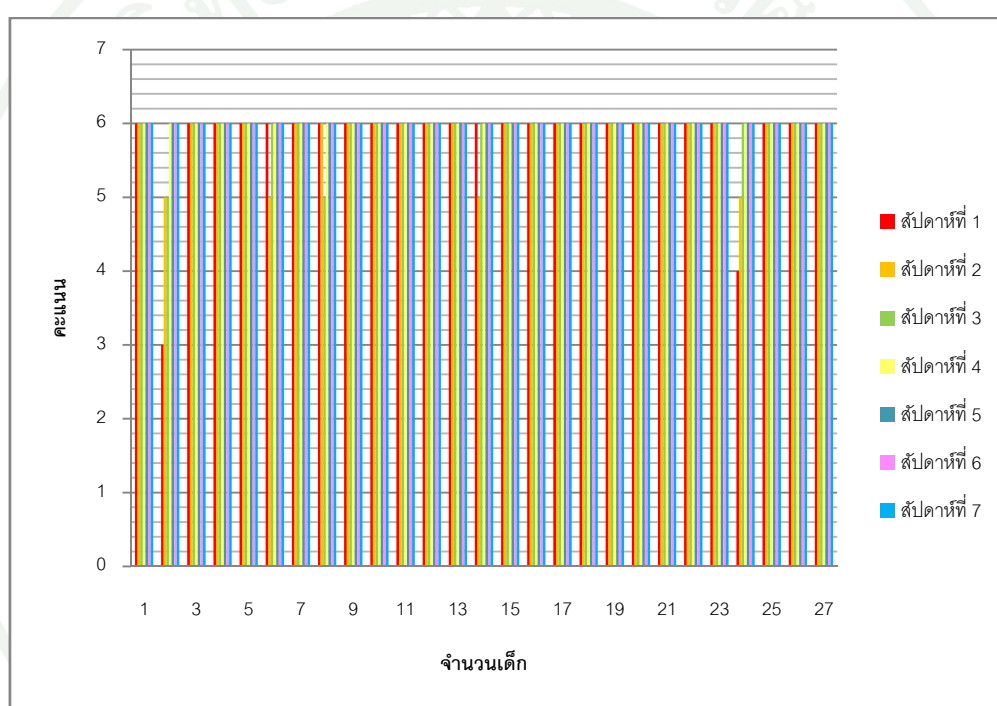
พอเหมาะกับร่างกาย กินตามกระแสดังคมและโฆษณา แม้ว่าครูและเพื่อนคอยกระตุ้น บอก แนะนำ ก็ไม่สามารถปฏิบัติได้ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 0.00 และหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ย พฤติกรรมการกินของเด็กปฐมวัย เท่ากับ 1.78 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 0.42 คะแนน กล่าวคือ เด็กสามารถรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย รับประทานอาหารปริมาณ พอเหมาะกับร่างกาย ไม่กินตามกระแสดังคมและโฆษณาได้ด้วยตนเอง ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมบริโภค ด้านการกินของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลองและหลังการทดลองพบว่ามีค่าแตกต่างกัน โดยมี ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการกินของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมตามแนวคิด โยนิโสมนสิการแบบรู้ คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียมหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

ค่าเฉลี่ยผลของการจัดกิจกรรมตามแนวคิด โยนิโสมนสิการแบบรู้คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียมที่มีต่อพฤติกรรมการแต่งกายของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลอง เท่ากับ 0.19 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 0.56 กล่าวคือ เด็กไม่สามารถแต่งกายโดยคำนึงถึงประโยชน์ที่แท้จริง ไม่เหมาะสมกับฐานะ กาลเทศะ แต่งกายตามกระแสแฟชั่นและยี่ห้อ แม้ว่าครูและเพื่อนคอยกระตุ้น บอก แนะนำ ก็ไม่สามารถปฏิบัติได้ และหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมด้านการแต่งกายของเด็กปฐมวัย เท่ากับ 1.81 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 0.48 คะแนน กล่าวคือ เด็กสามารถแต่งกายโดยคำนึงถึง ประโยชน์ที่แท้จริงเหมาะสมกับฐานะ กาลเทศะ ไม่แต่งกายตามกระแสแฟชั่นและยี่ห้อได้ด้วย ตนเอง ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมด้านการแต่งกายของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลองและหลังการทดลอง พบว่ามีค่าแตกต่างกัน โดยมีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมด้านการแต่งกายของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด กิจกรรมตามแนว โยนิโสมนสิการแบบรู้คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียมหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการ ทดลอง

ค่าเฉลี่ยผลของการจัดกิจกรรมตามแนวคิด โยนิโสมนสิการแบบรู้คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียมที่มีต่อพฤติกรรมการมีสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรม ตามแนวคิด โยนิโสมนสิการแบบรู้คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียมก่อนการทดลอง เท่ากับ 0.22 ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐานมีค่าเท่ากับ 0.64 กล่าวคือ เด็กไม่สามารถเลือกใช้สิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยี ตามประโยชน์ที่แท้จริงของสิ่งของวัตถุนั้นๆ เลือกไม่เหมาะสมกับฐานะ ไม่เลือกตามประโยชน์ หน้าที่ของมันแต่เลือกตามกระแสนิยมและโฆษณา แม้ว่าครูและเพื่อนคอยกระตุ้น บอก แนะนำ ก็ ไม่สามารถปฏิบัติได้ และหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมด้านการมีสิ่งอำนวยความสะดวกและ เทคโนโลยีของเด็กปฐมวัย เท่ากับ 1.93 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 0.27คะแนน กล่าวคือ เด็ก สามารถเลือกใช้สิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีตามประโยชน์ที่แท้จริงของสิ่งของวัตถุนั้นๆ

เหมาะสมกับฐานะ เลือกตามประโยชน์หน้าที่ของมัน ไม่เลือกตามกระแสนิยมและโฆษณา ได้ด้วยตนเอง ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมบริโภคนิยมด้านการมีสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีของเด็กปฐมวัยการทดลองและหลังการทดลองพบว่ามีค่าแตกต่างกัน โดยมีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัยด้านการมีสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีที่ได้รับการจัดกิจกรรมตามแนวคิดโยนิโสมนสิการแบบรู้คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียมหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

ตอนที่ 2 ผลการประเมินผลงานที่แสดงถึงพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัย

ภาพที่ 3 แสดงคะแนนรายสัปดาห์ของแบบประเมินผลงานที่แสดงถึงพฤติกรรมบริโภคนิยม

จากภาพที่ 3 แสดงคะแนนแบบประเมินผลงานที่แสดงถึงพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัยก่อนได้รับการจัดกิจกรรมตามแนวคิดโยนิโสมนสิการแบบรู้คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียม 7 สัปดาห์ ในสัปดาห์ที่ 1 คะแนนต่ำสุด 3 คะแนน สูงสุด 6 คะแนน สัปดาห์ที่ 7 คะแนนต่ำสุด 6 คะแนน สูงสุด 6 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบคะแนนสัปดาห์ที่ 1 ถึงสัปดาห์ที่ 12 จะเห็นว่าเด็กปฐมวัยมีผลงานที่แสดงถึงคุณค่าแท้สูงขึ้นตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์เนื้อหาผู้วิจัยได้ทำการสังเกตพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัย เป็นระยะเวลา 7 สัปดาห์ โดยผู้วิจัยแบ่งพฤติกรรมบริโภคของเด็กปฐมวัยออกเป็น 3 เรื่อง ได้แก่ 1) การกิน 2) การแต่งกาย 3) การมีสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยี

ในการจัดกิจกรรมตามแนวคิดโยนิโสมนสิการแบบวิธีคิดรู้คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียมผู้วิจัยจัดกิจกรรมตามขั้นในการจัดกิจกรรม 3 ขั้นได้แก่ ขั้นที่ 1 จำแนกแยกแยะส่วนประกอบ ขั้นที่ 2 พิจารณาคูณค่าแท้-เทียม และขั้นที่ 3 ลงมือปฏิบัติและสะท้อนคิด เพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมตามแนวคิดโยนิโสมนสิการแบบรู้คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียมที่มีต่อพฤติกรรมบริโภคนิยมใน 3 เรื่องได้แก่ การกิน การแต่งกาย การมีสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยี ผลการสังเกตพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัยมีดังนี้

พฤติกรรมบริโภคนิยมด้านการกิน

1. พฤติกรรมบริโภคนิยมด้านการกิน จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการทดลองในสัปดาห์ที่ 1 ผู้วิจัยได้ทำกิจกรรม เรื่อง เฟรนฟราย

ขั้นจำแนกแยกแยะส่วนประกอบ (เฟรนฟราย)

เด็กรับประทานอาหารที่ไม่มีประโยชน์ต่อร่างกายและรับประทานอาหารในปริมาณไม่พอเหมาะกับร่างกาย จากการสังเกตพฤติกรรมและการสนทนาถามตอบระหว่างครูกับเด็กดังนี้

ครูเริ่มต้นด้วยการแจกเฟรนฟรายแซ่แข็งและมันฝรั่งทอดให้เด็กคนละ 1 ชิ้น ใช้ประสาทสัมผัสในการสังเกต บีบ จับและชิมรส ช่วงที่ครูกำลังแจกเฟรนฟรายให้เด็ก พบว่ามีเด็กแย่งกันหยิบเฟรนฟรายคนละ 1-2 กำมือแล้วรีบกิน

ครู : ทำไมต้องแย่งกัน

เด็ก : เพราะกลัวเพื่อนแย่ง

ครู : รสชาติเฟรนฟรายเป็นอย่างไร

เด็ก : อร่อย

สะท้อนให้เห็นว่าเด็กมีพฤติกรรมการกินโดยไม่คำนึงถึงคุณค่าที่แท้จริงของการรับประทานอาหารรับประทานอาหารที่ไม่มีประโยชน์ต่อร่างกาย รับประทานอาหารปริมาณไม่พอเหมาะต่อร่างกาย

จากนั้นครูจัดกิจกรรมให้เด็กใช้ประสาทสัมผัสในการสังเกต บีบ จับ และชิมรสเฟรนฟรายแล้วถามเด็กเช่น ส่วนประกอบอะไรบ้าง? เด็กทำหน้างง ครูจึงใช้คำถามว่าเด็กๆเห็นอะไรบ้าง ตอนที่บีบเฟรนฟรายมีอะไรออกมา

เด็ก : มีน้ำมัน เกลือ เนย

สะท้อนให้เห็นว่าเด็กสามารถจำแนกแยกแยะส่วนประกอบของเฟรนฟรายได้

ครูจึงสนทนาเกี่ยวกับประวัติเฟรนฟรายว่า เฟรนฟรายทำมาจากผักชนิดหนึ่งครูหยิบผักชนิดต่างๆ ขึ้นมา เช่น แครอท หัวไชเท้า และมันฝรั่ง

เด็ก : จึงชี้ไปที่มันฝรั่งแล้วตอบว่า ทำมาจากมันฝรั่ง

ครูจึงเล่าประวัติเฟรนฟรายให้เด็กๆฟัง เฟรนฟรายเป็นอาหารของฝรั่งที่ทำมาจากมันฝรั่งเป็นผักชนิดหนึ่งที่นำไปปรุงรสแล้วนำไปทอด มีแป้งและไขมันมาก หากรับประทานมากๆ จะทำให้อ้วน

ครูได้ให้เด็กทำการทดลองทดสอบสารอาหารที่อยู่ในมันฝรั่ง โดยแจกมันฝรั่งที่ผ่าซีกเฟรนฟราย มันฝรั่งดิบ และสารละลายไอโอดีน เด็กทำการสังเกตการณ์เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเมื่อหยดสารละลายไอโอดีนลงบนมันฝรั่งสีของสารละลายไอโอดีนเปลี่ยนแปลงเป็นสีม่วงแสดงว่ามีแป้งเป็นส่วนประกอบ

จากการสังเกตการทำกิจกรรมพบว่า สีมันเปลี่ยนไปเหมือนขี้ปลาหมึกเลยครับครู มือติดน้ำมัน เด็กสามารถจำแนกแยกแยะส่วนประกอบของเฟรนฟรายแล้วบอกครูได้ว่ามีแป้ง ไขมัน เนย เกลือเป็นส่วนประกอบ และจากการสังเกตพฤติกรรมการกินพบว่าเด็กรับประทานอาหารที่ไม่มีประโยชน์ต่อร่างกาย รับประทานอาหารปริมาณไม่พอเหมาะต่อร่างกาย เมื่อครูให้เด็กออกมา

หยิบเฟรนฟรายเพื่อชิมรสพบว่าเด็กต่างคนต่างแย่งกันกิน หยิบคนละ 1-2 กำมือ บางคนหยิบไม่ทัน ก็ไปแย่งจากในมือเพื่อน แล้วหยิบใส่ปากเต็มปาก

ขั้นพิจารณาคุณค่าแท้-เทียม

เด็กรู้จักเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย รับประทานประทานอาหาร ปริมาณพอเหมาะกับร่างกาย ไม่กินตามกระแสนิยมและโฆษณา แต่มีเด็กส่วนน้อยที่รับประทาน อาหารที่ไม่มีประโยชน์ต่อร่างกาย จากการสังเกตพฤติกรรมและการสนทนาถามตอบระหว่างครูกับ เด็กดังนี้

ครูเริ่มต้นด้วยการตั้งคำถาม เด็กๆ จำได้ไหมว่าเฟรนฟรายมีส่วนประกอบอะไรบ้าง

เด็ก : แป้ง และไขมัน

สะท้อนให้เห็นว่าเด็กสามารถแยกแยะส่วนประกอบของเฟรนฟรายได้

ครู : รสชาติเฟรนฟรายเป็นอย่างไร

เด็ก : อร่อย

ครูจึงโชว์ภาพเด็กอ้วนกินเฟรนฟรายขึ้นมา แล้วถามเด็ก เกิดอะไรขึ้นจากภาพนี้

เด็ก : อ้วน

ครู : ทำไมเด็กคนนี้จึงอ้วน

เด็ก : กินเยอะ

สะท้อนให้เห็นว่าเด็กรู้ว่าอะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้อ้วน

ครูสนทนาเชื่อมโยงว่าเฟรนฟรายทำมาจากผักชนิดหนึ่งที่มีแป้งและไขมันเป็น ส่วนประกอบ

ครูและเด็กช่วยกันหาทางออกในการเลือกผักอื่นๆ แทนมันฝรั่ง ถ้าเรานำผักอื่นๆ ไปทอด ผักอื่นๆ จะมีสารอาหารอะไรบ้าง เด็กๆอยากรู้ไหมว่าในผักมีสารอาหารพวกแป้งเยอะเหมือนมันฝรั่งหรือไม่?

เด็ก : อยากรู้

ครู : ราคาผักกับราคาเฟรนฟรายอันไหนถูกกว่ากัน

เด็ก : ผักราคาถูกกว่า

ครูให้เด็กทดลองทดสอบแป้งในผัก ครูจัดกลุ่มการทดลองทดสอบแป้งในผัก เช่น หอมใหญ่ เห็ด ปริกโคลิ แครอท ดอกกะหล่ำ และสารละลายไอโอดีนแล้วให้เด็กลงมือปฏิบัติโดยหยดสารละลายไอโอดีนลงบนผักแล้วสังเกตสิ่งที่เกิดขึ้น

ครู : เมื่อหยดสารละลายไอโอดีนลงบนผักสีของสารละลายไอโอดีนเหมือนกับสีที่หยดใส่มันฝรั่งหรือไม่

เด็ก : ไม่เหมือน

ครู : ผักที่เราทดลองในวันนี้มีแป้งเหมือนมันฝรั่งไหม

เด็ก : ไม่มีแป้งเหมือนมันฝรั่ง

สะท้อนให้เห็นว่าเด็กสามารถเปรียบเทียบความเหมือนความต่าง ของส่วนประกอบของเฟรนฟรายและส่วนประกอบของผักต่างๆ ได้

ครูนำผักของจริงขึ้นมาแล้วถามเด็กว่าผักมีประโยชน์ไหม

เด็ก : ผักมีประโยชน์ ทำให้ร่างกายแข็งแรง

ครูใช้คำถามเพื่อให้เด็กเสนอความคิดเกี่ยวกับคุณค่าแท้-เทียมของการรับประทานอาหาร เช่น เด็กๆ เคยกินเฟรนฟรายไหม

เด็ก : เคยกิน

ครู : รสชาติเฟรนฟรายเป็นอย่างไร

เด็ก : มันอร่อย

ครู : ราคาแพงไหม

เด็ก : แพง

ครู : เรารับประทานอาหารเพื่ออะไร

เด็ก : เพื่อให้ร่างกายแข็งแรง บางคนตอบว่าเพื่อให้ตัวโต มีน้องควินกับ

น้องเบงค์บอกว่า จะกินเฟรนฟรายเพราะชอบกิน และมันอร่อย

ครู : เด็กว่าเราจำเป็นต้องกินอาหารที่รสชาติอร่อยไหม

เด็ก : ไม่จำเป็นต้องอร่อย ก็กินได้เพื่อให้แข็งแรง

สะท้อนให้เห็นว่าเด็กส่วนใหญ่เข้าใจคุณค่าแท้ของการรับประทานอาหาร เลือก
รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย แต่มีส่วเล็กน้อยจำนวนเด็ก 2 คน ยังติดในรสชาติอาหาร
เลือกรับประทานอาหารที่ไม่มีประโยชน์ต่อร่างกาย

ครู : เรารับประทานอาหารปริมาณเท่าไร? แต่เด็กไม่เข้าใจคำถาม ครูจึงถามว่าเราควร
กินอาหารมากหรือน้อย

เด็ก : มาก

ครู : ถ้ากินมากจะเป็นอย่างไร

เด็ก : อ้วน

ครู : แล้วถ้ากินน้อยจะเป็นอย่างไร

เด็ก : ผอม

ครู : เราควรกินอย่างไร

เด็ก : ต้องกินให้พอดีๆ

สะท้อนให้เห็นว่าเด็กเริ่มเข้าใจการรับประทานอาหารในปริมาณที่พอเหมาะต่อร่างกาย

ครู : ถ้าเราเห็นโฆษณา KFC เราต้องกินตามโฆษณาไหม

เด็ก : ไม่จำเป็น เพราะไม่มีประโยชน์

สะท้อนให้เห็นว่าเด็กคำนึงถึงคุณค่าแท้ของการรับประทานอาหาร รับประทานอาหาร
ที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย รับประทานอาหารปริมาณพอเหมาะต่อร่างกาย

ครู : มันฝรั่งเป็นผักชนิดหนึ่งแต่ถ้าเราเอาผักอื่นๆ มาทดแทนมันฝรั่ง มีประโยชน์ต่อร่างกายไหม

เด็ก : มีประโยชน์ต่อร่างกาย

ครูจึงให้เด็กวางแผนการประกอบอาหารที่จะเกิดขึ้นในขั้นที่ 3 โดยการออกแบบวางแผนผักที่คิดว่ามีประโยชน์ต่อร่างกาย จากการสังเกตการวางแผนประกอบอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกายพบว่าเด็กสามารถวางแผนคิดรายการอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย โดยเด็กวาดรูปและระบายสีผักที่ตนเองชอบกินและคิดว่าเป็นผักที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย และสามารถออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน ที่แสดงถึงการพูดอธิบายผลงานที่ตนเองทำคือวาดรูปผักที่หนูชอบกิน เป็นผักที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย

ขั้นลงมือปฏิบัติและสะท้อนคิด

เด็กเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย รับประทานประทานอาหารปริมาณพอเหมาะกับร่างกาย ไม่กินตามกระแสนิยมและโฆษณา จากการสังเกตพฤติกรรมและการสนทนาถามตอบระหว่างครูกับเด็กดังนี้

ครูเริ่มต้นด้วยการทบทวนเกี่ยวกับกิจกรรมวันที่ 2 เริ่มต้นด้วยการตั้งคำถามเรารับประทานอะไรเพื่ออะไร

เด็ก : เพื่อให้ร่างกายแข็งแรง

ครู : อาหารที่ดีต้องเป็นอย่างไร

เด็ก : ต้องมีประโยชน์

ครู : ผักมีประโยชน์ไหม

เด็ก : มีประโยชน์ กินแล้วผิวสวย บำรุงสมอง ไม่ใช่กิน ดิน ทราบดีกินได้ กินผักจะได้โตสูงๆ มีน้องเบงค์คนเดียวที่ตอบว่า ไม่อร่อยไม่กิน น้องชมพูจึงบอกว่า ไม่จำเป็นต้องอร่อยก็กินได้

จากนั้นครูวางกติกาให้กับเด็กว่าทำตามแผนที่วางไว้และประกอบอาหารขึ้นมาตั้งค่านึงถึงประโยชน์ที่แท้จริงของมัน ครูแบ่งเด็กออกเป็น กลุ่ม กลุ่มละ 5-6 คนในการทำผักต้มประ

โดยครูได้บอกให้เด็กเตรียมผักที่มีประโยชน์มาโรงเรียนและครูได้เตรียมผักที่หั่นแล้วมาวางเรียงกันให้เด็กได้เลือกหลายชนิด

จากการสังเกตการทำกิจกรรมพบว่าเด็กได้แสดงพฤติกรรมที่แสดงถึงคุณค่าแท้ของการรับประทานอาหารเด็กเลือกหยิบผักแต่ละชนิดใส่จานของตัวเองอย่างละ 1-2 ชิ้น โดยคำนึงถึงปริมาณที่พอเหมาะต่อร่างกาย เพื่อนำไปทอดในกระทะ โดยเด็กนำผักที่ตนเองเลือกไว้ไปชุบแป้งเพื่อทอด

เมื่อทอดเสร็จแล้วครูให้เด็กออกมาแนะนำเสนอผลงานการประกอบอาหารที่สะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าแท้ของการรับประทานอาหาร ในสัปดาห์แรกเด็กยังไม่ค่อยเข้าใจขั้นตอนการนำเสนอผลงานการประกอบอาหาร ครูให้เด็กออกมาแนะนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียนพบว่าเด็กพูดไม่ได้ ครูจึงตั้งคำถามเพื่อให้เด็กได้พิจารณาถึงคุณค่าแท้-เทียมของผัก เช่น เรารับประทานอาหารเพื่ออะไร

เด็ก : เพื่อให้ร่างกายแข็งแรง

ครู : ผักมีประโยชน์ไหม

เด็ก : มีประโยชน์

ครู : เฟรนฟรายมีประโยชน์ไหม

เด็ก : ไม่มีประโยชน์เพราะมีแป้งกับน้ำมัน

ครู : เรารับประทานอาหารมากหรือน้อย

เด็กตอบ : ต้องกินให้พอดี ๆ

ครู : เมื่อเราเห็นสื่อโฆษณา เช่น KFC เราจำเป็นต้องกินตามไหม

เด็ก : ไม่จำเป็นเพราะมันไม่มีประโยชน์

ขั้นสรุป ครูให้เด็กออกมาสรุปเกี่ยวกับสารอาหารที่อยู่ในมันฝรั่งกับผักต่างๆว่ามีความเหมือนหรือต่างกันอย่างไร

เด็ก : มันฝรั่งมีแป้งแต่ผักมีประโยชน์ต่อร่างกาย ทำให้ร่างกายแข็งแรง

ครู : ควรเลือกผักชนิดใดมาประกอบอาหารที่แป้งไม่เยอะเหมือนมันฝรั่ง

เด็ก : ใบเหลียง แตงกวา มะเขือเทศ กะหล่ำ

ครูและเด็กช่วยกันสรุปถึงความเข้าใจของการรับประทานอาหารและการรับประทาน
เฟรนฟราย

ครู : เรารับประทานอาหารเพื่ออะไร

เด็ก : เพื่อให้ร่างกายแข็งแรง

ครู : จำเป็นต้องอร่อยไหม

เด็ก : ไม่อร่อยก็กินได้

เมื่อเด็กออกมานำเสนอผลงานการประกอบอาหารเสร็จแล้ว ครูจึงให้เด็กได้รับ
ประทานผักทอดแทนปุระที่ตนเองได้ทำ จากการสังเกตการทำกิจกรรมพบว่าเด็กได้แสดงพฤติกรรม
ที่แสดงออกถึงคุณค่าแท้ของการรับประทานอาหารพบว่าเด็กได้รู้จักประโยชน์ของผัก และรู้จัก
หยิบผักโดยคำนึงถึงปริมาณที่พอเหมาะต่อร่างกายก่อนนำไปทอด และเมื่อครูให้เด็กได้รับประทาน
ผักทอดแทนปุระ เด็กก็รับประทานผักทอดในจานตัวเองจนหมด เด็กบอกครูว่า ผักทอดมีประโยชน์
แล้วยังอร่อยอีกด้วย จากการสังเกตสีหน้า ท่าทางการรับประทานผักทอดแทนปุระ เด็กยิ้มมีความสุข
กับการรับประทานผักและภูมิใจที่ตนเองทำได้

สะท้อนให้เห็นว่าเด็กสามารถสะท้อนความคิดประกอบอาหารตามคุณค่าแท้ที่มี
ประโยชน์ต่อร่างกายและนำเสนอผลงานได้

2. การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมบริโภคอาหารด้านการกิน จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการทดลองใน
สัปดาห์ที่ 2 ผู้วิจัยได้ทำกิจกรรม เรื่อง น้ำอัดลม

ขั้นจำแนกแยกแยะส่วนประกอบ (น้ำอัดลม)

เด็กดื่มน้ำที่ไม่มีประโยชน์ต่อร่างกาย ดื่มน้ำปริมาณพอเหมาะกับร่างกาย จากการ
สังเกตพฤติกรรมและการสนทนาถามตอบระหว่างครูกับเด็กดังนี้

ครูแจกน้ำอัดลมให้เด็กคนละ 1 แก้ว ขณะที่ครูกำลังแจกน้ำให้เด็ก สังเกตพบว่าเด็กดื่มน้ำ
อัดลมจนหมดแก้ว เด็กเกือบทั้งห้องชอบดื่มน้ำอัดลม ครูจึงต้องให้เด็กออกมาเอาน้ำแก้วใหม่และ

ใช้ประสาทสัมผัสในการสังเกต ชิมรส และดมกลิ่นแล้วถามเด็กเช่น น้ำอัดลมมีส่วนประกอบอะไรบ้าง?

เด็ก : แก๊สเยอะ สี น้ำตาล ผงชูรส สารเคมี

จากนั้นครูให้เด็กชิมน้ำอัดลมแล้วถามเด็กว่ารสชาติน้ำอัดลมเป็นอย่างไร

เด็ก : เย็นฟิน เย็นเหงือก เริ่มแสบกระเพาะ เด็กส่วนใหญ่บอกว่า ชอบดื่มน้ำอัดลมเพราะมันอร่อย

ครูสนทนากับประวัติน้ำอัดลมเป็นน้ำที่นิยมดื่มกัน และเชื่อว่าดับกระหายได้ดี ทำมาจากน้ำเปล่าแล้วใส่น้ำตาลลงไปไม่มีประโยชน์ต่อร่างกายทำให้ฟันผุ ท้องอืด

ครู : แต่ถ้าเราอยากดื่มได้ไหม

เด็ก : ได้

ครู : ดื่มมากหรือน้อย

เด็ก : ดื่มน้อย ๆ

ครู : ควรดื่มทุกวันไหม

เด็ก : ไม่ทุกวัน นาน ๆ ที

สะท้อนให้เห็นว่าเด็กรู้จักดื่มน้ำในปริมาณที่พอเหมาะต่อร่างกาย

ครูให้เด็กทำการทดลองทดสอบก๊าซที่มีอยู่ในน้ำอัดลม ครูจัดกลุ่มการทดลองทดสอบก๊าซที่มีอยู่ในน้ำอัดลม แบ่งเด็กออกเป็นกลุ่มละ 5-6 คนโดยใช้วิธีการทดสอบน้ำอัดลมโดยการแช่เนื้อมะเขือเทศไว้ 5 นาที ขณะที่ทำการทดลองสังเกตได้ว่าเด็กบางคนก็สนใจการทดลองใช้ประสาทสัมผัสในการสังเกต จับ ดมกลิ่นเนื้อมะเขือเทศที่ถูกน้ำอัดลมกัดเป็นฟองที่เนื้อมะเขือเทศ แล้วบอกครูและเพื่อนๆว่า เมื่อเทน้ำอัดลมลงบนเนื้อมะเขือเทศมีฟองเต็มไปหมดคือน้ำอัดลมที่อยู่ข้างใต้เป็นสีดำส่วนน้ำอัดลมข้างบนเป็นสีขาวใส ๆ ครูจึงอธิบายว่าเนื้อมะเขือเทศก็เหมือนกระเพาะของเรา ถ้าเราดื่มน้ำอัดลมมันก็จะกัดกระเพาะเราเหมือนที่เนื้อมะเขือเทศถูกน้ำอัดลมกัด

ครู : น้ำอืดลมีส่วนประกอบอะไรบ้าง

เด็ก : แก๊ส น้ำตาล

ครู : ใครจะดื่มน้ำอืดลอีกบ้าง

เด็ก : ยกมือตอบประมาณ 10 คนที่บอกว่าผมดื่ม

น้องโจ้ : กินได้แต่ต้องกินน้อยๆ

น้องพี : ผมชอบกินสไปรท์ครับ มันกั้ดกระเพาะน้อยกว่า

น้องบิว : หนูดื่มน้ำเปล่า

น้องเจมส์ : ผมดื่มนม

จากการสังเกตการตอบคำถามของเด็กพบว่า เด็กบางคนก็เริ่มให้ความสนใจกับการดื่มน้ำอืดลน้อยลง เนื่องจากเห็นผลกระทบที่เกิดขึ้นกับเนือปลาที่ถูกน้ำอืดลกั้ด เด็กบางคนหาทางออกด้วยการดื่มน้ำเปล่าหรือนมแทนการเลือกดื่มน้ำอืดล สะท้อนให้เห็นว่าเด็กรู้จักเลือกดื่มน้ำที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย

ขั้นสรุป เด็กสามารถบอกครูได้ว่าน้ำอืดลมี แก๊สและน้ำตาลเป็นส่วนประกอบ

ขั้นพิจารณาคุณค่าแท้-เทียม

ครูเริ่มต้นด้วยการตั้งคำถามเด็กๆ จำได้ไหมว่าน้ำอืดลมีอะไรเป็นส่วนประกอบ

เด็ก : แก๊ส น้ำตาล

ครูและเด็กช่วยกันหาทางออกในการเลือกดื่มน้ำที่มีประโยชน์ต่อร่างกายแทนการดื่มน้ำอืดล เช่น ถ้าเรานำผลไม้ไปคั้น จะมีประโยชน์ไหม

เด็ก : มีประโยชน์

ครู : รากาน้ำอืดลกับน้ำผลไม้เท่ากันหรือไม่

เด็ก : น้ำอืดลแพงกว่า

ครู : เด็ก ๆ อยากรู้ไหมว่าในน้ำผลไม้มีแก๊สเยอะเหมือนน้ำอืดลหรือไม่

เด็ก : อยากรู้

ครูให้เด็กทดลองทดสอบแก๊สในน้ำผลไม้ ครูจัดกลุ่ม กลุ่มละ 5-6 คน โดยครูแจกน้ำผลไม้ น้ำอัดลม และแมนทอส ให้แต่ละกลุ่ม ลงมือปฏิบัติ โดยการใส่แมนทอสลงในน้ำอัดลม และน้ำผลไม้ ในกลุ่มของตนเองและสังเกตการณ์เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ครูสนทนาเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้น โดยถามเด็กว่าเมื่อใส่แมนทอสลงในน้ำอัดลมมีอะไรเกิดขึ้นบ้าง

เด็ก : มีฟองลอยขึ้นมา

ครู : เมื่อเอาแมนทอสใส่ในน้ำผลไม้มีอะไรเกิดขึ้นบ้าง

เด็ก : ไม่มีอะไรเกิดขึ้น

สะท้อนให้เห็นว่าจากการทดลองสังเกตได้ว่าเด็กรู้จักการสังเกตและเปรียบเทียบความเหมือนหรือต่างกัน สามารถจำแนกแยกแยะส่วนประกอบของน้ำอัดลมและน้ำผลไม้ได้ เด็กบอกว่า น้ำอัดลมใส่ปลาลงไปก็มีแก๊ส เหมือนกับที่ใส่แมนทอสลงในน้ำอัดลม

ครูนำน้ำผลไม้ของจริงขึ้นมาแล้วสนทนาเกี่ยวกับประโยชน์ของน้ำผลไม้

ครู : ผลไม้มีประโยชน์ไหม

เด็ก : มีประโยชน์ มีวิตามินเยอะ

ครูสนทนาเพื่อให้เด็กเสนอความคิดเกี่ยวกับคุณค่าแท้-เทียมของการดื่มน้ำ เช่น รสชาติ น้ำอัดลมเป็นอย่างไร

เด็ก : หวาน ชำ อร่อย

ครู : น้ำอัดลมราคาเท่าไร

เด็ก : 10 บาท

ครู : น้ำอัดลมเป็นน้ำดื่มที่ดีไหม ถ้าดื่มแก๊สและน้ำอัดลมมากๆ ร่างกายจะเป็นอย่างไร

เด็ก : อ้วน

ครู : เราดื่มน้ำเพื่ออะไร

เด็ก : “เพื่อสุขภาพที่ดี”

ครู : น้ำที่เราดื่มต้องเป็นอย่างไร

เด็ก : ต้องสะอาด มีประโยชน์ต่อร่างกาย ไม่ทำให้ปวดท้อง ไม่ร่อยก็ดื่มได้ ดื่มน้ำอัดลมได้แต่ต้องดื่มน้อย ๆ

ครู : ถ้าเราเอาผลไม้มาทำน้ำผลไม้จะมีประโยชน์ต่อร่างกายหรือไม่

เด็ก : มีประโยชน์ต่อร่างกาย สุขภาพแข็งแรง

สะท้อนให้เห็นว่าเด็กรู้ว่าน้ำชนิดใดมีประโยชน์หรือไม่มีประโยชน์ รู้ว่าควรดื่มน้ำที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย สามารถเปรียบเทียบส่วนประกอบของน้ำอัดลมและน้ำผลไม้ได้ เด็กสามารถจำแนกแยกแยะคุณค่าแท้-เทียมของการดื่มน้ำ เด็กรู้ประโยชน์และคุณค่าของผลไม้จากนั้นครูให้เด็กวางแผนการประกอบอาหารเมนูน้ำผลไม้ที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย โดยให้เด็กวาดภาพระบายสีผลไม้ที่มีประโยชน์ต่อร่างกายเพื่อนำไปคั้นน้ำผลไม้ จากการสังเกตพบว่าเด็กวาดรูปผลไม้ทุกคนแล้วบอกครูว่าหนูชอบกิน แอปเปิ้ลมีประโยชน์ด้วย

ขั้นสรุป ครูให้เด็กออกมาสรุปเกี่ยวกับสารอาหารที่อยู่ในน้ำผลไม้กับน้ำอัดลมว่ามีความเหมือนหรือต่างกันอย่างไร เด็กบอกว่าน้ำอัดลมกักระเพาะ ไม่มีประโยชน์มีแก๊สเยอะแต่น้ำผลไม้ไม่มีแก๊ส มีประโยชน์ต่อร่างกาย

ครู : เด็ก ๆ ควรเลือกผลไม้หรือน้ำอัดลมมาประกอบอาหาร

เด็ก : ผลไม้ เพราะมีประโยชน์ต่อร่างกาย สุขภาพดี ไม่ทำให้ปวดท้องแต่น้ำอัดลมกักระเพาะ

สะท้อนให้เห็นว่าเด็กเข้าใจคุณค่าแท้ของการดื่มน้ำ เด็กสามารถเปรียบเทียบส่วนประกอบของน้ำอัดลมและน้ำผลไม้ได้ รู้จักประโยชน์ของน้ำผลไม้

ขั้นลงมือปฏิบัติและสะท้อนคิด

ครูเริ่มต้นด้วยการทบทวนเกี่ยวกับกิจกรรมขั้นที่ 2 ครูตั้งคำถามเช่น เราดื่มน้ำเพื่ออะไร

เด็ก : เพื่อสุขภาพที่ดี

ครู : น้ำที่ดีต้องเป็นอย่างไร

เด็ก : เป็นน้ำสะอาด ไม่มีแก๊ส ไม่มีน้ำตาล

ครูวางกติกากับเด็กว่าทำตามแผนวางไว้และต้องคำนึงถึงประโยชน์ที่แท้จริงของมัน

จากการสังเกตการทำกิจกรรมในชั้นนี้พบเด็กได้รู้สึกลุกตื้นเต้นและสนใจการทำกิจกรรม เด็กทุกคนเลือกที่จะทำน้ำผลไม้ เด็กบอกว่า ผลไม้มีประโยชน์ จะเอาผลไม้มาคั้นเป็นน้ำผลไม้ ไม่ดื่ม น้ำอัดลมแล้ว

สะท้อนให้เห็นว่าเด็กรู้จักที่จะเลือกดื่มน้ำที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย เด็กบอกประโยชน์ของน้ำผลไม้ได้

ขั้นสรุป ครูให้เด็กออกมาแนะนำเสนอผลงานการคั้นน้ำผลไม้ ที่สะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าแท้ของผลไม้ เด็กบอกว่าหนูเลือกผลไม้ที่ชอบนำไปคั้นเป็นน้ำผลไม้เพราะมีประโยชน์ ไม่จำเป็นต้องดื่มน้ำอัดลมเพราะไม่มีประโยชน์ ต้องดื่มให้พอดี และต้องเป็นน้ำที่มีประโยชน์ ไม่ดื่มตามโฆษณาทีวี

สะท้อนให้เห็นว่าเด็กสามารถสะท้อนความคิดและนำเสนอผลงานได้ เด็กเข้าใจคุณค่าแท้-เทียมของการดื่มน้ำต้องดื่มน้ำที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย ดื่มน้ำปริมาณพอเหมาะต่อร่างกาย ไม่ดื่มตามโฆษณา

พฤติกรรมบริโภคนิยมด้านการแต่งกาย

3. พฤติกรรมบริโภคนิยมด้านการแต่งกาย จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการทดลองในสัปดาห์ที่ 3 ผู้วิจัยได้ทำกิจกรรม เรื่อง เสื้อตัวเก่ง

ขั้นจำแนกแยกแยะส่วนประกอบ (เสื้อตัวเก่ง)

เด็กแต่งกายไม่เหมาะสมกับกาลเทศะ จากการสังเกตพฤติกรรมและการสนทนาถามตอบระหว่างครูกับเด็กดังนี้

ครูเริ่มต้นด้วยการเล่านิทาน เรื่อง “เสื้อใหม่ของบีบี” ให้เด็กฟังเมื่อนิทานจบ ครูสนทนาพูดคุยเกี่ยวกับเนื้อเรื่องในนิทานเช่น เด็กๆเห็นอะไรบ้างที่เป็นส่วนประกอบของเสื้อ?

เด็ก : ตัวเลื้อย คอเลื้อย และแขนเลื้อย

ครู : บีบีใส่เสื้อที่สัตว์ต่างๆให้ได้หรือไม่

เด็ก : ไม่ได้ เพราะมันไม่พอดีกับตัวเอง มันสั้นเกินไป ยาวเกินไป ใหญ่เกินไป

สะท้อนให้เห็นว่าเด็กสามารถจำแนกแยกแยะส่วนประกอบความสัมพันธ์/สำคัญของเสื้อได้และต้องใส่ให้พอดีกับตัวเอง เด็กเริ่มซึมซับคำว่าพอดีจากการที่ได้เรียนรู้จากช่วงสัปดาห์แรก

ครูโชว์โมเดลเสื้อขึ้นมาให้เด็กๆดู แล้วถามเด็กว่าเสื้อมีส่วนประกอบอะไรบ้าง?

เด็ก : แขนเสื้อ คอเสื้อ ตัวเสื้อ มีซิปเสื้อ

ครูสนทนาเพื่อให้เด็กเสนอความสำคัญ/สัมพันธ์เกี่ยวกับส่วนประกอบของเสื้อโดยเชื่อมโยงไปที่โมเดลเสื้อ เช่น เด็ก ๆ สวมเสื้ออะไรมาโรงเรียน

เด็ก : ชุดนักเรียน

ครู : เวลานอนใส่ชุดอะไร

เด็ก : ชุดนอน แต่บางคนตอบว่าผมใส่กางเกงยีนนอน บางคนตอบว่าใส่กระโปรงนอน สะท้อนให้เห็นว่าเด็กบางคนแต่งกายไม่เหมาะสมกับกาลเทศะ

ครู : ถ้าตัดแขนออกจะเป็นอย่างไร

เด็ก : โป้ะ

ครูและเด็กร่วมกันสรุปเกี่ยวกับส่วนประกอบความสำคัญ/สัมพันธ์ของเสื้อ เด็กบอกว่าเสื้อต้องมีแขนเสื้อ คอเสื้อ และตัวเสื้อต้องมีส่วนประกอบครบ

สะท้อนให้เห็นว่าเด็กจำแนกแยกแยะส่วนประกอบความสำคัญ/สัมพันธ์ ของเสื้อ เด็กสามารถใช้ประสาทสัมผัสในการเรียนรู้เรื่องเสื้อ

ชั้นพิจารณาคู่ค้าแท้-เทียม

เด็กแต่งกายเหมาะสมกับฐานะกาลเทศะ ไม่ตามกระแสแฟชั่นและค่านิยม จากการสังเกตพฤติกรรมและการสนทนาถามตอบระหว่างครูกับเด็กดังนี้

ครูเริ่มต้นด้วยการนำเสื้อ 2 ตัวมาให้เด็กพิจารณาเปรียบเทียบ

ครู : เสื้อมีส่วนประกอบอะไรที่เหมือนหรือต่างกันอย่างไร

เด็ก : ตัวเสื้อ แขนเสื้อ และคอเสื้อที่เหมือนกัน ต่างกันที่ราคา ลายการ์ตูน

ครู : เราจำเป็นต้องใส่ชุดที่มีลายการ์ตูนไหม

เด็ก : ไม่จำเป็นเพราะมันมีสารเคมีที่ทำลายการ์ตูนยี่ห้อ บางคนก็ตอบว่าใส่เสื้อธรรมดาก็ได้ เพราะอยากช่วยพ่อแม่ประหยัด มีเด็ก 3 คน บอกว่าต้องเลือกตัวแพงๆ เพราะมันสวย หล่อ เท่ห์ สาวจะได้ชอบ เด็กบางคนบอกว่าไม่จำเป็นต้องแพง แต่ต้องดูว่าเราใส่ได้เปล่า

สะท้อนให้เห็นว่าเด็กสามารถจำแนกแยกแยะส่วนประกอบของเสื้อที่สำคัญ/จำเป็นได้

ครู : ถ้าใส่เสื้อผ้าแพงๆต้องใช้เงินเยอะไหม

เด็ก : ต้องใช้เงินเยอะ

ครู : ไม่สงสารพ่อแม่หรือ

เด็ก : สงสารพ่อแม่

ครูสนทนาเพื่อให้เด็กเสนอความคิดเกี่ยวกับคุณค่าแท้-เทียมของเสื้อ เช่น ครูถามว่าเสื้อมีไว้ทำอะไร

เด็ก : ไม่ให้มันโป๊

ครู : จำเป็นต้องใส่เสื้อราคาแพงไหม

เด็ก : ไม่จำเป็นค่ะ หนูสามารถนำเสื้อถูกๆไปพื้นที่เองได้ค่ะ

ครู : ถ้าใส่เสื้อเนื้อหนาจะเป็นอย่างไร

เด็ก : ร้อน

ครู : วันนี้อากาศเป็นอย่างไรแล้วเด็ก ๆ จะเลือกเสื้อแบบไหน

เด็ก : วันนี้อากาศร้อน ต้องใส่เสื้อบาง ๆ

สะท้อนให้เห็นว่าเด็กสะท้อนให้เห็นว่าเด็กสามารถจำแนกแยกแยะส่วนประกอบความสัมพันธ์/สำคัญของเสื้อได้ สามารถจำแนกแยกแยะคุณค่าแท้-เทียมของเสื้อได้ แต่งกายเหมาะสมกับฐานะกาลเทศะ

ครูให้เด็กวางแผนการทำงานที่จะเกิดขึ้นในขั้นที่ 3 โดยออกแบบวางแผนและวาดรูปบรรยายเสื้อระบายบุคคลโดยมีส่วนประกอบตามจำเป็น

ขั้นสรุป ครูให้เด็กออกมาแนะนำผลงานระบายบุคคล แล้วสนทนาพูดคุยเกี่ยวกับส่วนประกอบที่จำเป็นของเสื้อแล้วนำมาแยกแยะตามคุณค่าแท้-เทียมของเสื้อ เด็กวาดรูปส่วนประกอบของเสื้อได้ เด็กบอกว่าเสื้อต้องมีส่วนประกอบคือ แขนเสื้อ คอเสื้อ และตัวเสื้อ

ครูจึงหยิบชุดเจ้าหญิงขึ้นมาแล้วถามเด็กว่า จำเป็นต้องใส่ชุดเจ้าหญิงไหม เด็กตอบว่าไม่จำเป็นต้องใส่ชุดสวยๆ เราเอาเสื้อไปตากแห้งให้สวยงามได้โดยไม่ต้องซื้อแพงๆ

สะท้อนให้เห็นว่าเด็กสามารถจำแนกแยกแยะส่วนประกอบความสัมพันธ์/สำคัญของเสื้อได้ สามารถจำแนกแยกแยะคุณค่าแท้-เทียมของเสื้อได้

ขั้นลงมือปฏิบัติและสะท้อนคิด

เด็กแต่งกายเหมาะสมกับฐานะกาลเทศะ ไม่ตามกระแสแฟชั่นและค่านิยมจากการสังเกตพฤติกรรมและการสนทนาถามตอบระหว่างครูกับเด็กดังนี้

ครูเริ่มต้นด้วยการทบทวนกิจกรรมขั้นที่ 2 ครูถามว่าเสื้อมีไว้ทำอะไร

เด็ก : ไม่ให้มันโป๊

ครู : เสื้อที่ดีต้องเป็นอย่างไร

เด็ก : มีส่วนประกอบครบ

ครูวางกติกากับเด็กว่าสร้างเลื้อยขึ้นมาต้องคำนึงถึงประโยชน์ที่แท้จริงของมัน ครูให้เด็กเล่นเลื้อยโดยครูกำหนดสถานการณ์ให้เด็กออกแบบเลื้อยไว้สำหรับปิดท่อนว่าควรแต่งเลื้อยอย่างไรให้ดูดีเหมาะสมกับตนเอง จากการสังเกตกิจกรรมในชั้นนี้พบว่าเด็กตั้งใจทำงานมากเด็กตื่นเต้นกระตือรือร้นกับการทำเลื้อยมาก

ขั้นสรุป ครูให้เด็กออกมาแนะนำผลงานการเล่นเลื้อย ที่สะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าแท้ของเลื้อย เด็กออกมาแนะนำผลงานการเล่นเลื้อย เด็กบอกว่า ภูมิใจมากที่สามารถทำเลื้อยไว้ใส่เองได้โดยไม่จำเป็นต้องซื้อเลื้อยแพงๆ ใส่ เราเอาเลื้อยขามาตกแต่งให้สวยงามได้ เลื้อยมีไว้ใส่ไม่ให้นั่งโปะ ต้องมีส่วนประกอบคือ คอเลื้อย แขนเลื้อย และตัวเลื้อย ครูถามว่าเวลาที่แต่งตัวไปสถานที่ต่างๆ ต้องคำนึงถึงอะไร เด็กตอบ สถานที่ และไม่ต้องแต่งตามทีวี การ์ตูน

สะท้อนให้เห็นว่าเด็กสามารถประดิษฐ์ชิ้นงานที่สะท้อนให้เห็นคุณค่าแท้ของเลื้อยได้ สามารถบอกเล่าแนะนำผลงานที่ตนเองทำได้

4. พฤติกรรมบริโภคนิยมด้านการแต่งกาย จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการทดลองในสัปดาห์ที่ 4 ผู้วิจัยได้ทำกิจกรรม เรื่อง กระเป๋าสานใหม่

ขั้นจำแนกแยกแยะส่วนประกอบ (กระเป๋าสานมือ)

เด็กแต่งกายเหมาะสมกับฐานะกาลเทศะ ไม่ตามกระแสแฟชั่นและค่านิยม จากการสังเกตพฤติกรรมและการสนทนาถามตอบระหว่างครูกับเด็กดังนี้

ครูเริ่มต้นด้วยการเล่านิทานเรื่อง “กระเป๋าสานใหม่” ให้เด็กฟังเมื่อนิทานจบแล้วครูสนทนาพูดคุยเกี่ยวกับเนื้อเรื่องในนิทาน ครูถามเด็กว่าเห็นอะไรบ้างที่เป็นส่วนประกอบของกระเป๋าสาน?

เด็ก : หูกระเป๋ ตัวกระเป๋

ครูโชว์โมเดลกระเป๋าสานขึ้นมาแล้วถามเด็กเช่น กระเป๋าสานมีส่วนประกอบอะไรบ้าง

เด็ก : หูกระเป๋ และตัวกระเป๋

สะท้อนให้เห็นว่าเด็กสามารถจำแนกแยกแยะส่วนประกอบความสัมพันธ์/สำคัญของ
กระเป๋ได้

ครูสนทนาเพื่อให้เด็กเสนอความสำคัญ/สัมพันธ์เกี่ยวกับส่วนประกอบของกระเป๋ผ้า
โดยเชื่อมโยงไปที่โมเดลกระเป๋ผ้าเช่น เมื่อเช้าเด็กก็นำกระเป๋อะไรมาโรงเรียน

เด็ก : กระเป๋าสะพาย” ถ้าขาดส่วนใดไปทำให้ของหล่นหายได้

เด็ก : ซิป

สะท้อนให้เห็นว่าเด็กใช้ประสาทสัมผัสในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้

ครูและเด็กร่วมกันสรุปเกี่ยวกับส่วนประกอบสำคัญ/สัมพันธ์ของกระเป๋ผ้า เด็กบอก
“กระเป๋ต้องมีส่วนประกอบของกระเป๋คือ หูหิ้ว ตัวกระเป๋ เพื่อเอาไว้ใส่ของ ถ้าไม่มีหูหิ้วทำให้ถือ
ลำบาก”

สะท้อนให้เห็นว่าเด็กเข้าใจส่วนประกอบที่สำคัญของกระเป๋

ขั้นพิจารณาคุณค่าแท้-เทียม

เด็กแต่งกายเหมาะสมกับฐานะกาลเทศะ ไม่ตามกระแสแฟชั่นและค่านิยม จากการ
สังเกตพฤติกรรมและการสนทนาถามตอบระหว่างครูกับเด็กดังนี้

ครูหยิบกระเป๋ 2 ใบมาให้เด็กพิจารณาเปรียบเทียบเช่น ครูถามเด็กว่ากระเป๋ามี
ส่วนประกอบที่เหมือนหรือต่างกันอย่างไร

เด็ก : มีหูหิ้วเหมือนกัน มีตัวกระเป๋เหมือนกัน ไม่เหมือนกันที่ราคาใบนี้ถูก อีกใบ
หนึ่งแพง

ครู : ถ้ากระเป๋ไม่มีตัวกระเป๋จะใส่ของได้ไหม

เด็ก : ไม่ได้

ครู : ถ้าไม่มีหูหิ้วจะเป็นอย่างไร

เด็ก : ถือลำบาก

สะท้อนให้เห็นว่าเด็กสามารถจำแนกแยกแยะส่วนประกอบของกระเป๋าคำสำคัญ/จำเป็นได้

ครูสนทนาเพื่อให้เด็กเสนอคุณค่าแท้-เทียมของกระเป๋าเช่น กระเป๋ามีไว้ทำอะไร

เด็ก : มีไว้ใส่ของ

ครู : กระเป๋าที่ดีต้องเป็นอย่างไร

เด็ก : มีหูหิ้ว มีตัวกระเป๋า ไม่จำเป็นต้องแพง

สะท้อนให้เห็นว่าเด็กเข้าใจคุณค่าแท้-เทียมของกระเป๋า ครูให้เด็กทำกิจกรรมออกแบบวางแผนวาดรูปและระบายสีกระเป๋าโดยมีส่วนประกอบที่จำเป็น เด็กสามารถออกแบบกระเป๋าโดยนึกส่วนประกอบของกระเป๋าแล้ววาดลงบนกระดาษ

ขั้นสรุป ครูให้เด็กออกมานำเสนอผลงาน แล้วสนทนาพูดคุยเกี่ยวกับส่วนประกอบที่จำเป็นของกระเป๋า จากการทำกิจกรรมในขั้นนี้พบว่า เด็กส่วนใหญ่สามารถวาดภาพกระเป๋าโดยมีส่วนประกอบตามจำเป็น เด็กบอกว่า วาดรูปกระเป๋าหิ้วที่มีหูหิ้ว และตัวกระเป๋า ต้องมีส่วนประกอบครบ ไม่ต้องซื้อกระเป๋าแพงๆ ช่วยพ่อแม่ประหยัดเงินเราสามารถเอากระเป๋าถูกๆ มาตกแต่งเองได้มา จะได้มีเงินเหลือไว้ซื้ออย่างอื่น มีน้องจอร์นี่ที่วาดกระเป๋าลากที่มีล้อ แล้วบอกครูว่า พ่อแม่มีตัง ครูจึงถามว่าไม่สงสารพ่อแม่หรือที่ต้องหาเงินมาซื้อกระเป๋าแพงๆ จอร์นี่จึงบอกว่า เอาแบบถูกๆ ก็ได้ เด็กคนอื่นจึงบอกว่าไม่จำเป็นต้องสวย ไม่จำเป็นต้องแพง ก็ใส่ของได้เหมือนกัน สะท้อนให้เห็นว่าเด็กเข้าใจคุณค่าแท้-เทียมของกระเป๋า

ขั้นลงมือปฏิบัติและสะท้อนคิด

เด็กแต่งกายเหมาะสมกับฐานะกาลเทศะ ไม่ตามกระแสแฟชั่นและค่านิยม จากการสังเกตพฤติกรรมและการสนทนาถามตอบระหว่างครูกับเด็กดังนี้

ครูเริ่มต้นด้วยการทบทวนกิจกรรมขั้นที่ 2 เช่นครูถามว่ากระเป๋ามีไว้ทำอะไร

เด็ก : มีไว้ใส่ของ

ครู : กระเป๋าที่ดีต้องเป็นอย่างไร

เด็ก : ต้องมีส่วนประกอบครบ

ครูวางกติกากับเด็กว่าทำตามแผนที่วางไว้และสร้างกระเป๋าขึ้นมาต้องคำนึงถึงประโยชน์ที่แท้จริงของมัน โดยครูกำหนดสถานการณ์ให้เด็กออกแบบหรือจินตนาการกระเป๋าสำหรับใส่ของไปเรียนพิเศษช่วงปิดเทอมให้ดูดีเหมาะสมกับตนเอง จากการทำกิจกรรมครั้งนี้เด็กกระตือรือร้นที่จะออกแบบกระเป๋า เด็กมีความตั้งใจกับการทำงานมากและออกแบบได้เหมาะสมกับตนเอง

ขั้นสรุป ครูให้เด็กออกมานำเสนอผลงานการประดิษฐ์กระเป๋า ที่สะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าแท้ของกระเป๋า จากการทำกิจกรรมในครั้งนี้เด็กทุกคนออกแบบกระเป๋าโดยคำนึงถึงประโยชน์ของมันและส่วนประกอบตามความจำเป็น เด็กนำเสนอผลงานและสะท้อนคิด เด็กบอกว่า ไม่ต้องไม่จำเป็นต้องเป็นกระเป๋าแพง ๆ เราสามารถเอากระเป๋าถูก ๆ มาตกแต่งให้สวยงามได้ หนูภูมิใจมากที่สามารถทำกระเป๋าไว้ใช้เองได้ เอาไว้ใส่ นม หนังสือ โดยไม่ต้องซื้อแพง ๆ

สะท้อนให้เห็นว่าเด็กสามารถประดิษฐ์ชิ้นงานที่สะท้อนถึงคุณค่าแท้ของกระเป๋าได้

พฤติกรรมบริโภคนิยมด้านการมีสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยี

5. พฤติกรรมบริโภคนิยมด้านการมีสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยี จากการทำผู้วิจัยได้ทำการทดลองในสัปดาห์ที่ 5 ผู้วิจัยได้ทำกิจกรรม เรื่อง รถยนต์ในฝัน

ขั้นจำแนกแยกแยะส่วนประกอบ (รถยนต์ในฝัน)

เด็กใช้สิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีเหมาะสมกับฐานะ ตามประโยชน์หน้าที่ของมัน ไม่ตามกระแสนิยมและค่านิยม จากการสังเกตพฤติกรรมและการสนทนากลุ่มตอบระหว่างครูกับเด็กดังนี้

ครูเริ่มต้นด้วยการเล่านิทาน เรื่อง “รถเดินโต้งจอดได้ที่ไหน” เมื่อนิทานจบแล้วครูสนทนาพูดคุยเกี่ยวกับเนื้อเรื่องในนิทานเช่น เด็กๆเห็นอะไรบ้างที่เป็นส่วนประกอบของรถยนต์

เด็ก : ล้อ หลังคา ท่อ ประตู่ กระบอก

ครูเชื่อมโยงรูปภาพรถยนต์ 2 คันในนิทานแล้วถามเด็กว่าจะเลือกรถคันไหน

เด็กทั้งห้อง : เลือกรถคันธรรมดา ไม่จำเป็นต้องสวยเพราะมันแพง

สะท้อนให้เห็นว่าเด็กสามารถจำแนกแยกแยะส่วนประกอบความสำคัญ/สัมพันธ์ของรถยนต์ได้ เด็กเข้าใจเกี่ยวกับคุณค่าแท้-เทียมมากขึ้นสามารถบอกได้ว่าสิ่งไหนจำเป็นหรือไม่จำเป็น และบอกส่วนประกอบของรถยนต์ได้

ครูสนทนาเพื่อให้เด็กเสนอความสำคัญ/สัมพันธ์เกี่ยวกับส่วนประกอบของรถยนต์โดยเชื่อมโยงไปที่โมเดลรถยนต์เช่น เมื่อเข้าเด็กๆเดินทางมาโรงเรียนอย่างไร

เด็ก : มารรถยนต์ รถมอเตอร์ไซด์ รถรับส่ง

ครู : ถ้าขาดส่วนใดไปทำให้มาไม่ถึงโรงเรียน

เด็ก : น้ำมัน ล้อรถ

ครู : ถ้ารถไม่มีหลังคาจะเป็นอย่างไร

เด็ก : ร้อน ถ้าฝนตกก็เปียก

ขั้นสรุป ครูและเด็กร่วมกันสรุปเกี่ยวกับส่วนประกอบความสำคัญ/สัมพันธ์ของรถยนต์จากกิจกรรมในขั้นนี้เด็กบอกว่ารถต้องมีส่วนประกอบครบมีล้อ หลังคา ท่อ ประตู่ กระบอก พวงมาลัย ถ้าไม่มีล้อก็มาไม่ถึงโรงเรียน ไม่จำเป็นต้องสวยเพราะมันแพง ไม่จำเป็นต้องเท่

สะท้อนให้เห็นว่าเด็กเข้าใจส่วนประกอบของรถยนต์แล้วสามารถบอกความสำคัญ/สัมพันธ์ของรถยนต์ได้

ชั้นพิจารณาคู่ค่าแท้-เทียม

เด็กใช้สิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีเหมาะสมกับฐานะ ตามประโยชน์หน้าที่ของมัน ไม่ตามกระแสนิยมและค่านิยม จากการสังเกตพฤติกรรมและการสนทนาถามตอบระหว่างครูกับเด็กดังนี้

ครูเริ่มต้นด้วยการใช้ภาพวิวัฒนาการของรถยนต์สมัยก่อนกับรถปัจจุบันขึ้นมาให้เด็กดูแล้วถามคำถามเช่น รถสมัยก่อนกับรถปัจจุบันมีส่วนประกอบอะไรที่เหมือนหรือต่างกัน

เด็ก : มีล้อ พวงมาลัย หลังคา

ครู : ถ้าไม่มีล้อมาถึงโรงเรียนไหม

เด็ก : มาไม่ถึงโรงเรียน

สะท้อนให้เห็นว่าเด็กสามารถเปรียบเทียบส่วนประกอบของรถยนต์ที่สำคัญ/จำเป็นได้

ครูสนทนาเพื่อให้เด็กเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณค่าแท้-เทียมของรถยนต์เช่น รถยนต์มีไว้ทำอะไร

เด็ก : มีไว้ใช้ในการเดินทางไปที่ต่างๆ

ครู : รถที่ดีต้องเป็นอย่างไร

เด็ก : มีส่วนประกอบครบตามจำเป็น

ครู : ถ้าในครอบครัวมีสมาชิก 3 คน ควรเลือกแบบไหน

เด็ก : เลือกรถคันเล็กๆ ก็พอไม่ต้องใหญ่มาก

สะท้อนให้เห็นว่าเด็กสามารถจำแนกแยกแยะคุณค่าแท้-เทียมของรถยนต์ได้

ครู : ให้เด็กวางแผนการทำงานที่เกิดขึ้นในขั้นที่ 3 โดยออกแบบวางแผนและวาดรูประบายสีรถยนต์โดยมีส่วนประกอบตามความจำเป็น

ขั้นสรุป ครูให้เด็กออกมานำเสนอผลงานรายบุคคล แล้วสนทนาพูดคุยเกี่ยวกับ ส่วนประกอบที่จำเป็นของรถยนต์แล้วนำมาแยกแยะตามคุณค่าแท้-เทียมของรถยนต์ การจัด กิจกรรมในขั้นนี้สังเกตได้ว่าเด็กวาดรูปรถยนต์ตามส่วนประกอบที่จำเป็นได้ เด็กบอกว่า รถของผม มีล้อ ประตู หลังคา ท่อ ไม่จำเป็นต้องสวย ไม่จำเป็นต้องแพงก็ขับไปโรงเรียนได้ ครอบครัวผมมี สมาชิก 3 คน เอรารถคันเล็กๆ ก็ได้

สะท้อนให้เห็นว่าเด็กสามารถเปรียบเทียบส่วนประกอบของรถยนต์ที่สำคัญ/จำเป็นได้ และสามารถจำแนกแยกแยะตามคุณค่าแท้-เทียมของรถยนต์ได้

ชั้นลงมือปฏิบัติและสะท้อนคิด

เด็กใช้สิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีเหมาะสมกับฐานะ ตามประโยชน์หน้าที่ ของมัน ไม่ตามกระแสนิยมและค่านิยม จากการสังเกตพฤติกรรมและการสนทนาถามตอบระหว่าง ครูกับเด็กดังนี้

ครูเริ่มต้นด้วยการทบทวนกิจกรรมขั้นที่ 2 เช่น รถยนต์มีไว้ทำอะไร

เด็ก : มีไว้เดินทางไปที่ต่างๆ

ครู : รถที่ดีต้องเป็นอย่างไร

เด็ก : ต้องมีส่วนประกอบที่สำคัญ

ครูวางกติกากับเด็กว่าทำตามแผนที่วางไว้ และสร้างรถขึ้นมาต้องคำนึงถึงประโยชน์ที่ แท้จริงของมัน

ขั้นสรุป ครูให้เด็กออกมานำเสนอผลงานการประดิษฐ์รถยนต์ ที่สะท้อนให้เห็นถึง คุณค่าแท้ของรถยนต์ การจัดกิจกรรมในขั้นนี้เด็กออกมานำเสนอผลงานการประดิษฐ์รถยนต์ เด็ก บอกว่าบ้านผมมีสมาชิก 4 คน รถของผมมันได้ครบทุกคน มีล้อ หลังคา ท่อ น้ำมัน สามารถเดินทางไปตลาดได้ ไม่จำเป็นต้องสวย เทห์ ก็ขับได้

สะท้อนให้เห็นว่าเด็กสามารถประดิษฐ์ชิ้นงานที่สะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าแท้ของรถยนต์ได้ เด็กสามารถบอกเล่านำเสนอชิ้นงานได้

6. พฤติกรรมบริโภคนิยมด้านการมีสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยี จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการทดลองในสัปดาห์ที่ 6 ผู้วิจัยได้ทำกิจกรรม เรื่อง บ้านแสนสุข

ขั้นจำแนกแยกแยะส่วนประกอบ (บ้านแสนสุข)

เด็กใช้สิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีเหมาะสมกับฐานะ ตามประโยชน์หน้าที่ของมัน ไม่ตามกระแสนิยมและคำนิยม จากการสังเกตพฤติกรรมและการสนทนาถามตอบระหว่างครูกับเด็กดังนี้

ครูเริ่มต้นด้วยการเล่านิทาน เรื่อง “ลูกหมูสามตัว” ให้เด็กฟังเมื่อนิทานจบครูสนทนาพูดคุยเกี่ยวกับเนื้อเรื่องในนิทานเช่น บ้านมีส่วนประกอบอะไรบ้าง

เด็ก : หลังคา ประตู หน้าต่าง

ครู : จะเลือกอยู่บ้านหลังไหน

เด็ก : อยู่บ้านที่แข็งแรง ไม่จำเป็นต้องแพง ไม่จำเป็นต้องสวยก็อยู่ได้

สะท้อนให้เห็นว่าเด็กสามารถจำแนกแยกแยะส่วนประกอบความสำคัญ/ความสัมพันธ์ของบ้านได้ เด็กสามารถใช้ประสาทสัมผัสในการเรียนรู้เรื่องบ้านได้

ครูสนทนาเพื่อให้เด็กเสนอความสำคัญ/สัมพันธ์เกี่ยวกับส่วนประกอบของบ้านเช่น บ้านต้องมีส่วนประกอบอะไรบ้าง

เด็ก : หลังคา ประตู หน้าต่าง

ครู : ถ้าขาดส่วนใดไปทำให้ไม่ปลอดภัย

เด็ก : ประตู

ครู : ถ้าบ้านไม่มีหลังคาจะเป็นอย่างไร

เด็ก : ร้อน ถ้าฝนตกก็เปียก

ขั้นสรุป ครูและเด็กร่วมกันสรุปเกี่ยวกับส่วนประกอบความสำคัญ/สัมพันธ์ของบ้าน

ครู : บ้านมีส่วนประกอบอะไรบ้าง

เด็ก : หลังคา ประตู หน้าต่าง อิฐบ้านจะได้แข็งแรง

ครู : ถ้าไม่มีประตูจะเป็นอย่างไร

เด็ก : โจรเข้าบ้าน หมาป่าเข้าบ้าน

ครู : ถ้าบ้านไม่มีหลังคาจะเป็นอย่างไร

เด็ก : ร้อน ถ้าฝนตกก็เปียก” ดังนั้นเด็กๆจะเลือกบ้านแบบไหน เด็กตอบ ต้องมีส่วนประกอบครบ ต้องแข็งแรง ไม่จำเป็นต้องแพง ไม่จำเป็นต้องสวย

สะท้อนให้เห็นว่าเด็กจำแนกแยกแยะส่วนประกอบที่สำคัญ/สัมพันธ์ของบ้านได้

ขั้นที่ 2 พิจารณาคุณค่าแท้-เทียม

เด็กใช้สิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีเหมาะสมกับฐานะ ตามประโยชน์หน้าที่ของมัน ไม่ตามกระแสนิยมและค่านิยม จากการสังเกตพฤติกรรมและการสนทนาถามตอบระหว่างครูกับเด็กดังนี้

ครูโชว์ภาพวิวัฒนาการของบ้านสมัยก่อนและบ้านในปัจจุบันให้เด็กดู แล้วถามคำถาม เช่น บ้านสมัยก่อนกับบ้านสมัยปัจจุบันมีส่วนประกอบอะไร บ้างเหมือนหรือต่างกันอย่างไร

เด็ก : มีหลังคา ประตู หน้าต่าง เสาเหมือนกัน ต่างกันที่ บ้านปัจจุบันสีสวยกว่า ใหม่มากกว่า

สะท้อนให้เห็นว่าเด็กสามารถเปรียบเทียบส่วนประกอบของบ้านที่สำคัญ/จำเป็นได้

ครูนำภาพบ้านแต่ละหลังมาให้เด็กพิจารณาเปรียบเทียบเช่น บ้านมีส่วนประกอบที่เหมือนหรือต่างกันอย่างไร เด็กตอบ มีเสา หลังคา ประตู หน้าต่างเหมือนกัน แต่บ้านหลังนี้ใหญ่กว่า บ้านนี้เล็กกว่า บ้านหลังใหญ่สวยกว่า

ครู : เด็กว่าถ้าบ้านไม่มีหลังคาจะเป็นอย่างไร

เด็ก : ร้อน

ครูสนทนาเพื่อให้เด็กเสนอคุณค่าแท้-เทียมของบ้านเช่น บ้านมีไว้ทำอะไร

เด็ก : มีไว้อยู่อาศัย

ครู : จำเป็นต้องเป็นบ้านหลังใหญ่ไหม

เด็ก : ไม่จำเป็น แต่มีเด็ก 5 คนตอบว่าจำเป็นเพราะหลังใหญ่สวย เด็กที่เหลือจึงตอบ
ทันทีว่าไม่จำเป็นต้องเป็นหลังใหญ่ ไม่จำเป็นต้องสวยก็อยู่ได้

ครู : ถ้าสมาชิกในครอบครัวมี 4 คน จำเป็นต้องเป็นบ้านหลังใหญ่ไหม

เด็ก : ไม่จำเป็น ผมเลือกบ้านไม่แพงครับ แต่ต้องเป็นบ้านที่แข็งแรง

สะท้อนให้เห็นว่าเด็กสามารถจำแนกแยกแยะคุณค่าแท้-เทียมของบ้านได้

ขั้นสรุป ครูให้เด็กวางแผนการทำงานที่จะเกิดขึ้นในขั้นที่ 3 โดยการออกแบบ
วางแผนและวาดรูปบ้านมีส่วนประกอบตามความจำเป็น ครูให้เด็กออกมานำเสนอผลงานรายบุคคล
แล้วสนทนาพูดคุยเกี่ยวกับส่วนประกอบที่จำเป็นของบ้านแล้วนำมาแยกแยะตามคุณค่าแท้-เทียม
ของบ้าน เด็กออกมานำเสนอผลงานวาดบ้านตามส่วนประกอบตามความจำเป็นเด็กอธิบายว่า บ้าน
ของหนูมีหลังคา ประตู หน้าต่าง ที่แข็งแรง เอาบ้านที่ไม่แพง สามารถอยู่ได้ 3 คน

สะท้อนให้เห็นว่าเด็กสามารถเปรียบเทียบส่วนประกอบของบ้านที่สำคัญ/จำเป็นได้
และสามารถจำแนกแยกแยะคุณค่าแท้-เทียมของบ้านได้

ขั้นที่ 3 ลงมือปฏิบัติและสะท้อนคิด

เด็กใช้สิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีเหมาะสมกับฐานะ ตามประโยชน์หน้าที่
ของมัน ไม่ตามกระแสนิยมและค่านิยม จากการสังเกตพฤติกรรมและการสนทนาถามตอบระหว่าง
ครูกับเด็กดังนี้

ครูเริ่มต้นด้วยการทบทวนเกี่ยวกับกิจกรรมวันที่ 2 เช่น บ้านมีไว้ทำอะไร

เด็ก : มีไว้นอน มีไว้อยู่อาศัย

ครู : บ้านที่ดีต้องเป็นอย่างไร

เด็ก : ไม่จำเป็นต้องแพง ไม่จำเป็นต้องสวย มีหลังคา ประตู หน้าต่าง

สะท้อนให้เห็นว่าเด็กเข้าใจความสำคัญ/สัมพันธ์ของบ้าน แล้วพิจารณาตามคุณค่าที่
เทียบได้

ครูวางกติกากับเด็กว่าทำตามแผนที่วางไว้และสร้างบ้านโดยมีส่วนประกอบที่สำคัญ

ขั้นสรุป ครูให้เด็กออกมานำเสนอผลงานการประดิษฐ์บ้าน สะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าแท้
ของบ้าน เด็กออกมาเสนอบ้านของตัวเอง บ้านหนูมีหลังคา ประตู หน้าต่างที่แข็งแรง มีไว้อยู่
อาศัย แล้วเขียนป้ายราคามัน 10 บาท แล้วบอกว่าบ้านไม่จำเป็นต้องสวย ไม่จำเป็นต้องแพง อยู่ได้
3 คน

สะท้อนให้เห็นว่าเด็กสามารถประดิษฐ์ชิ้นงานที่สะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าแท้ของบ้านได้

7. พฤติกรรมบริโภคนิยมด้านการมีสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยี จากการที่
ผู้วิจัยได้ทำการทดลองในสัปดาห์ที่ 7 ผู้วิจัยได้ทำกิจกรรม เรื่อง มือถือในมือเด็ก

ขั้นจำแนกแยกแยะส่วนประกอบ (มือถือในมือเด็ก)

เด็กใช้สิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีไม่ตามประโยชน์หน้าที่ของมัน จากการ
สังเกตพฤติกรรมและการสนทนาถามตอบระหว่างครูกับเด็กดังนี้

ครูเริ่มต้นด้วยการเล่านิทาน เรื่อง “โทรศัพท์เครื่องใหม่ของน้องฮาร์ด” ให้เด็กฟังเมื่อ
นิทานจบแล้วครูสนทนาพูดคุยเกี่ยวกับเนื้อเรื่องในนิทานเช่น เมื่อน้องฮาร์ดได้ดูโฆษณา
โทรศัพท์มือถือรุ่นใหม่ น้องฮาร์ดรู้สึกอย่างไร

เด็ก : อยากได้

ครู : โทรศัพท์มือถือมีอะไรเป็นส่วนประกอบ

เด็ก : หน้าจอ ลำโพง ปุ่มกด

ครูโชว์โมเดลโทรศัพท์ของจริงขึ้นมาให้เด็กๆดู แล้วถามเด็กเช่น โทรศัพท์มือถือมีอะไรเป็นส่วนประกอบ

เด็ก : ปุ่มกด ลำโพง หน้าจอ

ครูสนทนาเพื่อให้เด็กเสนอความสำคัญ/สัมพันธ์เกี่ยวกับส่วนประกอบของโทรศัพท์มือถือโดยเชื่อมโยงไปที่โมเดลโทรศัพท์มือถือเช่น เด็กๆเคยใช้โทรศัพท์ไหม เด็กตอบว่าเคยใช้โทรศัพท์กับเพื่อน ใช้เล่นเกมส์ ถ้าขาดส่วนใดทำให้ไม่ได้ยินเสียง เด็กตอบลำโพง ถ้าไม่มีจอจะเป็นอย่างไร เด็กตอบมองไม่เห็น

สะท้อนให้เห็นว่าเด็กสามารถจำแนกแยกแยะส่วนประกอบความสำคัญ/ความสัมพันธ์ของโทรศัพท์มือถือได้ เด็กใช้ประสาทสัมผัสในการเรียนรู้สิ่งต่างๆได้

ขั้นสรุป ครูและเด็กร่วมกันสรุปเกี่ยวกับส่วนประกอบความสำคัญ/สัมพันธ์ของโทรศัพท์มือถือ เด็กสามารถบอกครูได้ว่า โทรศัพท์มือถือต้องมีส่วนประกอบที่สำคัญ มีหน้าจอ ปุ่มกด ลำโพง ถ้าไม่มีจอก็จะมองไม่เห็น

สะท้อนให้เห็นว่าเด็กสามารถแยกแยะส่วนประกอบความสำคัญ/สัมพันธ์ของโทรศัพท์มือถือได้

ขั้นพิจารณาคุณค่าแท้-เทียม

เด็กใช้สิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีเหมาะสมกับฐานะ ตามประโยชน์หน้าที่ของมัน ไม่ตามกระแสนิยมและค่านิยม จากการสังเกตพฤติกรรมและการสนทนาถามตอบระหว่างครูกับเด็กดังนี้

ครูโชว์โทรศัพท์ของจริงตามวิวัฒนาการของโทรศัพท์มือถือสมัยก่อนและโทรศัพท์มือถือปัจจุบันให้เด็ก ๆ ดูแล้วถามคำถามเช่น โทรศัพท์สมัยก่อนกับโทรศัพท์ปัจจุบันมีอะไรที่เหมือนหรือต่างกันอย่างไร

เด็ก : มีปุ่มกด ลำโพง เหมือนกัน แต่โทรศัพท์สมัยก่อนเครื่องใหญ่กว่า หนักกว่า โทรศัพท์ปัจจุบัน เบากว่า บางกว่า จอใหญ่กว่า

ครูนำโทรศัพท์ของจริง 2 ยี่ห้อมาให้เด็กพิจารณาเปรียบเทียบเช่น โทรศัพท์มือถือมีส่วนประกอบที่เหมือนหรือต่างกัน

เด็ก : อันนี้ยี่ห้อไอโฟนเหมือนของแม่หนูเลย อันนี้ซัมซุง มีหน้าจอเหมือนกัน มีปุ่มกดเหมือนกัน โทรได้เหมือนกัน เล่นเกมส์ได้เหมือนกัน

สะท้อนให้เห็นว่าเด็กสามารถเปรียบเทียบส่วนประกอบของโทรศัพท์มือถือที่สำคัญ/จำเป็นได้

ครูสนทนาเพื่อให้เด็กเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณค่าแท้-เทียมของโทรศัพท์มือถือเช่น โทรศัพท์มือถือมีไว้ทำอะไร

เด็ก : มีไว้โทรหากัน มีไว้เล่นเกมส์

ครู : โทรศัพท์ที่ดีต้องเป็นอย่างไร

เด็ก : มีส่วนประกอบคือลำโพง หน้าจอ ปุ่มกด ไม่จำเป็นต้องเครื่องแพงๆ

ครู : เวลานอนควรเล่นโทรศัพท์ไหม

เด็ก : ไม่ควร

ครู : เวลากินข้าวควรนำโทรศัพท์มาเล่นไหม

เด็ก : ไม่ควร

ขั้นสรุป ครูให้เด็กออกมานำเสนอผลงานรายบุคคล แล้วสนทนาพูดคุยเกี่ยวกับส่วนประกอบที่จำเป็นของโทรศัพท์แล้วนำมาแยกแยะตามคุณค่าแท้-เทียมของโทรศัพท์ การจัดกิจกรรมในขั้นนี้ เด็กสามารถออกมาเสนอผลงานการประดิษฐ์โทรศัพท์ เด็กอธิบายได้ว่าโทรศัพท์ของหนูไม่จำเป็นต้องแพง มีลำโพง หน้าจอ ปุ่มกดเป็นส่วนประกอบ ใช้สำหรับโทรและเล่นเกมส์เป็นบางครั้ง

สะท้อนให้เห็นว่าเด็กสามารถเปรียบเทียบส่วนประกอบของโทรศัพท์มือถือที่สำคัญ/ จำเป็นได้ เด็กสามารถจำแนกแยกแยะคุณค่าแท้-เทียมของโทรศัพท์มือถือได้

ขั้นลงมือปฏิบัติและสะท้อนคิด

เด็กใช้สิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีเหมาะสมกับฐานะ ตามประโยชน์หน้าที่ของมัน ไม่ตามกระแสนิยมและค่านิยม จากการสังเกตพฤติกรรมและการสนทนาถามตอบระหว่างครูกับเด็กดังนี้

ครูเริ่มต้นด้วยการทบทวนเกี่ยวกับกิจกรรมวันที่ 2 เช่น โทรศัพท์มือถือมีไว้ทำอะไร

เด็ก : ไว้โทรและเล่นเกมบ้างครั้ง

ครู : โทรศัพท์ที่ดีต้องเป็นอย่างไร

เด็ก : ไม่จำเป็นต้องแพง มีส่วนประกอบตามจำเป็น

สะท้อนให้เห็นว่า เด็กเปรียบเทียบส่วนประกอบของโทรศัพท์มือถือที่สำคัญ/จำเป็นได้ และสามารถจำแนกแยกแยะคุณค่าแท้-เทียมของโทรศัพท์ได้

ครูวางกติกากับเด็กว่าทำตามแผนที่วางไว้และประดิษฐ์โทรศัพท์มือถือโดยคำนึงถึงประโยชน์ที่แท้จริงของมัน

ขั้นสรุป ครูให้เด็กออกมานำเสนอผลงานการประดิษฐ์บ้าน ที่สะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าแท้ของโทรศัพท์มือถือ เด็กออกมาเสนอการประดิษฐ์โทรศัพท์มือถือของตัวเอง เด็กบอกว่าโทรศัพท์ของผมมีลำโพง ปุ่มกด หน้าจอ และเขียนราคาติดที่โทรศัพท์มือถือ 500 บาท แล้วบอกครูว่าเอาเครื่องไม่แพง ใช้สำหรับโทรเล่นเกมสัปดาห์เป็นบางเวลา ไม่เล่นตอนกินข้าว

สะท้อนให้เห็นว่าเด็กสามารถประดิษฐ์ชิ้นงานที่สะท้อนถึงคุณค่าแท้ของโทรศัพท์ได้ เด็กบอกเล่านำเสนอผลงานที่ตนเองทำได้

ตอนที่ 3 ผลการสัมภาษณ์ผู้ปกครองเกี่ยวกับพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์พ่อแม่ ผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยช่วงวันที่ 6-7 มกราคม 2557 และวันที่ 3-4 มีนาคม 2557 จำนวน 10 คน ในช่วงเวลาหลังเลิกเรียน (เวลา 15.00 น. ถึง 16.00 น.) สถานที่โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านท่าตะเภา) จ.ชุมพร

ผลการสัมภาษณ์พฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัยใน 3 ด้านคือ พฤติกรรมบริโภค นิยมด้านการกิน พฤติกรรมบริโภคนิยมด้านการแต่งกาย พฤติกรรมบริโภคนิยมด้านการมีสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยี สรุปความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

ผลการสัมภาษณ์ผู้ปกครองเกี่ยวกับพฤติกรรมบริโภคนิยมด้านการกิน

ผลการสัมภาษณ์พ่อแม่ผู้ปกครองก่อนการจัดกิจกรรมบุคคลที่เลือกอาหารให้เด็ก รับประทานส่วนใหญ่คือพ่อแม่ (5 ครอบครัว) มีผู้ปกครอง (4 ครอบครัว) ที่ให้เด็กเลือกอาหารด้วยตนเอง และยังพบว่าบางครอบครัว (1 ครอบครัว) เด็กและผู้ปกครองช่วยกันเลือกอาหาร

อาหารที่เด็กส่วนใหญ่ (8 ครอบครัว) เลือกรับประทานคืออาหารจำพวกเนื้อสัตว์ หมูทอด ไก่ทอด และปลาทอด ไข่ดาว ไข่เจียว ราดหน้า ไม่ชอบทานผัก ชอบขนมกรุบกรอบต่างๆ เฟรนฟราย น้ำอัดลม ไก่ทอด ลูกชิ้นทอด และนอกจากนี้ยังพบว่ามี (2 ครอบครัว) ที่เด็กเลือกรับประทานผักโดยนำมาประกอบอาหารเป็น ผัดผัก แกงจืดเป็นต้น

พฤติกรรมการกินของเด็กเมื่ออยู่ที่บ้านพบว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่ (6 ครอบครัว) ให้เด็กตักอาหารด้วยตนเองแล้วรับประทานอาหารหมด ไม่เหลือ และยังพบว่ามีเด็กส่วนน้อย (4 ครอบครัว) รับประทานอาหารไม่พอเหมาะกับร่างกายคือ รับประทานอัมจนอาเจียน และดักข้าวด้วยตนเองแล้วรับประทานไม่หมด

เวลาที่เด็กอยู่กับพ่อแม่รับประทานอาหารตามกระแสนิยมและโฆษณา โดยพบว่าเด็ก (5 ครอบครัว) เมื่อเห็นสื่อโฆษณาต่างๆ จะบอกให้ผู้ปกครองพาไปรับประทานอาหารตามโฆษณาที่ตนเองพบเห็น บอกให้ผู้ปกครองพาไปลอง หรือบอกผู้ปกครองว่าอยากกิน อาหารฟาสฟู๊ด เช่น KFC Pizza Swensen และบอกให้ผู้ปกครองพาไปบ่อยครั้ง นอกจากนี้พบว่าผู้ปกครอง (5 ครอบครัว)

มักยื่นข้อเสนอกับเด็กว่าหากเด็กสามารถทำสิ่งที่ผู้ปกครองต้องการได้จะพาไปกิน อาหารฟาส์ฟูด เช่น KFC Pizza Swensen บุฟเฟ่ต์หมูกระทะ เป็นต้น

ผลการสัมภาษณ์พ่อแม่ ผู้ปกครองหลังการจัดกิจกรรมผู้วิจัยพบว่าบุคคลที่เลือกอาหารให้เด็กรับประทานคือพ่อแม่ผู้ปกครอง (5 ครอบครัว) และมีผู้ปกครอง (4 ครอบครัว) ให้เด็กเลือกอาหารด้วยตนเอง และยังพบว่าบางครอบครัว (1 ครอบครัว) เด็กและผู้ปกครองช่วยกันเลือกอาหาร

อาหารที่เด็กเลือกรับประทานพบว่าเด็กส่วนใหญ่ (6 ครอบครัว) ผู้ปกครองให้สัมภาษณ์ว่าเด็กบอกว่าครูให้รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกายและบอกให้ผู้ปกครองทำเมนูอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกายให้ตนเองได้รับประทานคือ ผักผัก แกงจืดเต้าหู้หมูสับ ไม่เจียผักทิ้งเหมือนแต่ก่อน ตักอาหารที่มีผักใส่จาน เริ่มรับประทานผักผลไม้มากขึ้นนอกจากนี้ดื่มน้ำอัดลมนานๆครั้ง ไม่ค่อยรับประทานขนมกรุบกรอบ และนอกจากนี้พบว่าผู้ปกครอง (4 ครอบครัว) ให้เด็กเลือกรับประทานอาหารตามที่ตนเองชอบคือเนื้อสัตว์ น้ำอัดลม ขนมกรุบกรอบ เป็นต้น

พฤติกรรมการกินของเด็กเมื่ออยู่ที่บ้านพบว่าผู้ปกครองให้สัมภาษณ์ว่าเด็ก (10 ครอบครัว) รับประทานอาหารปริมาณพอเหมาะต่อร่างกาย ตักอาหารแล้วรับประทานหมด ไม่รับประทานอ้วนจนอาเจียน

เวลาที่เด็กอยู่กับพ่อแม่รับประทานอาหารตามกระแสนิยมและโฆษณา พบว่าเด็กส่วนใหญ่ (5 ครอบครัว) เด็กก็ยังบอกให้ผู้ปกครองพาไปกินเมื่อพบเห็นสื่อโฆษณาต่างๆ แต่จะบอกผู้ปกครองนานๆ ครั้ง นอกจากนี้พบว่าผู้ปกครอง (5 ครอบครัว) ยังมีการให้รางวัลกับเด็กเมื่อเด็กทำในสิ่งที่ผู้ปกครองต้องการได้ เช่น ทำคะแนนสอบได้ดี หรือทำการบ้านเสร็จแล้วจะพาไปกิน เป็นต้น

ผลการสัมภาษณ์ผู้ปกครองเกี่ยวกับพฤติกรรมบริโภคขนมด้านการแต่งกาย

ผลการสัมภาษณ์พ่อแม่ผู้ปกครองก่อนการจัดกิจกรรมบุคคลที่เลือกเสื้อผ้าให้กับเด็กคือผู้ปกครองให้เด็ก (7 ครอบครัว) เลือกเสื้อผ้าด้วยตนเอง และพบว่าพ่อแม่ผู้ปกครองส่วนน้อย (3 ครอบครัว) เป็นคนเลือกเสื้อผ้าให้กับเด็ก

เกณฑ์ที่ใช้ในการเลือกซื้อเสื้อผ้า พบว่าผู้ปกครองให้เด็ก (7 ครอบครัว) เลือกเสื้อผ้าตามการดูนัย มีก็เก๋มีผ้า แองจีเบิร์ต เบนเทน ชุดเจ้าหญิง หรือเลือกตามแฟชั่น และซื้อตามคนอื่นที่ตนเองคิดว่าสวยเป็นต้น นอกจากนี้พบว่าพ่อแม่ผู้ปกครอง (3 ครอบครัว) รู้ใจลูกเลือกในแบบที่ลูกชอบเสื้อยืดกางเกงยีนส์ ชุดการ์ตูนๆ แต่งตัวเลียนแบบพ่อแม่ ซื้อตามยี่ห้อ ลิขสิทธิ์

เวลาที่เด็กต้องแต่งตัวไปสถานที่ต่างๆ พบว่าผู้ปกครองให้เด็ก (8 ครอบครัว) แต่งกายด้วยตนเองโดยเด็กจะพิจารณาจากกาลเทศะดูว่าใส่ไปงานไหน ไม่แต่งตามแฟชั่นเกินไป สีสันให้เหมาะสมกับงาน และมีผู้ปกครองส่วนน้อย (2 ครอบครัว) ที่ผู้ปกครองเป็นคนแต่งตัวให้กับเด็ก โดยพิจารณาจากสถานที่ กาลเทศะ

ผลการสัมภาษณ์พ่อแม่ผู้ปกครองหลังการจัดกิจกรรมบุคคลที่เลือกเสื้อผ้าให้กับเด็กคือ ผู้ปกครอง (จำนวน 7 ครอบครัว) ให้เด็กเลือกเสื้อผ้าด้วยตนเอง พ่อแม่ผู้ปกครองส่วนน้อย (3 ครอบครัว) เป็นคนเลือกเสื้อผ้าให้กับเด็ก พ่อแม่รู้ใจลูกเลือกในแบบที่ลูกชอบ

เกณฑ์ที่ใช้ในการเลือกซื้อเสื้อผ้าคือ เด็กส่วนใหญ่ (8 ครอบครัว) จะนำเสื้อมาทาบกับตนเองว่าใส่ได้พอดีหรือไม่ ถ้าใส่ไม่ได้ก็ไม่เอา เด็กบางคนมีการเปรียบเทียบราคาเป็นหลักเลือกตัวที่ถูกแล้วนำมาทาบกับตัวเองว่าใส่ได้พอดีหรือไม่ และพบว่าผู้ปกครองส่วนน้อย (2 ครอบครัว) เป็นคนเลือกเสื้อผ้าให้กับเด็ก พ่อแม่รู้ใจลูกเลือกในแบบที่ลูกชอบ

เวลาที่เด็กต้องแต่งตัวไปสถานที่ต่างๆ พบว่า ผู้ปกครองให้เด็ก (10 ครอบครัว) แต่งตัวด้วยตนเองโดยจะพิจารณาจากกาลเทศะดูว่าใส่ไปงานไหน ไม่แต่งตามแฟชั่นเกินไป เลือกสีสันให้เหมาะสมกับงาน รู้ว่างานศพควรใส่สีอะไร ไปงานแต่งงานควรใส่สีอะไร เป็นต้น

ผลการสัมภาษณ์ผู้ปกครองเกี่ยวกับพฤติกรรมบริโภคนัยด้านการมีสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยี

ผลการสัมภาษณ์พ่อแม่ผู้ปกครองก่อนการจัดกิจกรรมจากการสัมภาษณ์พบว่าขณะอยู่ที่บ้านพ่อแม่ผู้ปกครอง (5 ครอบครัว) เปิดโอกาสให้เด็กใช้สิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยี เช่น โทรศัพท์มือถือ แท็บเล็ต และคอมพิวเตอร์ โดยให้ใช้หลังจากทำการบ้านเสร็จ ผู้ปกครองบางคนให้เล่นหลังรับประทานอาหารเสร็จ และผู้ปกครองบางคนให้เด็กใช้โดยใช้ระยะเวลาในการใช้

ประมาณ 10-20 นาที หรือ 1 ชั่วโมง และยังพบว่าผู้ปกครองส่วนน้อย (4 ครอบครัว) ให้เด็กเล่นตามใจเด็ก อยากเล่นตอนไหนก็เล่นได้ เล่นก่อนนอน เนื่องจากผู้ปกครองไม่มีเวลาดูแลลูก และพบว่ามีเด็ก (1 ครอบครัว) ที่ผู้ปกครองเปิดโอกาสให้ใช้สิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีหลังจากทำการบ้านเสร็จ และให้ใช้ระยะเวลาประมาณ 20 นาที ส่วนวันหยุด เสาร์-อาทิตย์ จะให้ไปเล่นกับเพื่อนบ้านแทนการให้ใช้สิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยี

นอกจากนี้พบว่าเด็กมีพฤติกรรมการใช้สิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีเช่น โทรศัพท์มือถือ โทรทัศน์ และคอมพิวเตอร์ขณะอยู่ที่บ้านพบว่า เด็ก (10 ครอบครัว) ใช้สิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีในการเล่นเกมส์ ดูการ์ตูน ฟังเพลง

ผลการสัมภาษณ์พ่อแม่ผู้ปกครองหลังการจัดกิจกรรมจากการสัมภาษณ์ผู้วิจัยพบว่าขณะอยู่ที่บ้านพ่อแม่ผู้ปกครองส่วนใหญ่ (จำนวน 10 ครอบครัว) เปิดโอกาสให้เด็กใช้สิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยี เช่น โทรศัพท์มือถือ แท็บเล็ต และคอมพิวเตอร์ โดยให้ใช้หลังจากทำการบ้านเสร็จ ระยะเวลา 15-20 นาที หรือ 1 ชั่วโมง เด็กบางคนใช้สิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีช่วงเวลาว่าง และพบว่ามีเด็ก (1 ครอบครัว) ที่ผู้ปกครองเปิดโอกาสให้ใช้สิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีหลังจากทำการบ้านเสร็จ และให้ใช้ระยะเวลาประมาณ 20 นาที ส่วนวันหยุด เสาร์-อาทิตย์ จะให้ไปเล่นกับเพื่อน

ผู้วิจัยพบว่าเด็กมีพฤติกรรมการใช้สิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยี เช่น โทรศัพท์มือถือ โทรทัศน์ และคอมพิวเตอร์ขณะอยู่ที่บ้านพบว่า เด็กส่วนใหญ่ (6 ครอบครัว) ใช้สิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีในการเล่นเกมส์ ดูการ์ตูน ฟังเพลง และเด็กส่วนน้อย (4 ครอบครัว) ใช้สิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีเพื่อค้นหาในสิ่งที่ตัวเองอยากรู้ เรื่องสัตว์ ดอกไม้ แมลง เป็นต้น

จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองส่วนใหญ่พบว่าเด็กมีพฤติกรรมบริโภคที่ดีขึ้นใน 3 ด้านคือ 1. การกิน 2. การแต่งกาย 3. การมีสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยี

ข้อวิจารณ์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการจัดกิจกรรมตามแนวคิดโยนิโสมนสิการแบบรู้คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียมที่มีต่อพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านท่าตะเภา)

ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมตามแนวคิดโยนิโสมนสิการแบบรู้คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียม มีพฤติกรรมบริโภคนิยมที่ดีขึ้นสังเกตได้จากพฤติกรรมการกิน การแต่งกาย การมีสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยี ค่าเฉลี่ยเด็กที่ได้รับการจัดกิจกรรมตามแนวคิดโยนิโสมนสิการแบบรู้คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียมก่อนการทดลอง เท่ากับ 0.26 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 0.66 และหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัย เท่ากับ 5.56 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 0.70 คะแนน เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมตามแนวคิดโยนิโสมนสิการแบบรู้คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียมหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการทดลอง

สิ่งที่ทำให้งานวิจัยประสบความสำเร็จได้ผู้วิจัยขอวิจารณ์ผลการวิจัยในประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. การจัดกิจกรรมตามแนวคิดโยนิโสมนสิการแบบรู้คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียม

ผู้วิจัยได้ออกแบบกิจกรรมโดยศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับพฤติกรรมบริโภคนิยมและกำหนดพฤติกรรมบริโภคนิยม ผู้วิจัยเห็นว่าสภาพสังคมมีการเปลี่ยนแปลงตกอยู่ภายใต้กระแสบริโภคนิยม ดังคำท่านปยุตโต (2551) กล่าวว่า คนไทยถูกกระแสความเจริญไหลมาท่วมทั้งและจมตายอยู่ใต้กระแสความเจริญนั้น หมายความว่าปัญญาก็ไม่มี ใจก็ไม่ดี สติก็ไม่มี ใช้ไม่เป็น ได้แต่จมติดภายใต้ความเจริญ ทั้งนี้จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับพฤติกรรมบริโภคนิยมพบว่าการแบ่งพฤติกรรมบริโภคนิยมไว้หลายด้าน แต่ผู้วิจัยได้เลือกพฤติกรรมบริโภคนิยมใน 3 เรื่อง คือ การกิน การแต่งกาย การมีสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยี เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยเนื่องจากการสอนเรื่องคุณค่าแท้-คุณค่าเทียมเกี่ยวข้องกับปัจจัย 4 ซึ่งเกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของเด็กปฐมวัยให้รู้จักเลือกใช้ให้เหมาะสม และสอดคล้องกับ รัชญาสังขพันธานนท์ (2525) กล่าวว่า การบริโภคใน

แง่วัฒนธรรม หมายถึง รูปแบบการใช้ชีวิตประจำวันที่เป็นกระแสนวนหรือแบบแผนเดียวกันของคนไทยในสังคมที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคในรูปแบบต่าง ๆ

การกิน รสนิยมสูง รายได้ต่ำ ระยะเวลากินไกล การกินแบบบริโภค กินอาหารแบบฟาส์ฟูด กินอาหารในร้านหรูหรากินนอกบ้าน กินอาหารไร้ประโยชน์ กินอาหารนานาชาติ

การแต่งกาย ใช้เสื้อผ้าสำเร็จรูป มีแบรนด์เนม แต่งกายตามสมัยนิยม แต่งกายตามวัฒนธรรมตะวันตกและตะวันออก แต่งกายตามโฆษณา

การมีเครื่องอำนวยความสะดวก มีบ้าน รถยนต์ โทรศัพท์มือถือ วิทยุ โทรทัศน์ เครื่องเล่นไฟฟ้า นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ นงลักษณ์ กองหลัง (2552) กล่าวว่าพฤติกรรมบริโภคนิยม หมายถึง การกระทำหรือการแสดงออกพฤติกรรมของมนุษย์ในการใช้สอยในชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับการซื้อ การกิน การท่องเที่ยว การดูแลสุขภาพและความงาม การมีเครื่องอำนวยความสะดวก การเสพความบันเทิง หรือการใช้สินค้าและการบริการโดยมีกระบวนการตัดสินใจทั้งก่อนและหลังการซื้อหรือการใช้ ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจาก ความคิดตามกระแสตะวันตก การรับวัฒนธรรมการแต่งกายตามตะวันตกมาเป็นปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมนั้นและเพื่อตอบสนองความต้องการและความปรารถนาที่เกินความจำเป็นพื้นฐาน

ผู้วิจัยมีหลักคิดในการออกแบบกิจกรรมที่เน้นให้เด็กได้ลงมือกระทำผ่านการประดิษฐ์ชิ้นงาน เพราะผู้วิจัยเชื่อว่าการให้เด็กเรียนรู้และเข้าใจคุณค่าแท้-เทียมต้องได้สัมผัสกับประสบการณ์ตรงต้องผ่านการลงมือปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับ นภเนตร ธรรมบวร (2546 อ้างถึง Dewey, 1859) กล่าวว่าเด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง การศึกษาควรมีความสัมพันธ์กับชีวิตประจำวันของเด็กและสอดคล้องกับ สุรางค์ โค้วตระกูล, (2553 อ้างถึง Piaget, 1896) กล่าวว่า ระยะ Intuitive การคิดของเด็กเริ่มมีเหตุผลขึ้นบ้างแต่ก็ยังเป็นลักษณะการคิดรับรู้มากกว่าความเข้าใจ เด็กเริ่มมีปฏิริยากับสภาพแวดล้อมมากขึ้นและนอกจากนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับวิธีคิดโยนิโสมนสิการ 10 วิธีคิดและพบว่าวิธีคิดพื้นฐานที่จะนำไปสู่การคิดแบบรู้คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียมได้คือวิธีคิดแบบแยกแยะ ส่วนประกอบและวิธีคิดแบบคุณโทษและทางออกการที่จะคิดรู้คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียมได้ต้องรู้จักสิ่งต่างๆก่อนโดยคิดแยกแยะให้เห็นว่าเป็นส่วนประกอบย่อยก่อนแล้วเอามารวมกันเพราะต้องอาศัยพื้นฐานการจำแนกได้ว่าอันไหนคือคุณค่าแท้ อันไหนคือคุณค่าเทียม

โดยลักษณะกิจกรรมที่ผู้วิจัยออกแบบกิจกรรมตามแนวคิดโยนิโสมนสิการแบบรู้คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียมมีหลักคิดดังนี้

กิจกรรมขั้นที่ 1 จำแนกแยกแยะส่วนประกอบการจัดกิจกรรมในขั้นนี้ครูสนทนาเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของสิ่งนั้นโดยมีสื่อของจริง รูปภาพ นิทานให้เด็กได้สังเกตและเปรียบเทียบสิ่งต่างๆ ว่ามีอะไรเป็นส่วนประกอบเพื่อให้เด็กเสนอความสำคัญ/สัมพันธ์ของสิ่งนั้นตามการใช้งานหรือใช้ประโยชน์

กิจกรรมขั้นที่ 2 พิจารณาคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม การจัดกิจกรรมในขั้นนี้เป็นการเปรียบเทียบของสองสิ่งที่มีความเหมือนหรือต่างกันเพื่อพิจารณาเลือกวัตถุสิ่งของตามความจำเป็นเหมาะสมกับการใช้ประโยชน์และฐานะทางเศรษฐกิจ โดยนำสื่อของจริง รูปภาพให้เด็กพิจารณาคิดถึงเหตุผลและความสำคัญของสิ่งต่างๆ ที่นำมาพิจารณาซึ่งคุณค่าแท้-เทียมจากการกิน การแต่งกาย การมีสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยี โดยเหตุผลที่เด็กให้อาจมีทั้งคุณค่าแท้-เทียมแล้วเอาคำตอบที่เด็กให้มาพิจารณาถึงประโยชน์ที่แท้จริงตามความจำเป็นไม่ใช่ความอยากได้และสรุปโดยการเลือกสิ่งที่เหมาะสมตามคุณค่าแท้

กิจกรรมขั้นที่ 3 ลงมือปฏิบัติและสะท้อนคิด ครูเริ่มต้นด้วยการทบทวนกิจกรรมขั้นที่ 2 จากนั้นให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมหรือประดิษฐ์ชิ้นงานพร้อมกับออกมานำเสนอผลงานที่สะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าที่แท้จริงใน 3 เรื่อง คือ การกิน การแต่งกาย และการมีสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยี เพื่อดูความคิด การพูด และการกระทำของเด็กจากการทำกิจกรรมในขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2 เพื่อให้เด็กมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณค่าแท้-เทียมโดยให้เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสในการประดิษฐ์ชิ้นงานซึ่งสอดคล้องกับ สุรางค์ โค้วตระกูล (2553 อ้างถึง Piaget, 1896) กล่าวว่าเด็กเรียนรู้โดยการใช้ประสาทสัมผัส

2. บทบาทครู

สิ่งที่ผู้วิจัยค้นพบจากการทำกิจกรรมตามแนวคิดโยนิโสมนสิการแบบรู้คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียมสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมบริโภคนิยมได้ปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งคือบทบาทของครูผู้วิจัยค้นพบว่าครูต้องมีความศรัทธามีความเชื่อในคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม มีสัมมาทิฐิ ความคิดความเชื่อที่ถูกต้อง รู้จักกิน รู้จักใช้โดยคำนึงถึงประโยชน์ตามความจำเป็นไม่ตกอยู่ภายใต้กระแส

บริโภคนิยม เมื่อมีความเชื่อแล้วต้องมีพฤติกรรมที่เหมาะสมเป็นแบบอย่างที่ดี เพราะหากครูไม่มีความคิด ความเชื่อที่ดี ก็ไม่สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีเด็กจะซึมซับพฤติกรรมแบบอย่างที่ดีได้เพราะถือว่าครูเป็นผู้มีอิทธิพลต่อตัวเด็กสอดคล้องกับ

ซึ่งสอดคล้องกับ พระพรหมคุณาภรณ์ (2551) กล่าวว่าโยนิโสมนสิการจะเกิดขึ้นได้ ต้องอาศัยปัจจัยหนึ่งคือ ปรโตโมสะ ได้แก่ มิมิตรที่ดี มีครูอาจารย์ที่ดี มีพ่อแม่ที่ดี ซึ่งให้ความรู้ที่ถูกต้อง เป็นตัวอย่างที่ดี มีแหล่งความรู้ มีสื่อมวลชนที่ให้สติปัญญา เป็นสื่อสารซึ่งให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ และยังสอดคล้องกับ ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2553 อ้างถึง Bandura, 1925) ที่เชื่อว่า พฤติกรรมของคนและการแสดงออกเกิดมาจากการได้เลียนแบบตัวอย่างที่ผู้เห็น ได้สังเกต ลองปฏิบัติตามและจำสิ่งที่ผู้ใหญ่กระทำและนำมาทดลอง หากได้เลียนแบบตัวอย่างที่ผู้เห็น ได้สังเกต ลองปฏิบัติตามและจำสิ่งที่ผู้ใหญ่กระทำและนำมาทดลอง หากได้รับการยอมรับเด็กจะแสดง พฤติกรรมหรือกระทำนั้นต่อไป การเลียนแบบของเด็กนี้มีได้เลียนแบบทุก ๆ อย่างที่เห็น เด็กจะเลือกเลียนแบบเฉพาะที่เด็กสนใจเท่านั้น สิ่งที่เด็กเลียนแบบนั้นมีทั้งจากการได้เห็น ได้ฟัง และได้ ยิน แต่การได้เห็นต้นแบบมีอิทธิพลสูงกว่าเทคนิคการสร้างให้เด็กเรียนรู้จากการเลียนแบบ ดังนั้นครู ที่ดีต้องมีความสามารถเป็นต้นแบบที่ทรงคุณค่ามีอิทธิพลต่อตัวเด็กเป็นแรงบันดาลใจให้กับเด็ก

3. สื่อและสภาพแวดล้อม

สิ่งหนึ่งที่ช่วยให้การจัดกิจกรรมตามแนวคิดโยนิโสมนสิการสำเร็จได้ปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้เด็กคิดแบบโยนิโสมนสิการได้ต้องอาศัยการกระตุ้นให้คนเกิดปัญญานอกจากบทบาทครูแล้ว สิ่งสำคัญคือเรื่องของสื่อและสภาพแวดล้อมก็มีความสำคัญไม่น้อยกว่ากันมีการให้เด็กทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเพื่อให้เด็กแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแนะนำ โดยในแต่ละวันผู้วิจัยได้มีการจัดหา สื่อ นิทาน และอุปกรณ์ เน้นของจริงให้มากที่สุดเพื่อให้เด็กได้สัมผัสกับของจริงมากที่สุดเพราะเด็ก เรียนรู้ได้ดีจากการใช้ประสาทสัมผัส เพราะต้องการให้เด็กเรียนรู้ต้องเป็นรูปธรรมมากกว่าเรียนรู้ โดยการพูดคุย อธิบาย ถามตอบ ต้องให้เด็กได้ลงมือทำใช้สื่อที่หลากหลายให้เหมาะสมกับวัยและ พัฒนาการของเด็ก สอดคล้องกับ สุรางค์ ไคว่ตะกูด (2553 อ้างถึง Piaget, 1869) กล่าวว่าเด็กจะ เรียนรู้โดยใช้ประสาทสัมผัสซึ่งอยู่ในขั้น Preoperational Stage ช่วง 2-7 ปี

เพราะฉะนั้นถ้าอยากให้การจัดกิจกรรมตามแนวคิดโยนิโสมนสิการแบบรู้คุณค่าแท้-
รู้คุณค่าเทียมต้องมีสื่อและอุปกรณ์ เพราะครูคนเดียวอาจไม่ประสบผลสำเร็จเพราะเด็กช่วงวัยนี้
เรียนรู้จากสิ่งที่เห็นรูปธรรม

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลของการจัดกิจกรรมตามแนวคิด โยนิโสมนสิการแบบรู้คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียมที่มีต่อพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัย สามารถสรุปได้ว่า

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการจัดกิจกรรมตามแนวคิด โยนิโสมนสิการแบบรู้คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียมที่มีต่อพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัย

กลุ่มเป้าหมาย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเลือกกลุ่มเป้าหมายเป็นเด็กปฐมวัยชาย-หญิง ที่มีอายุระหว่าง 5-6 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 ของโรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านท่าตะเภา) จังหวัดชุมพร จำนวน 27 คน โดยใช้ระยะเวลา 9 สัปดาห์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 4 ชนิดประกอบด้วย

1. แผนการจัดกิจกรรมตามแนวคิด โยนิโสมนสิการแบบรู้คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียม
2. แบบประเมินสถานการณ์พฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการทดลอง

3. แบบประเมินผลงานที่แสดงถึงพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัย ระหว่างการทดลอง

4. แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองเกี่ยวกับพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการทดลอง

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ข้อมูลเชิงปริมาณผู้วิจัยได้ใช้สถิติวิเคราะห์ดังนี้

1.1 ค่าเฉลี่ย (μ)

1.2 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ผู้วิจัยเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนก่อนการจัดกิจกรรม และหลังการจัดกิจกรรม โดยใช้ค่าเฉลี่ย μ และวิเคราะห์เนื้อหา

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา และเรียบเรียงเชิงพรรณนา

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณมีรายละเอียดดังนี้

ผลการวิจัยพบว่า คะแนนประเมินสถานการณ์พฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัยด้านการกินที่ได้รับการจัดกิจกรรมตามแนวโยนิโสมนสิการแบบรู้คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียมหลังการจัดกิจกรรมมีพฤติกรรมการกินสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมตามแนวโยนิโสมนสิการแบบรู้คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.78 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 0.42 คะแนน ส่วนคะแนนพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัยด้านการแต่งกายหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 1.81

ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 0.48 คะแนน ส่วนคะแนนพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัยด้านการมีสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 1.93 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 0.27คะแนน กล่าวคือเด็กสามารถปฐมวัยมีพฤติกรรมบริโภคนิยมดีขึ้นกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมตามแนวคิดโยนิโสมนสิการแบบรู้คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียม

ผลการวิจัยพบว่า คะแนนแบบประเมินผลงานที่แสดงถึงพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัยก่อนได้รับการจัดกิจกรรมตามแนวคิดโยนิโสมนสิการแบบรู้คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียม จำนวน 7 สัปดาห์ ในสัปดาห์ที่ 1 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 5.81 และคะแนนต่ำสุด 3 คะแนน สูงสุด 6 คะแนน สัปดาห์ที่ 7 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 6 คะแนน และคะแนนต่ำสุด 6 คะแนน สูงสุด 6 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบคะแนนสัปดาห์ที่ 1 กับสัปดาห์ที่ 12 จะเห็นได้ว่าเด็กปฐมวัยมีผลงานที่แสดงถึงคุณค่าแท้สูงขึ้นตามลำดับ และคะแนนประเมินผลงานที่แสดงถึงพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัยก่อนได้รับการจัดกิจกรรมตามแนวคิดโยนิโสมนสิการแบบรู้คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.94 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.31คะแนน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพมีรายละเอียดดังนี้

จากการสังเกตพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัยระหว่างการจัดกิจกรรมตามแนวคิดโยนิโสมนสิการแบบรู้คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียมที่มีต่อพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัย สรุปได้ว่าเด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมบริโภคนิยมที่ดีขึ้นได้ด้วยตนเอง ใน 3 ด้านคือ ด้านการกิน ด้านการแต่งกาย ด้านการมีสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยี ถือได้ว่าการจัดกิจกรรมตามแนวคิดโยนิโสมนสิการแบบรู้คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียมที่มีต่อพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัย ส่งเสริมให้เด็กได้รู้จักคิดพิจารณาเปรียบเทียบตามคุณค่าแท้ในด้านการกิน การแต่งกาย การมีสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีตาม การจัดกิจกรรมตามแนวคิดโยนิโสมนสิการแบบรู้คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียม ตลอด 7 สัปดาห์ที่ผ่านมาเด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมบริโภคนิยมที่ดีขึ้นทั้ง 3 ด้าน โดยผลการสังเกตสามารถสะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัยได้จากตัวอย่างพฤติกรรมดังต่อไปนี้

พฤติกรรมบริโภคนิยมด้านการกิน

จากการสังเกตพฤติกรรมบริโภคนิยมด้านการกินก่อนการจัดกิจกรรมตามแนวคิดโยนิโส-มนสิการแบบรู้คุณค่าเห็นคุณค่าเทียบ พบว่าเด็กชอบรับประทานขนมกรุบกรอบ และดื่มน้ำอัดลมเป็นประจำทุกวัน ขณะที่รับประทานขนมกรุบกรอบเด็กมักแย่งขนมกรุบกรอบกัน นอกจากนี้ผู้วิจัยสังเกตพบว่าเมื่อถึงเวลารับประทานอาหารเด็กได้มีโอกาสในการตักอาหารด้วยตนเองและพบว่าเด็กมักตักอาหารเต็มจานแล้วรับประทานไม่หมด และระหว่างการจัดกิจกรรมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัยพบว่าเด็กส่วนใหญ่มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านการกินในทางที่ดีขึ้นรู้จักเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกายนำผลไม้มารับประทานแทนขนมกรุบกรอบและนํานมกล่องมาดื่มแทนการดื่มน้ำอัดลม และยังพบว่าเด็กรู้จักตักอาหารใส่จานโดยคำนึงถึงตนเองว่ารับประทานหมดหรือไม่แล้วจึงตักให้พอดีกับตนเอง

สะท้อนให้เห็นว่าเด็กรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย รับประทานอาหารปริมาณพอเหมาะต่อร่างกาย

พฤติกรรมบริโภคนิยมด้านการแต่งกาย

จากการสังเกตพฤติกรรมบริโภคนิยมด้านการแต่งกายก่อนการจัดกิจกรรมตามแนวคิดโยนิโส-มนสิการแบบรู้คุณค่าเห็นคุณค่าเทียบ พบว่าเด็กมักจะคุยโอ้อวดกันว่าตนเองมีชุดเจ้าหญิง ชุดคิตตี้ ชุดซูเปอร์แมน ชุดเบนเทน ฯลฯ เด็กบางคนก็บอกว่าพ่อแม่เราซื้อให้เป็นโหลเลย

เด็กบางคนบอกว่าแม่เราซื้อให้ตั้งหลายตัวเลย เราชอบเอามาใส่เพราะมันเท่ๆ เด็กบางคนบอกว่าสาวจะได้ชอบ ระหว่างการจัดกิจกรรมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมบริโภคนิยมด้านการแต่งกายพบว่าเด็กมักจะเล่าให้ฟังว่าหนูจะซื้อเสื้อลูกๆ มาตกแต่งเองโดยไม่จำเป็นต้องสวยเป็นเจ้าหญิง เด็กบางคนบอกว่า ต้องเลือกเสื้อผ้าที่พอดีกับตัวเราไม่จำเป็นต้องแต่งชุดซูเปอร์ฮีโร่ เราเอาชุดธรรมดาตามแฟชั่นเองก็ได้

สะท้อนให้เห็นว่าเด็กรู้จักเลือกแต่งกายเหมาะสมกับฐานะ กาลเทศะ ไม่แต่งกายตามกระแสแฟชั่น

พฤติกรรมบริโภคนิยมด้านการมีสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยี

จากการสังเกตพฤติกรรมบริโภคนิยมด้านการมีสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีก่อนการจัดกิจกรรมตามแนวคิดโยนิโสมนสิการ พบว่าเด็กมักจะคุยกันเรื่องเกมส์ต่างๆที่ตนเองสนใจ เด็กบอกว่าเมื่อคืนเราเล่นเกมส์ในแท็บเล็ตด้วย เด็กบางคนบอกว่าเมื่อคืนเราก็เล่นเกมส์ก่อนนอน สนุกมากเลยเล่นในโทรศัพท์ไอโฟน ระหว่างการจัดกิจกรรมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมบริโภคนิยมด้านการมีสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีพบว่า เด็กส่วนใหญ่ใช้โทรศัพท์มือถือ แท็บเล็ต หลังจากทำการบ้านเสร็จ ไม่นำมาเล่นช่วงก่อนนอน และใช้ศึกษาหาความรู้ในสิ่งที่ตนเองสนใจ เช่น เรื่องสัตว์ ธรรมชาติ

สะท้อนให้เห็นว่าเด็กเลือกใช้สิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีตามประโยชน์หน้าที่ของมัน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมตามแนวคิดโยนิโสมนสิการแบบรู้คุณค่าเท่า-รู้คุณค่าเทียมที่มีต่อพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัยดังนี้

ข้อเสนอแนะจากการทำวิจัย

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมตามแนวคิดโยนิโสมนสิการแบบรู้คุณค่าเท่า-รู้คุณค่าเทียมที่มีต่อพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัยดังนี้

1. จากสถานการณ์ความไม่สงบทางการเมืองทำให้ หน่วยงานราชการหรือโรงเรียนทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัดปิดทำการ ส่งผลทำให้ไม่สามารถทำการเก็บข้อมูลในระยะเวลาที่กำหนดได้ จึงทำให้ไม่สามารถเก็บข้อมูลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ทำให้ผู้วิจัยต้องยืดหยุ่นเลือกใช้แผนโดยคำนึงถึงความเหมาะสมของระยะเวลา

2. จากการทดลองผู้วิจัยค้นพบว่าสิ่งหนึ่งที่จะทำให้การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัยคงทนถาวรควรมีการเสริมในเรื่องให้ความรู้ผู้ปกครองเกี่ยวกับคุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียมพร้อมกับทำการทดลอง

3. ชิ้นงานประดิษฐ์ควรเป็นชิ้นงานที่สามารถใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันเพราะเด็กสามารถทำได้ด้วยตนเองทำให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเองโดยไม่จำเป็นต้องใช้ของแพงๆ สามารถเลือกของราคาถูกมาตกแต่งในชีวิตประจำวันได้

4. การตั้งคำถาม การจัดกิจกรรมตามแนวคิดโยนิโสมนสิการแบบรู้คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียมผู้วิจัยค้นพบว่าการตั้งคำถามที่กระตุ้นให้เด็กรู้คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียมจะต้องมีลักษณะดังนี้

การใช้คำถามต้องควบคู่กับการทำกิจกรรมที่让孩子ได้ลงมือปฏิบัติ ครูเริ่มต้นจากสถานการณ์ที่มีการนำเสนอของจริง รูปภาพ นิทานมา让孩子ได้พิจารณาเปรียบเทียบ คิดถึงเหตุผลและความสำคัญของสิ่งต่างๆควบคู่กับการใช้คำถาม让孩子จำแนกแยกแยะส่วนประกอบและคำถามคุณโทษและทางออกในการเลือกหรือตัดสินใจได้ด้วยตนเอง แล้วเอาคำตอบที่เด็กให้มาพิจารณาถึงประโยชน์ที่แท้จริง ครูใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กเข้าใจคุณค่าแท้-เทียมโดยใช้ลักษณะคำถาม จะเกิดอะไรขึ้น....ถ้า, อย่างไร,ทำไม, ที่ไหน, เมื่อไร เป็นลักษณะคำถามที่让孩子คิด

และนอกจากนี้ระหว่างการสนทนาเกิดขึ้นต้องมีการใช้คำถามการสนทนาพูดคุยกับเด็กใช้ประโยคคำถาม让孩子ได้จำแนกแยกแยะส่วนประกอบและคำถามคุณโทษและทางออกเพื่อนำไปสู่การคิดรู้คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียม

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยไม่ได้ใช้คำว่าคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม ยกตัวอย่างการทดลองในช่วงแรกผู้วิจัยเคยใช้ประโยคคำถามที่ชี้สถานะคำว่าคุณค่าแท้ = “จำเป็น” และคุณค่าเทียม = “อยากได้” แล้วค้นพบว่าเด็กไม่เข้าใจผู้วิจัยจึงมีการปรับใช้ลักษณะคำถามที่让孩子เข้าใจคุณค่าแท้ ซึ่งสถานะคำว่า “จำเป็น” และคุณค่าเทียมชี้สถานะคำว่า “ไม่จำเป็น” ทำให้เด็กเกิดความเข้าใจมากขึ้น ตัวอย่าง

ครู : รถมีส่วนประกอบอะไรบ้าง

เด็ก : ล้อ หลังคา ท่อ น้ำมัน ประทุน

ครู : จำเป็นไหมที่รต้องเปิดประทุนได้
 เด็ก : ไม่จำเป็นต้องเปิดประทุน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาผลของการให้ความรู้ผู้ปกครองเกี่ยวกับวิถีชีวิตรู้คุณค่าแก่-รู้คุณค่าเทียม เพื่อศึกษาพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัย
2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมตามแนวคิดโยนิโสมนสิการแบบรู้คุณค่าแก่-รู้คุณค่าเทียมที่มีต่อพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัย ระหว่างเด็กในเมืองกับเด็กต่างจังหวัด

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

โครงการติดตามสภาวะการณ้เด็กและเยาวชน. 2553. “ปรากฏการณ์เด็กยุคใหม่.” (Online).

<http://childwatchthai.org>, 5 มิถุนายน 2555.

คารารัตน์ อุทัยพยัคฆ์. 2546. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิธีเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์การศึกษาคุษฎีบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ทัศนา แยมมณี และคณะ. 2544. วิทยาการด้านการคิด. กรุงเทพมหานคร: บริษัทเดอะมาสเตอร์กรุ๊ป แมเนจเม้นท์ จำกัด.

ธัญญา สังขพันธ์. 2555. “สังคมมนุษย์กับกระแสบริโภคนิยม.” (Online). <http://docdigger.com>, 1 มิถุนายน 2555.

นงลักษณ์ กองหลัง. 2552. การวิเคราะห์พฤติกรรมบริโภคนิยมของนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการวัดผลการศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

นภเนตร ธรรมบวร. 2546. หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บรรจง อมรชีวิน. 2554. สอนให้คิด. กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์.

ประพันธ์ศิริ สุสาร์จ. 2551. การพัฒนาการคิด. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ห้างหุ้นส่วนจำกัด เทคนิคพรีน.

ปิยะนันท์ หิรัณย์ชโลธร. 2551. การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยตามแนวคิดทางพุทธศาสนาและทฤษฎีพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรคุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรการสอน, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พระพรหมคุณาภรณ์ (ประยูรย์ ปยุตโต). 2551ก. **วิธีคิดตามหลักพุทธธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สยาม.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ประยูรย์ ปยุตโต). 2551ข. **รู้หลักก่อนแล้วศึกษาและสอนให้ได้ผล**. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภาและสถาบันสื่อธรรม.

พระไพศาล วิสาโล. 2553. **เปลี่ยนใจ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: บริษัทขุมทองอุตสาหกรรมและการพิมพ์ จำกัด.

สิริมา กลิ่นกุหลาบ. 2546. **การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการตัดสินใจของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนคุณธรรมที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตยด้วยชุดการสอนแบบโยนิโสมนสิการกับชุดการสอนแบบกระบวนการกระจำค่านิยม**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สุรางค์ โค้วตระกูล. 2553. **จิตวิทยาการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุวิทย์ มูลคำ. 2551. **ครบเครื่องเรื่องการคิด**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์.

อาภา จันทรสกุล และ จิตตินันท์ บุญสถิตกุล. 2548. **การสร้างแบบวัดวิธีคิดโยนิโสมนสิการสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษาและแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

1. ผศ.ดร.ชลธิป สมหิโต
อาจารย์สาขาปฐมวัย ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2. ผศ.ดร. นพเก้า ณ พัทลุง
อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
3. ดร. จุไรศิริ ชูรักษ์
อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความร่วมมือในการทำวิทยานิพนธ์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โทร 1822

ที่ ศธ 0513.10901/

วันที่ ธันวาคม 2556

เรื่อง ขอตำนตั้งสือราชการเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. หนังสือราชการ 3 ฉบับ

ด้วย นางสาว พิชชาภา มะลิทอง นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาปฐมวัยศึกษา ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้รับการอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การจัดกิจกรรมตามแนวคิดโยนิโสมนสิการแบบรู้คุณค่าแก่รู้คุณค่าเทียมที่มีต่อพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัย” ภายใต้การควบคุมวิทยานิพนธ์ ของ

1. อาจารย์ ดร.ปิยะนันท์ หิรัณย์ชโลทร	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
2. อาจารย์ ดร.อรพรรณ บุตรกตัญญู	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

เพื่อความสมบูรณ์ของการทำวิทยานิพนธ์ การวิจัยครั้งนี้จำเป็นต้องขอความอนุเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญทั้งสิ้น 3 ท่าน ดังนั้น จึงขอออกหนังสือราชการถึง ผศ.ดร. นพเก้า ณ พัทลุง, ผศ.ดร. ชลาธิป สมหาโต และ ดร. จุไรศิริ ชูรักษ์ เพื่อดำเนินการดังกล่าว ทั้งนี้ ได้แนบหนังสือราชการมาพร้อมนี้แล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาลงนาม

(ดร.ปิยะนันท์ หิรัณย์ชโลทร)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โทร ๑๘๒๒

ที่ _____ วันที่ _____ ธันวาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการทดลองและเก็บข้อมูลเด็กปฐมระดับชั้นอนุบาลปีที่ ๓

เรียน อาจารย์ใหญ่โรงเรียนเทศบาล ๑ (บ้านท่าตะเภา)

เนื่องด้วย นางสาวพิชชาภา มะลิทองนิสิตปริญญาโท สาขาปฐมวัยศึกษา ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่องวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การจัดกิจกรรมตามแนวคิดโยนิโสมนสิการแบบรู้คุณค่าแก่ผู้คุณค่าเทียมที่มีต่อพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัย” ภายใต้การควบคุมวิทยานิพนธ์ ของ

อาจารย์ปิยะนันท์ หิรัณย์ชโลธร

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

อาจารย์อรพรรณ บุตรกัตัญญ

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการทดลองและเก็บข้อมูล เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ทั้งนี้ ตั้งแต่เดือนธันวาคม ๒๕๕๖ ถึงเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๕๗

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์แก่นิสิตด้วยจักเป็นพระคุณยิ่งและขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

(รศ.ดร.สุรัชย์ จีวีเจริญสกุล)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ภาคผนวก ค

คู่มือแผนการจัดกิจกรรมตามแนวคิดโยนิโสมนสิการแบบรู้คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียม
ที่มีต่อพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัย

คู่มือการใช้แผนการจัดกิจกรรมตามแนวคิดโยนิโสมนสิการแบบรู้คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียมที่มีต่อ พฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัย

หลักการและเหตุผล

ในสภาพปัจจุบันเด็กปฐมวัยประสบพบเจอกับปัญหาต่างๆ ในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะปัญหาพฤติกรรมบริโภคนิยมในยุคปัจจุบัน ซึ่งเป็นปัญหาที่เด็กปฐมวัยพบเจอทุกวัน ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นส่งผลต่อสภาพร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา การจัดกิจกรรมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมบริโภคของเด็กปฐมวัยตามแนวคิดโยนิโสมนสิการแบบรู้คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียมให้กับเด็กปฐมวัย ควรปลูกฝังตั้งแต่ปฐมวัยจะช่วยให้เด็กดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

จุดมุ่งหมาย

เพื่อศึกษาพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัยในด้าน การกิน การแต่งกาย การมีสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยี

หลักการจัดกิจกรรม

1. ชี้นำ ครุณาเด็กเข้าสู่เนื้อหาเช่น เล่นปริศนาคำทาย คำคล้องจอง เกมภาพตัดต่อ การฟังเพลง การทำท่าทาง
2. ชี้นำดำเนินการ ครูสนทนาเกี่ยวกับประวัติ ความเป็นมาหรือสนทนาเกี่ยวกับเนื้อหาในนิทาน รูปภาพ สื่อของจริง ให้เด็กได้สังเกตและเปรียบเทียบความเหมือนความต่างเพื่อให้เด็กคิดถึงเหตุผลและความสำคัญของสิ่งต่างๆ ที่นำมาพิจารณาซึ่งคุณค่าแท้-เทียม โดยเหตุผลที่เด็กให้อาจมีทั้งคุณค่าแท้-เทียม แล้วเอาคำตอบที่เด็กให้มาพิจารณาถึงประโยชน์ตามความจำเป็น
3. ชี้นำสรุป เด็กและครูร่วมกันสนทนา สรุปเนื้อหา
4. บทบาทครู

สิ่งที่ผู้วิจัยค้นพบจากการทำกิจกรรมตามแนวคิดโยนิโสมนสิการแบบรู้คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียมที่มีต่อพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัย ปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งคือบทบาทของครู ผู้วิจัยค้นพบว่าครูต้องมีความศรัทธามีความเชื่อในคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม มีสัมมาทิฐิ ความคิด ความเชื่อที่ถูกต้อง รู้จักกิน รู้จักใช้โดยคำนึงถึงประโยชน์ตามความจำเป็น ไม่ตกอยู่ภายใต้กระแสบริโภคนิยม เมื่อมีความเชื่อแล้วต้องมีพฤติกรรมที่เหมาะสมเป็นแบบอย่างที่ดี เพราะหากครูไม่มีความคิด ความเชื่อที่ดี ก็ไม่สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีได้ก็จะซึมซับพฤติกรรมแบบอย่างที่ดีได้เพราะถือว่าครูเป็นผู้มีอิทธิพลต่อตัวเด็ก

ดังนั้นครูที่ดีต้องมีความสามารถเป็นต้นแบบที่ทรงคุณค่ามีอิทธิพลต่อตัวเด็กเป็นแรงบันดาลใจให้กับเด็ก

การดำเนินกิจกรรม

การจัดกิจกรรมตามแนวคิดโยนิโสมนสิการแบบรู้คุณค่าแท้-รู้คุณค่าเทียมที่มีต่อพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัย จำนวน 21 ครั้ง ขึ้นตอนการจัดกิจกรรมระยะเวลา 45 นาทีของการจัดกิจกรรมในแต่ละวัน ตลอดระยะเวลาทั้งสิ้น 9 สัปดาห์

ภาคผนวก ง

ตัวอย่างแผนการจัดกิจกรรมตามแนวโยนิโสมนสิการแบบรู้คุณค่าเห็นคุณค่าเทิด
ที่มีต่อพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัย

แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ หน่วย French Fried

ระยะเวลาประมาณ 40 นาที

ช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์

ชั้นจำแนกแยกแยะส่วนประกอบ วันที่ 1

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เด็กสามารถจำแนกแยกแยะส่วนประกอบของเฟรนฟรายได้
2. เด็กใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ในการสัมผัสสิ่งต่างๆ
3. เด็กสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

สาระการเรียนรู้

สาระที่ควรรู้ เฟรนฟรายหรือมันฝรั่งทอดทำมาจากผักชนิดหนึ่งคือมันฝรั่งที่ปรุงรสแล้วนำไปแช่แข็ง แล้วนำไปทอดในน้ำมัน รับประทานเป็นของว่าง สำหรับประเทศที่มีอากาศหนาวเย็นจะนิยมรับประทานกันมากเพราะต้องการความอบอุ่นแก่ร่างกาย

สำหรับประเทศไทยเป็นเมืองร้อนจึงไม่จำเป็นต้องรับประทานอาหารที่มีแป้งและไขมันมาก หากรับประทานมากเกินไปทำให้อ้วน ดังนั้นเราควรรับประทานเฟรนฟรายในปริมาณที่เพียงพอกับความต้องการของร่างกาย ไม่ควรรับประทานบ่อยๆ ไม่กินตามกระแสนิยม การโฆษณาหรือคิดในรสชาติ มิเช่นนั้นจะทำให้อ้วนได้

ประสบการณ์สำคัญ

- การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น
- การรู้จักสิ่งต่างๆ ด้วยการมอง ฟัง สัมผัส ชิมรส และดมกลิ่น
- การแสดงความรู้สึกร่วมด้วยคำพูด
- การสำรวจและอธิบายความเหมือน ความต่างของสิ่งต่างๆ

กระบวนการจัดประสบการณ์

ขั้นนำ 5 นาที

ครูให้เด็กเล่นเกมภาพตัดต่อเฟรนฟรายหรือมันฝรั่งทอด โดยครูสุ่มแจกภาพให้เด็กคนละ 1 ชิ้นออกมาช่วยกันต่อภาพหน้าชั้นเรียน แล้วให้เด็กทายว่าภาพที่ต่อคือภาพอะไร

ขั้นดำเนินการ 30 นาที

1. ครูแจกเฟรนฟรายแช่แข็งและมันฝรั่งทอดให้เด็กคนละ 1 ชิ้น ใช้ประสาทสัมผัสในการสังเกต บีบ จับเฟรนฟรายแล้วถามเด็กเช่น เฟรนฟรายมีสารอาหารอะไร, เฟรนฟรายมีส่วนประกอบอะไร

2. ครูสนทนาเกี่ยวกับประวัติเฟรนฟราย เฟรนฟรายเป็นอาหารของชาวต่างชาติที่ทำมาจากผักชนิดหนึ่ง

2.1 ครูหยิบผักชนิดต่างๆขึ้นมาให้เด็กลองสังเกตและเปรียบเทียบมันฝรั่งหรือเฟรนฟรายว่าทำมาจากอะไรเช่น แครอท หัวไชเท้า และมันฝรั่ง เด็กๆรู้จักไหมว่าเฟรนฟรายที่เด็กๆ รู้จักคืออะไร

2.2 ครูเล่าประวัติเฟรนฟรายให้เด็กๆฟัง เฟรนฟรายหรือมันฝรั่งทอดเป็นอาหารของชาวต่างชาติทำมาจากผักชนิดหนึ่งคือมันฝรั่ง นำไปปรุงรสแล้วแช่แข็ง แล้วนำไปทอดในน้ำมันประเทศที่มีอากาศหนาวเย็นจะนิยมรับประทานกันมากเพราะต้องการความอบอุ่นแก่ร่างกาย เฟรนฟรายมีแป้งและน้ำมันเป็นส่วนประกอบ สำหรับประเทศไทยเป็นเมืองร้อนจึงไม่จำเป็นต้องรับประทานอาหารที่มีแป้งและไขมันมาก หากรับประทานมากเกินไปจะส่งผลต่อร่างกายให้อ้วน

3. ครูให้เด็กทำการทดลองการทดสอบสารอาหารที่อยู่ในมันฝรั่ง

3.1 ครูจัดกลุ่มการทดลองในการทดสอบแป้งและน้ำมันในเฟรนฟราย แบ่งเด็กออกเป็น 5 กลุ่มๆ ละ 5-6 คน โดยใช้วิธีการทดสอบดังนี้

3.2 ครูแจกเฟรนฟรายให้เด็กคนละ 1 ชิ้น ให้เด็กสังเกตแล้วบอกสิ่งที่พบ

3.3 ครูแจกมันฝรั่งที่ผ่าซีกและสารละลายไอโอดีนให้กลุ่มละ 1 ชุด

3.4 เด็กทำการสังเกตการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เมื่อหยดสารละลายไอโอดีนลงบนมันฝรั่งสีของสารละลายไอโอดีนเกิดการเปลี่ยนแปลงจากสีน้ำตาลเป็นสีม่วง แสดงว่าสารอาหารที่อยู่ในมันฝรั่งมีแป้งเป็นส่วนประกอบ

4. ลงมือปฏิบัติการทดลอง

ขั้นสรุป 5 นาที

ครูและเด็กช่วยกันสรุปเกี่ยวกับส่วนประกอบของเฟรนฟราย

สื่อ

- แครอท หัวไชเท้า มันฝรั่ง เฟรนฟรายทอด และเฟรนฟรายแช่แข็ง
- อุปกรณ์ที่ใช้ในการทดลอง สารละลายไอโอดีน มันฝรั่ง จาน
- ภาพตัดต่อเฟรนฟราย

แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ หน่วย French Fried

ระยะเวลาประมาณ 40 นาที

ช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์

ชั้นพิจารณาคู่ค่าแท้-เทียม วันที่ 2

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เด็กสามารถเปรียบเทียบส่วนประกอบของเฟรนฟรายและผักต่างๆได้
2. เด็กสามารถจำแนกแยกแยะคุณค่าแท้-เทียมของการรับประทานอาหาร
3. เด็กรู้ประโยชน์และคุณค่าของผัก
4. เด็กสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

สาระการเรียนรู้

สาระที่ควรรู้ เฟรนฟรายเป็นอาหารที่มีแป้งและไขมันเป็นส่วนประกอบหากรับประทานมากเกินไปจะทำให้อ้วน เราควรหาอาหารอื่นมาแทนเฟรนฟราย ผักต่างๆมีทั้งแป้ง วิตามินและเกลือแร่ที่ช่วยทำให้มีสุขภาพดีเช่น แครอทช่วยบำรุงผิวพรรณ เห็ดนางฟ้าเป็นอาหารสุขภาพที่อุดมไปด้วยโปรตีนช่วยในการทำงานของสมอง มะเขือม่วงช่วยบำรุงหัวใจ หอมใหญ่แก้โรคหวัด และบร็อกโคลี่ป้องกันโรคหวัด ดังนั้นเราควรเลือกรับประทานผักที่มีแป้งน้อยมีวิตามินและเกลือแร่มาก

คุณค่าแท้ของการรับประทานอาหารคือ เรารับประทานอาหารเพื่อการดำรงชีวิตและสุขภาพที่ดี ดังนั้นอาหารที่เรารับประทานต้องเป็นอาหารที่ดีมีประโยชน์ต่อร่างกาย รับประทานอาหารให้พอเหมาะกับร่างกาย ไม่กินตามกระแสนิยมและโฆษณา

คุณค่าเทียมของการรับประทานอาหารคือ กินตามกระแสนิยม และโฆษณา

ประสบการณ์สำคัญ

- การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น
- การรู้จักสิ่งต่างๆ ด้วยการมอง ฟัง สัมผัส ชิมรส และดมกลิ่น
- การแสดงความรู้สึกรู้สึกด้วยคำพูด
- การสำรวจและอธิบายความเหมือน ความต่างของสิ่งต่าง

ขั้นนำ 5 นาที

ครูสนทนากับเพื่อนพรายหรือมันฝรั่งทอด เช่น เด็กๆ จำได้ไหมว่าเพื่อนพรายมีประโยชน์อย่างไร ถ้ารับประทานเพื่อนพรายมากๆ จะเป็นอย่างไร ครูโชว์ภาพเด็กอ้วน รับประทานเพื่อนพรายขึ้นมา เกิดอะไรขึ้นกับเด็กในภาพ, ทำไมเด็กคนนี้จึงอ้วน

ขั้นดำเนินการ 30 นาที

1. ครูสนทนาเชื่อมโยงว่าเพื่อนพรายทำมาจากมันฝรั่งซึ่งเป็นผักชนิดหนึ่งที่มีแป้งและไขมันเป็นส่วนประกอบ
2. ครูและเด็กช่วยกันหาทางออกในการเลือกรับประทานผักแทนมันฝรั่งเช่น ถ้าเรานำผักอื่นๆ ไปทอด ผักอื่นๆ จะมีสารอาหารอะไรบ้าง, ราคาผักและราคาเพื่อนพรายเท่ากันหรือไม่, เด็กๆ อยากรู้ไหมในผักมีสารอาหารพวกแป้งเยอะเหมือนมันฝรั่งหรือไม่
3. ครูให้เด็กทดลองการทดสอบแป้งในผัก เช่น หอมใหญ่, แครอท, เห็ดนางฟ้า, บร็อกโคลี่ ผักนึ่ง

3.1 ครูจัดกลุ่มการทดลองในการทดสอบแป้งในผัก แบ่งเด็กออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 5-6 คน โดยใช้วิธีการทดสอบดังนี้

3.2 ครูแจกผักพร้อมกับสารละลายไอโอดีนให้กลุ่มละ 1 ชุด โดยแต่ละกลุ่มได้ผักที่ไม่เหมือนกัน เช่น หอมใหญ่, แครอท, เห็ดนางฟ้า, บร็อกโคลี่, ผักนึ่ง

3.3 เด็กลงมือปฏิบัติ โดยหยดสารละลายไอโอดีนลงบนผักของแต่ละกลุ่มและสังเกตการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

ขั้นตอนการ 30 นาที (ต่อ)

3.4 ครูสนทนาเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้น เมื่อนำสารละลายไอโอดีนมาหยดลงบนผักที่เราจะทดสอบสีของสารละลายไอโอดีนที่หยดลงบนผักมีการเปลี่ยนแปลงจากสีน้ำตาลกลายเป็นสีม่วง แสดงว่ามีแป้งเป็นส่วนประกอบ ส่วนผักที่ไม่มีแป้งเมื่อหยดสารละลายไอโอดีนลงไปสีของสารละลายไอโอดีนจะไม่เปลี่ยนแปลง เด็กๆ อยากรู้ไหมในผักนอกจากมีแป้งเป็นส่วนประกอบแล้วมีสารอาหารอื่นๆ อีกไหม

3.5 ครูนำผักของจริงขึ้นมาแล้วสนทนากล่าวเกี่ยวกับประโยชน์ของผักเช่น เด็กๆ คิดว่าแครอทมีประโยชน์อย่างไร, เห็ดนางฟ้ามีประโยชน์อย่างไร, มะเขือม่วงมีประโยชน์อย่างไร, หอมใหญ่มีประโยชน์อย่างไร, และบร็อกโคลี่มีประโยชน์อย่างไร

4. ครูสนทนาเพื่อให้เด็กเสนอความคิดเกี่ยวกับคุณค่าแท้-เทียมของการรับประทาน เช่น เด็กๆ เคยรับประทานเฟรนฟรายไหม,รสชาติเฟรนฟรายเป็นอย่างไร, ชื่อที่ไหน, ราคาเท่าไร, ทำไมจึงชอบกินเฟรนฟรายเป็นอาหารที่ดีไหม ถ้ากินแป้งและไขมันมากๆ ร่างกายจะเป็นอย่างไร, เรารับประทานอาหารเพื่ออะไร, อาหารที่ดีต้องเป็นอย่างไร ทำไมเด็กๆ จึงต้องกินมันฝรั่งเป็นผักชนิดหนึ่ง แต่ถ้าเราเอาผักอื่นๆ มาทอดในน้ำมัน มีประโยชน์ต่อร่างกายไหม

5. ครูให้เด็กวางแผนการประกอบอาหารที่จะเกิดขึ้นในวันที่ 3 โดยการออกแบบวางแผนและวาดรูประบายสี

5.1 ครูให้เด็กทำกิจกรรมวาดรูปและระบายสีผักที่คิดว่ามีประโยชน์ต่อร่างกาย

5.2 ครูแบ่งเด็กออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 5-6 คน ในการใช้อุปกรณ์ร่วมกัน ทำกิจกรรมวาดรูปและระบายสีผักที่คิดว่ามีประโยชน์ต่อร่างกาย

ขั้นสรุป 5 นาที

1. ครูให้เด็กออกมาสรุปเกี่ยวกับสารอาหารที่อยู่ในผักต่างๆกับมันฝรั่งว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร เด็กๆควรเลือกผักชนิดใดมาประกอบอาหาร แป้งไม่เยอะเหมือนมันฝรั่ง
2. ครูและเด็กช่วยกันสรุปถึงความเข้าใจของการรับประทานอาหารและการรับประทานพรนพราย

แบบประเมินผลการเรียนรู้

- แบบสังเกตการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมบริโภค
- แบบประเมินผลงานการปรับเปลี่ยนบริโภค

สื่อ

- รูปเด็กอ้วนรับประทานพรนพราย
- อุปกรณ์ที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ สารละลายไอโอดีน หอมใหญ่ แครอท ผักบุ้ง เห็ดนางฟ้า และบร็อกโคลี่

แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ หน่วย French Fries

ระยะเวลาประมาณ 40 นาที

ช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์

ชั้นลงมือปฏิบัติและสะท้อนคิด วันที่ 3

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เด็กสามารถเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกายได้
2. เด็กสามารถบอกประโยชน์ของผักได้
3. เด็กสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
4. เด็กสามารถสะท้อนความคิดพร้อมกับการนำเสนอผลงานได้

สาระการเรียนรู้

สาระที่ควรรู้ เรารับประทานอาหารเพื่อการดำรงชีวิตและสุขภาพที่ดี ดังนั้นอาหารที่เรารับประทานต้องเป็นอาหารที่ดีมีประโยชน์ต่อร่างกาย รับประทานให้พอเหมาะกับร่างกายไม่กินตามกระแสนิยม และโฆษณา

ผักทอดแทนจะเป็นอาหารที่เน้นสีส้มของผัก ซึ่งผักแต่ละชนิดมีคุณค่าทางสารอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย ดังนั้นเราควรเลือกผักต่างๆ ที่มีคุณค่าสารอาหาร แทนมันฝรั่งซึ่งมีแป้งเยอะ

ประสบการณ์สำคัญ

- การร้องเพลง
- การปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของตนเอง
- การเล่นและการทำงานร่วมกับผู้อื่น
- การวางแผน ตัดสินใจเลือก และลงมือปฏิบัติ
- การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น
- การรู้จักสิ่งต่างๆ ด้วยการมอง ฟัง สัมผัส ชิมรส และดมกลิ่น

- การรับรู้ และแสดงความรู้สึกผ่านสื่อ วัสดุ ของเล่นและผลงาน
- การแสดงความรู้สึกด้วยคำพูด
- การสำรวจและอธิบายความเหมือน ความต่างของสิ่งต่างๆ

กระบวนการจัดประสบการณ์

ขั้นนำ 5 นาที

ครูและเด็กช่วยกันร้องเพลง “ผักผลไม้” จากนั้นครูทบทวนเกี่ยวกับการทำกิจกรรมวันที่ 2 เช่น สารอาหารที่มีในมันฝรั่งมีอะไรบ้าง, ถ้าเรากินแป้งมากๆ จะเป็นอย่างไร, ถ้าเราไม่เอามันฝรั่งมาทอด เด็กๆ จะนำผักอะไรมาทอด, อาหารที่ดีต้องเป็นอย่างไร

ขั้นดำเนินการ 30 นาที

1. ครูสนทนาทบทวนเกี่ยวกับกิจกรรมขั้นที่ 2 เช่น เรารับประทานอาหารเพื่ออะไร, อาหารที่ดีต้องเป็นอย่างไร
2. ครูวางกติกาเกี่ยวกับเด็กว่าทำตามแผนที่วางไว้และประกอบอาหารขึ้นมาต้องคำนึงถึงประโยชน์ที่แท้จริงของมัน

2.1 ครูแบ่งเด็กออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 5-6 คนในการทำผักแทนประกอบอาหาร

2.2 ครูแนะนำส่วนผสม วัสดุ และอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำผักแทน และให้ลองสัมผัส ดมกลิ่นส่วนผสม

2.3 เด็กแต่ละคนในกลุ่มแบ่งหน้าที่ในการทำผักแทน เช่น เบิกอุปกรณ์ หั่นผัก และเตรียมส่วนผสม

2.4 ตัวแทนเด็กแต่ละกลุ่มออกมารับวัสดุอุปกรณ์แล้วลงมือประกอบอาหาร

3. ครูสาธิตวิธีการทำผักแทนตามขั้นตอน

3.1 ครูหั่นผักให้ดูเป็นตัวอย่าง แล้วให้เด็กลงมือปฏิบัติ

3.2 ครูผสมแป้ง ไข่ไก่ และน้ำเย็นเข้าด้วยกัน คนจนส่วนผสมทั้งหมดเข้ากันดี แล้วให้เด็กลงมือปฏิบัติ

3.3 ครูนํ้าผักที่ต้องการจะทอดไปคลุกเคล้ากับแป้งให้ทั่ว แล้วให้เด็กลงมือปฏิบัติ

3.4 ครูตั้งน้ำมันในกระทะด้วยไฟร้อนปานกลาง เมื่อน้ำมันร้อนจึงใส่ผักที่จุ่มแป้งแล้วลงไปทอดจนเหลืองกรอบรอให้ผักลอยขึ้นมา แล้วนำออกมาสะเด็ดน้ำมัน จากนั้นให้เด็กลงมือปฏิบัติ

ขั้นสรุป 5 นาที

1. ครูให้เด็กออกมานำเสนอผลงานการประกอบอาหาร ที่สะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าแท้ของผัก
2. เด็กและครูร่วมกันสรุปเกี่ยวกับส่วนประกอบที่สำคัญของผัก
3. เด็กและครูร่วมกันสรุปคุณค่าแท้-เทียมของผัก

การประเมินผลการเรียนรู้

- แบบสังเกตการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมบริโภค
- แบบประเมินผลงานการปรับเปลี่ยนบริโภค

สื่อ

- เนื้อเพลง “ผักผลไม้”
- ส่วนประกอบของการทำผักเทมปุระ ได้แก่ แครอท เห็ดนางฟ้า บร็อกโคลี่ มะเขือม่วง หอมใหญ่ แป้ง น้ำเย็น ไข่ไก่ และน้ำมัน
- วัสดุอุปกรณ์ ได้แก่ เขียง มีดปลายมน ถ้วย จาน กระทะ

ภาคผนวก จ

คู่มือแบบประเมินสถานการณ์พฤติกรรมบริโภคของเด็ปฐมวัย

แบบประเมินสถานการณ์พฤติกรรมบริโภคของเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง

1. แบบประเมินสถานการณ์พฤติกรรมนี้เป็นส่วนหนึ่งของการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ผลของการจัดกิจกรรมตามแนวคิดโยนิโสมนสิการวิธีคิดรู้คุณค่าเท่าเทียมที่มีต่อพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัย
2. แบบประเมินสถานการณ์พฤติกรรมฉบับนี้สร้างขึ้นเพื่อต้องการศึกษาพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัย
3. แบบประเมินสถานการณ์พฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัยเป็นแบบบันทึกคะแนน โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนน (Rubric) เป็นแบบประมาณค่า 3 ระดับ คือ 2 หมายถึง ดีมาก 1 หมายถึง ดี 0 หมายถึง ควรปรับปรุง
4. ผู้ประเมินต้องศึกษาและทำความเข้าใจในการใช้แบบประเมินสถานการณ์พฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัยโดยละเอียด แล้วจึงดำเนินการสังเกตพฤติกรรมตามสถานการณ์ จากนั้นทำการประเมินพฤติกรรมของเด็กหลังจากการปฏิบัติกิจกรรมเสร็จแล้ว โดยบันทึกชื่อและนามสกุลของเด็ก วัน/เดือน/ปี ที่ทำการประเมินผลงานแล้วใส่คะแนนลงในช่องที่ปรากฏให้ตรงกับความจริง
5. แบบประเมินสถานการณ์พฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัย มีจำนวน 3 เรื่อง ดังนี้

ดำเนินการสังเกตโดยผู้วิจัยกำหนดสถานการณ์จริงขึ้นตามสถานการณ์ ดังนี้

เรื่อง การกิน

สถานการณ์

จัดสถานการณ์งานเลี้ยงวันคล้ายวันเกิดเด็กที่เกิดในวันนี้ อาหารที่ผู้วิจัยจัดเตรียมมามีทั้งประโยชน์และไม่มีประโยชน์เช่น เฟรนฟราย ขนมกรุบกรอบ ขนมไทย น้ำสมุนไพร ผัก และผลไม้ นอกจากนี้ให้เด็กนำอาหารมาจากบ้านแล้วให้เด็กช่วยกันนำมาวางเรียงกัน แล้วปล่อยให้เด็กออกมาที่ละกลุ่ม ครูสังเกตการเลือกรับประทานอาหารของเด็กแต่ละกลุ่ม แต่ละคน

เกณฑ์การให้คะแนน แบบสังเกตพฤติกรรมบริโภคนิยม เรื่อง การกิน

ระดับคะแนน 2 ดีมาก หมายถึง เด็กสามารถรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย รับประทานปริมาณพอเหมาะกับร่างกายไม่กินตามกระแสสังคมและโฆษณา ได้ด้วยตนเอง

ระดับคะแนน 1 ดี หมายถึง เด็กสามารถรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย รับประทานปริมาณพอเหมาะกับร่างกายไม่กินตามกระแสสังคมและโฆษณา โดยมีเพื่อนและครูคอยกระตุ้น บอก แนะนำ

ระดับคะแนน 0 ควรปรับปรุงแก้ไข หมายถึง เด็กไม่สามารถรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกายทำรับประทานอาหารปริมาณที่ไม่พอเหมาะกับร่างกายกินตามกระแสสังคมและโฆษณา แม้ว่าครูและเพื่อนคอยกระตุ้น บอก แนะนำก็ไม่สามารถปฏิบัติได้

ดำเนินการสังเกตโดยผู้วิจัยกำหนดสถานการณ์สมมติขึ้นมา ดังนี้ เรื่อง การแต่งกาย

สถานการณ์

จัดสถานการณ์สมมติตลาดนัดขายของมีสินค้าหลากหลายเช่นกระเป๋ารองเท้า และเสื้อผ้า แขนกุด เสื้อสายเดี่ยว เสื้อโหล เสื้อเด็กผู้ชาย เสื้อเด็กผู้หญิง ชุดแฟนซี และเสื้อกันหนาวมาให้เด็กเลือกซึ่งมีทั้งเสื้อแบบเดียวกันแต่ต่างกันที่ราคา สินค้าแต่ละชิ้นมีธนบัตรปลอมติดอยู่ที่สินค้า และผู้วิจัยแจกธนบัตรปลอมให้กับเด็กคนละเท่าๆ กันโดยผู้วิจัยกำหนดสถานการณ์ขึ้นมา เช่น สภาพอากาศช่วงนี้เด็กๆ ควรสวมเสื้อแบบไหน, เด็กๆ จะเลือกซื้อเสื้อตัวไหน ครูสังเกตการณ์เลือกของเด็กแต่ละกลุ่ม แต่ละคน

เกณฑ์การให้คะแนน แบบสังเกตพฤติกรรมบริโภคนิยม เรื่อง การแต่งกาย

ระดับคะแนน 2 ดีมาก หมายถึง เด็กสามารถแต่งกายโดยคำนึงถึงประโยชน์ที่แท้จริงเหมาะสมกับฐานะ กาลเทศะไม่แต่งกายตามกระแสแฟชั่นและยี่ห้อได้ด้วยตนเอง

ระดับคะแนน 1 ดี หมายถึง เด็กสามารถแต่งกายโดยคำนึงถึงประโยชน์ที่แท้จริงเหมาะสมกับฐานะ กาลเทศะไม่แต่งกายตามกระแสแฟชั่นและยี่ห้อ โดยมีเพื่อนและครูคอยกระตุ้น บอกระแนะนํา

ระดับคะแนน 0 ควรปรับปรุงแก้ไข หมายถึง หมายถึง หมายถึง เด็กไม่สามารถแต่งกายโดยคำนึงถึงประโยชน์ที่แท้จริงไม่เหมาะสมกับฐานะ กาลเทศะแต่งกายตามกระแสแฟชั่นและยี่ห้อ แม้ว่าครูและเพื่อนคอยกระตุ้น บอกระแนะนําก็ไม่สามารถปฏิบัติได้

ดำเนินการสังเกตโดยกำหนดสถานการณ์สมมติขึ้นมา ดังนี้

เรื่อง การมีสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยี

สถานการณ์

จัดสถานการณ์จำลองโครงการขายบ้านซึ่งมีบ้าน 3 หลังให้เลือกคือ บ้านหลังแรกคือ บ้านคฤหาสน์หลังใหญ่มีบริเวณกว้างพร้อมสระว่ายน้ำ มี 5 ห้องนอน บ้านหลังที่ 2 เป็นบ้านขนาดกลางมีบริเวณบ้านน้อย มี 3 ห้องนอน และบ้านหลังที่ 3 เป็นกระท่อมที่ไม่ค่อยแข็งแรงลมพัดแรงอาจทำให้ปลิวได้ โดยบ้านทุกหลังมีตุ๊กตาคคน 3 คน คือพ่อ แม่ ลูกที่กำลังยื่นพิจารณาเลือกบ้าน เด็กคิดว่าตุ๊กตาคควรเลือกบ้านแบบไหนดี

เกณฑ์การให้คะแนน แบบสังเกตพฤติกรรมบริโภคนิยม เรื่อง การมีสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยี

ระดับคะแนน 2 ดีมาก หมายถึง เด็กสามารถเลือกใช้สิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีตามประโยชน์ที่แท้จริงของสิ่งของวัตถุนั้นๆเหมาะสมกับฐานะเลือกตามประโยชน์หน้าที่ของมัน ไม่เลือกตามกระแสนิยมและโฆษณา ได้ด้วยตนเอง

ระดับคะแนน 1 ดี หมายถึง เด็กสามารถเลือกใช้สิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีตามประโยชน์ที่แท้จริงของสิ่งของวัตถุนั้นๆ เหมาะสมกับฐานะเลือกตามประโยชน์หน้าที่ของมัน ไม่เลือกตามกระแสนิยมและโฆษณา โดยมีเพื่อนและครูคอยกระตุ้น บอก แนะนำ

ระดับคะแนน 0 ควรปรับปรุงแก้ไข หมายถึง เด็กไม่สามารถเลือกใช้สิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีตามประโยชน์ที่แท้จริงของสิ่งของวัตถุนั้นๆ ไม่เหมาะสมกับฐานะไม่เลือกตามประโยชน์หน้าที่ของมันแต่เลือกตามกระแสนิยมและโฆษณา แม้ว่าครูและเพื่อนคอยกระตุ้น บอก แนะนำก็ไม่สามารถปฏิบัติได้

ภาคผนวก จ

ตัวอย่างแบบประเมินสถานการณ์พฤติกรรมบริโภคของเด็กรุ่นวัย

ตารางผนวกที่ 1 แบบประเมินสถานการณ์พฤติกรรมบริโภคนิยมนของเด็กรุ่นวัย
 เรื่อง การกิน การแต่งกาย การมีสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยี

ชื่อ – สกุล	พฤติกรรมบริโภคนิยม								
	การกิน			การแต่งกาย			การมีสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยี		
	2	1	0	2	1	0	2	1	0
1.									
2.									
3.									
4.									
5.									
6.									
7.									
8.									
9.									
10.									
11.									
12.									
13.									
14.									
15.									
16.									

แบบประเมินผลงานที่แสดงถึงพฤติกรรมบริโกคนิยมของเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง

1. แบบประเมินผลงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ผลของการจัดกิจกรรมตามแนวคิดโยนิโสมนสิการแบบรู้คุณค่าแท้-เทียมที่มีต่อพฤติกรรมบริโกคนิยมของเด็กปฐมวัย
2. แบบประเมินผลงานฉบับนี้สร้างขึ้นเพื่อต้องการศึกษาพฤติกรรมบริโกคนิยมของเด็กปฐมวัยตามแนวคิดโยนิโสมนสิการแบบรู้คุณค่าแท้-เทียม
3. แบบประเมินผลงานที่แสดงถึงพฤติกรรมบริโกคนิยมของเด็กปฐมวัยเป็นแบบบันทึกคะแนน โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนน (Rubric) เป็นแบบประมาณค่า 3 ระดับ คือ 2 หมายถึง ดีมาก 1 หมายถึง ดี 0 หมายถึง ควรส่งเสริม
4. ผู้ประเมินต้องศึกษาและทำความเข้าใจในการใช้แบบประเมินผลงานโดยละเอียด แล้วจึงทำการประเมินผลงานของเด็กหลังจากการปฏิบัติกิจกรรมเสร็จแล้ว โดยบันทึกชื่อและนามสกุลของเด็ก วัน/เดือน/ปี ที่ทำการประเมินผลงานแล้วใส่คะแนนลงในช่องที่ปรากฏให้ตรงกับความจริง พร้อมกับบันทึกความคิดเห็นของเด็ก
5. แบบประเมินผลงานที่แสดงถึงพฤติกรรมบริโกคนิยมของเด็กปฐมวัย มีจำนวน 3 เรื่อง ดังนี้

ตารางผนวกที่ 2 เกณฑ์การประเมินชิ้นงาน/ผลงาน ที่แสดงถึงพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็ก
ปฐมวัยเรื่อง การกิน

เกณฑ์การ ประเมิน	ระดับคะแนน		
	2	1	0
กระบวนการผลิต ชิ้นงาน	1.วางแผนการคิด รายการอาหารโดย คำนึงถึงคุณค่าแท้ ของอาหาร เช่น รายการอาหารมี ประโยชน์ต่อ ร่างกาย ปริมาณ พอเหมาะ กับ ร่างกาย ไม่ตาม กระแสนิยมและ โฆษณา	1.วางแผนการคิด รายการอาหารโดย คำนึงถึงคุณค่าแท้แต่ มีคุณค่าเทียมร่วมอยู่ เช่น อาหารไม่มี ประโยชน์ต่อร่างกาย แต่ปริมาณพอเหมาะ กับร่างกาย หรือคิด รายการอาหารตาม กระแสนิยมและ โฆษณา	1.วางแผนการคิดรายการ อาหาร โดยคำนึงถึงแต่ คุณค่าเทียมของอาหาร เช่น คิดรายการอาหาร ที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อ ร่างกาย ปริมาณไม่ พอเหมาะ กับร่างกาย ตามกระแสนิยมและ โฆษณา
	2.เลือกวัตถุดิบใน การประกอบ อาหารที่เป็น ประโยชน์ต่อ ร่างกาย มีปริมาณ พอเหมาะ กับ ร่างกายไม่ตาม กระแสนิยมและ โฆษณา	2.เลือกวัตถุดิบในการ ประกอบอาหารโดย พิจารณาคุณค่าแท้ อย่างน้อย 2 ข้อ เช่น เลือกวัตถุดิบที่เป็น ประโยชน์ต่อร่างกาย มีปริมาณพอเหมาะ กับร่างกาย แต่ตาม กระแสนิยมและ โฆษณา	2.เลือกวัตถุดิบในการ ประกอบอาหารโดย พิจารณาแต่คุณค่า เทียม เช่น เลือก วัตถุดิบที่ไม่เป็น ประโยชน์ต่อร่างกาย มีปริมาณไม่พอเหมาะ กับร่างกายตามกระแสนิยมและโฆษณา

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

เกณฑ์การ ประเมิน	ระดับคะแนน		
	2	1	0
ผลผลิตของ ชิ้นงาน	1.สามารถนำเสนอ หรือบอกเล่า การ ประกอบอาหารที่ ปรุงออกมาโดย สะท้อนให้เห็น คุณค่าแท้ของ อาหาร เช่น ประกอบอาหารที่ เป็นประโยชน์ต่อ ร่างกายมีปริมาณที่ พอเหมาะ กับ ร่างกายไม่ตาม กระแสนิยมและ โฆษณา	1.สามารถนำเสนอหรือ บอกเล่า การประกอบ อาหารที่ปรุงออกมา สะท้อนให้เห็นถึง คุณค่าแท้แต่มีคุณค่า เทียมร่วมอยู่ด้วยเช่น ประกอบอาหารที่มี ประโยชน์ต่อร่างกาย มีปริมาณที่พอเหมาะ กับร่างกาย แต่ตาม กระแสนิยมและ โฆษณา	1.สามารถนำเสนอหรือ บอกเล่า การประกอบ อาหารที่ปรุงออกมา สะท้อนให้เห็นถึงแต่ คุณค่าเทียมของอาหาร เช่นประกอบอาหารที่ ไม่มีประโยชน์ต่อ ร่างกาย มีปริมาณไม่ พอเหมาะ กับร่างกาย ตามกระแสนิยมและ โฆษณา

ตารางผนวกที่ 3 เกณฑ์การประเมินชิ้นงาน/ผลงาน ที่แสดงถึงพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็ก
ปฐมวัยเรื่อง การแต่งกาย

เกณฑ์การ ประเมิน	ระดับคะแนน		
	2	1	0
กระบวนการผลิต ชิ้นงาน	1.วางแผนผลิต ชิ้นงานโดย คำนึงถึงคุณค่าแท้ ของชิ้นงาน เช่น เหมาะสมกับฐานะ กาลเทศะ ไม่ตาม กระแสแฟชั่นและ ค่านิยม	1.วางแผนผลิตชิ้นงาน โดยคำนึงถึงคุณค่าแท้ แต่มีคุณค่าเทียมร่วม อยู่ด้วย เช่น ชิ้นงาน เหมาะสมกับฐานะ กาลเทศะ หรือคิดผลิต ชิ้นงานตามกระแส แฟชั่นและค่านิยม	1. วางแผนผลิตชิ้นงาน โดยคำนึงถึงแต่ คุณค่า เทียม ของชิ้นงาน เช่น ไม่เหมาะสมกับฐานะ กาลเทศะ แต่ตาม แฟชั่นและค่านิยม
	2.ทำชิ้นงาน เหมาะสมกับฐานะ กาลเทศะ ไม่ตาม กระแสแฟชั่นและ ค่านิยม	2.ทำชิ้นงานโดย พิจารณาคุณค่าแท้ อย่างน้อย 2 ข้อ เช่น เหมาะสมกับฐานะ กาลเทศะ แต่ตาม แฟชั่นและค่านิยม	2.ทำชิ้นงานโดยพิจารณา คุณค่าเทียม ของ ชิ้นงาน เช่น ไม่ เหมาะสมกับฐานะ กาลเทศะ ตามแฟชั่น และค่านิยม
ผลผลิตของ ชิ้นงาน	1.สามารถนำเสนอ หรือบอกเล่าการ ทำชิ้นงานโดย สะท้อนให้เห็น คุณค่าแท้ของ ชิ้นงาน เช่น เหมาะสมกับฐานะ กาลเทศะไม่ตาม กระแสแฟชั่นและ ค่านิยม	1.สามารถนำเสนอบอก เล่าชิ้นงานที่สะท้อน ให้เห็นคุณค่าแท้ แต่มี คุณค่าเทียมร่วมอยู่ ด้วย เช่น เหมาะสมกับ ฐานะกาลเทศะ แต่ ตามแฟชั่นและค่านิยม	1.สามารถนำเสนอหรือ บอกเล่าชิ้นงานโดย สะท้อนให้เห็นถึง คุณค่าเทียมของชิ้นงาน เช่น ไม่เหมาะสมกับ ฐานะกาลเทศะ ตาม แฟชั่นและค่านิยม

ตารางผนวกที่ 4 เกณฑ์การประเมินชิ้นงาน/ผลงาน ที่แสดงถึงพฤติกรรมบริ โภคนิยมของเด็กปฐมวัย
เรื่อง การมีสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยี

เกณฑ์การ ประเมิน	ระดับคะแนน		
	2	1	0
กระบวนการผลิต ชิ้นงาน	1.วางแผนผลิต ชิ้นงานโดย คำนึงถึงคุณค่าแท้ ของชิ้นงาน เช่น ผลิตชิ้นงาน เหมาะสมกับฐานะ ทำตามประโยชน์ หน้าที่ของสิ่งนั้น ไม่ตามกระแส นิยมและค่านิยม	1.วางแผนผลิตชิ้นงาน โดยคำนึงถึงคุณค่าแท้ แต่มีคุณค่าเทียมร่วม อยู่ด้วย เช่น ผลิตชิ้นงาน เหมาะสมกับฐานะ ทำตามประโยชน์และ หน้าที่ของสิ่งนั้น หรือ คิดผลิตชิ้นงานทำตาม กระแสนิยมและค่านิยม 2.ทำชิ้นงานโดยพิจารณา คุณค่าแท้อย่างน้อย 2 ข้อ เช่น ทำชิ้นงาน เหมาะสมกับฐานะ ทำตามประโยชน์ หน้าที่ของสิ่งนั้น แต่ ตามกระแสนิยมและ ค่านิยม	1.วางแผนผลิตชิ้นงาน โดยคำนึงถึงแต่คุณค่า เทียม เช่น ทำชิ้นงานไม่ เหมาะสมกับฐานะ ไม่ ทำตามประโยชน์หน้าที่ ของสิ่งนั้น ทำตาม กระแสนิยมและค่านิยม 2.ทำชิ้นงานโดยพิจารณา แต่คุณค่าเทียมของ ชิ้นงาน เช่น ทำชิ้นงาน ไม่เหมาะสมกับฐานะ ไม่ทำตามประโยชน์ หน้าที่ของมัน ทำตาม กระแสนิยมและค่านิยม
ผลผลิตของ ชิ้นงาน	1.สามารถนำเสนอ หรือบอกเล่าการทำ ชิ้นงานโดยสะท้อน ให้เห็นคุณค่าแท้ ของชิ้นงาน เช่น เหมาะสมกับฐานะ ทำตามประโยชน์ หน้าที่ของสิ่งนั้น ไม่ทำตามกระแส นิยมและค่านิยม	1.สามารถนำเสนอหรือ เล่าชิ้นงานที่สะท้อน ให้เห็นคุณค่าแท้ แต่มี คุณค่าเทียมร่วมอยู่ด้วย เช่น เหมาะสมกับ ฐานะทำตามประโยชน์ หน้าที่ของสิ่งนั้น แต่ ทำตามกระแสนิยม และค่านิยม	1.สามารถนำเสนอหรือ บอกเล่าชิ้นงานโดย สะท้อนให้เห็นถึง คุณค่าเทียมของชิ้นงาน เช่น ไม่เหมาะสมกับ ฐานะกาลเทศะ ทำตาม แฟชั่นและค่านิยม

ตารางผนวกที่ 5 แบบประเมินชิ้นงาน/ผลงานที่แสดงถึงพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัยเรื่อง
การกิน หน่วย เฟรนฟราย

ชื่อ – สกุล	กระบวนการผลิต			ผลผลิต					
	ชิ้นงาน / ผลงาน			ชิ้นงาน			การนำเสนอ		
	2	1	0	2	1	0	2	1	0
1.									
2.									
3.									
4.									
5.									
6.									
7.									
8.									
9.									
10.									
11.									
12.									
13.									
14.									
15.									
16.									

ภาคผนวก ญ
แบบสัมภาษณ์ผู้ประกอบการเกี่ยวกับพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัย

แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองเกี่ยวกับพฤติกรรมบริโภคนิมของเด็กปฐมวัย

ชื่อของเด็กที่เป็นกรณีศึกษา (นามสมมติ).....อายุ.....เกิดวันที่.....

ชื่อผู้ถูกสัมภาษณ์.....สถานที่.....

สัมภาษณ์ที่.....วัน.....ที่.....เดือน.....พ.ศ.....

1. การสัมภาษณ์พฤติกรรมบริโภคนิม “ด้านการกิน” มีข้อคำถามในการสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้
 - 1.1 ใครเป็นคนเลือกอาหารให้กับเด็กรับประทาน (ผู้ปกครอง/เด็ก)
 - 1.2 อาหารที่เด็กเลือกรับประทานเป็นแบบไหน
 - 1.3 เด็กมีพฤติกรรมการกินอย่างไรเมื่ออยู่ที่บ้าน กินอาหารพอเหมาะกับร่างกายไหม
 - 1.4 เวลาที่เด็กอยู่กับพ่อแม่รับประทานอาหารตามกระแสนิยมไหม
2. การสัมภาษณ์พฤติกรรมบริโภคนิม “ด้านการแต่งกาย” มีข้อคำถามในการสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้
 - 2.1 ปกติใครเป็นคนเลือกเสื้อผ้าให้กับเด็ก (ผู้ปกครอง/เด็ก)
 - 2.2 เด็ก/ผู้ปกครองใช้อะไรเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจเลือกซื้อเสื้อผ้าให้กับเด็ก (ยี่ห้อ ราคา สีนํ้า และสีส้น)
 - 2.3 เวลาที่เด็กจะต้องแต่งตัวไปสถานที่ต่างๆ (เด็ก/ผู้ปกครอง) พิจารณาจากสิ่งใดบ้าง (กาลเทศะ ฐานะ กระแสแฟชั่น)
3. การสัมภาษณ์พฤติกรรมบริโภคนิม “ด้านการมีสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยี” มีข้อคำถามในการสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้
 - 3.1 ขณะอยู่ที่บ้านพ่อแม่/ผู้ปกครองเปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้สิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยี เช่น โทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต ใช้อะไรเป็นเกณฑ์ในการใช้เช่น (ใช้ให้เหมาะสมกับเวลา)
 - 3.2 พฤติกรรมการใช้สิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีเช่น โทรศัพท์ โทรทัศน์ และคอมพิวเตอร์อย่างไรเมื่ออยู่ที่บ้าน

(ลงชื่อ).....ผู้ทำการสัมภาษณ์

ภาคผนวก ๓

ตัวอย่างภาพการจัดกิจกรรมตามแนวคิดโยนิโสมนสิการแบบรู้คุณค่าเห็นคุณค่าเทียบ
ที่มีต่อพฤติกรรมบริโภคนิยมของเด็กปฐมวัย

ตัวอย่างภาพกิจกรรม ชั้นจำแนกแยกแยะส่วนประกอบ

ตัวอย่างภาพกิจกรรม ชั้นพิจารณาคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม

เด็กออกแบบวางแผนทำกระเป๋า แล้วออกมานำเสนอผลงานที่สะท้อนให้เห็นถึง
คุณค่าแท้ของกระเป๋า

ตัวอย่างภาพกิจกรรม ชั้นลงมือปฏิบัติและสะท้อนคิด

เด็กออกมานำเสนอผลงานและสะท้อนคิด

ประวัติการศึกษาและการทำงาน

ชื่อ-นามสกุล

นางสาวพิชชาภา มะลิทอง

วัน เดือน ปี ที่เกิด

9 ธันวาคม 2531

สถานที่เกิด

จังหวัดระนอง

ประวัติการศึกษา

วิทยาศาสตรบัณฑิต

สาขาวิทยาศาสตรการออกกำลังกายและการกีฬา

มหาวิทยาลัยบูรพา

